

Dr. Takáts Ágoston

EXERCITIA SPIRITUALIA

TRANSZCENDENTÁLIS TÁJÉKOZÓDÁSI GYAKORLATOK

– Loyolai Szent Ignác „Lelkigyakorlatos Könyve” alapján. –

2008.

Tartalom

Bevezetés.	4
I. RÉSZ: A SZENT-IGNÁCI LELKIGYAKORLATOK.	7
1. A transzcendentális tájékozódási gyakorlatokról általában.	7
2. A transzcendentális tájékozódás gyakorlatainak meghatározása.	7
3. A transzcendentális tájékozódás gyakorlatainak célrendszere.	9
4. A transzcendentális tájékozódás gyakorlatainak feltételrendszere.	10
5. A transzcendens tájékozódás gyakorlatainak eszközrendszere.	18
6. A transzcendentális tájékozódó gyakorlatok tematikája és metodikája.	24
II. RÉSZ: FUNDAMENTUM.	30
Alapvető probléma-felvetések és probléma-feldolgozások Isten népének Krisztusban nagykorú tagjai számára.	30
1. A szubtranszcendencia alá van vetve a fejlődés-elvének.	32
2. Az ember, mint természeti jelenség, benne áll a fejlődésben.	35
3. Van transzcendencia.	37
4. ISTEN, mint a TELJESSÉG-STRUKTÚRÁJA.	40
5. Az ember relációi és célja.	43
6. A fejlődés transzcendens tartalma és értelme.	46
7. Az emberi fejlődés feltételrendszere.	49
8. Önvizsgálat az alapproblémák tekintetében.	52
III. RÉSZ: DÖNTÉS-ELŐKÉSZÍTÉS ÉS DÖNTÉS A KRISZTUSNAK VALÓ RENDELKEZÉSRE-ÁLLÁSRÓL ÉS VELE VALÓ AZONOSULÁSRÓL.	54
1. A döntés-előkészítés és döntés problematikája. (Külön mellékletben.)	54
2. Probléma-feldolgozás: Krisztus a szabadító és az emberi jövő kormányosa.	54
3. Probléma-feldolgozás: A két jel alternatívájáról. (A szent-ignáci: két zászlóról szóló elmélkedést.)	57
4. Probléma-feldolgozás a készségről és rendelkezésre-állásról.	62
5. Probléma-feldolgozás: A Krisztussal való azonosulásról.	67
6. Probléma-feldolgozás: A döntésről.	72
1. sz. Melléklet. A DÖNTÉS-ELŐKÉSZÍTÉS ÉS DÖNTÉS – SZABAD VÁLASZTÁS – PROBLÉMAKÖRE A KERESZTÉNY NAGYKORÚSÁG JEGYÉBEN.	75
1. A döntés-előkészítés, mint információs-folyamat.	76
3. A döntés-folyamata.	78
4. A megvalósítás, mint a döntés-előkészítés és a döntés cél-oka.	79
5. A megvalósítás ellenőrzési-folyamata.	80
6. A döntés-folyamatának metodikája.	81
2. Melléklet. A CORPUS CHRISTI INTEGRUM TANA.	84
Első rész: Előkészítés és az alapelvek megfogalmazása.	84
1. A fejlődés szubtranszcendens megközelítése és megfogalmazása.	84
2. A fejlődés transzcendens megközelítése és megfogalmazása.	85
3. A fejlődés körfolyamat jellege.	87
4. A TUDAT-TELJESSÉG, mint a Teremtés excellens-modellje.	89

Második rész: A CORPUS CHRISTI INTEGRUM TANA.....	90
1. A CORPUS CHRISTI TRANSCENDENTALE – másként: Corpus Christi Mysticum – mint a transzcendens-szintre történő leképezés.	90
2. A CORPUS CHRISTI CULTURALE, mint az emberi kulturális szintre történő leképezés.	92
3. A CORPUS CHRISTI SOCIALE, mint az ember társadalmi szintjére történő leképezés.	95
4. CORPUS CHRISTI OECONOMICUM, mint az emberi gazdasági szintre történő leképezés.	100
5. A CORPUS CHRISTI INTEGRUM.	104
BEFEJEZÉS.....	106

Bevezetés.

A modern élet állandó testi- és szellemi-erőfeszítést kíván az embertől. A testi erő-megfeszítés első sorban – és főleg idegzeti többletterhelést jelent, melynek ellensúlyozására különféle testgyakorlásokat, sportot, könnyű fizikai munkát javasolnak az orvosok. – (Sajnálatos módon, a modern sportok versenyszerű üzése olyan új edzésmódszereket, gyakorlatokat, azokkal járó fizikai megterhelést és szellemi koncentrációt igényel, mely sok tekintetben már megközelíti – sőt sokszor meg is haladja az aszkézis szintjét.) – A szellemi erőfeszítés leglényegesebbike az állandó készenlét és feszültség, – a gyakran előforduló stressz, – melyet egyrészt gépesített korszakunk kíván meg még a fizikai munkások jó részétől is, – gépmunkások, gépkocsi- és munkagép-vezetők, – másrészt az élet minden területén felmerülő és felhalmozódó újabb és újabb problémák felfogása, megértése és feldolgozása.

Az emberi tudáshalmaz állandóan növekedik, – hétvéenként megkétszereződik, – a kulturális, társadalmi és gazdasági struktúrák mindig bonyolultabbá válnak, így az alternatívák – az alapvető lehetőségek – és az összefüggések keresésére irányuló felfokozott igény állandó tanulást, továbbképzést, a szellemi képességek mindig nagyobb és többirányú gyakorlását kívánja a modern embertől. Új tudományágak – informatika, információelmélet és kibernetika, vagyis vezérlélmélet, vezetéstudomány és rendszerelmélet – keletkeznek, a modern elektronikus és kibernetikai rendszerek használatának, ellenőrzésének, értékelésnek, szabályozásának és vezérlésének problémái. Olyan feladatok elé állítják nemcsak a legfelsőbb vezetési szintek tagjait, hanem a középső- és alsószintek dolgozóit is, hogy az állandó gyakorlás és továbbképzés ma már múlhatatlanul szükséges elsősorban a munka-szervezés és programozás területén, de ugyanúgy a médiában, sőt fokozatosan a hétköznapi élet területén is. Lassan – talán nem is olyan lassan – ott tartunk, hogy a szellemi munka egész területe – de még a fizikai munka nagy része is – állandó szellemi továbbképzést és gyakorlást igényel.

Ugyanakkor az embernek ebben a testi és szellemi hajszájában a leglényegesebb relációja: a TRANSCENDENTÁLIS RELÁCIÓ a modern ember érdeklődésének perifériájára kerül. Egy-egy válságos helyzet: nem várt sikertelenség, családi tragédia, haláleset ugyan gondolkodóba – esetleg átmeneti kétségbe-esésbe – ejti, de hamar igyekszik túltenni magát rajta. – „Ez a kibírhatatlan hajsza!...”, „Ez a rohanó élet!...”, „A sok teljesíthetetlen kötelesség!...” – És máris megvan az önigazolás, még azok részéről is, akik valaha törődtek transzcendens kapcsolataikkal, törekedtek Isten felé. – („Földet vettem... ökröt vettem... feleséget vettem..., Kérlek, ments ki engem” – mondja a krisztusi példabeszéd.) – Ha valamely képességet nem gyakorolja az ember, az a képesség visszafejlődik, elsatnyul, elhal. Így van ez a transzcendentális érzéssel is: a modern ember lassan elveszíti minden érdeklődését a transzcendentális kapcsolatok viszonylatában, és mindinkább eljut oda, hogy tudatában fel sem merül az igény ezek iránt a relációk iránt. Csak a hiányérzet, a lét alapvető kielégületlensége marad meg. De hogy valójában mi hiányzik, erre a modern ember választ sem tud adni. Keresi az elvesztettet, mint ezt a modern művészetek kétségbeesett útkeresésében és a mai ember elkeseredett kielégületlen vágyaiban világosan láthatunk (túlzásba vitt szexualitás, alkoholizmus, kábítószeres, szexuális-aberrációk, stb.).

(Megjegyzés: Érdekes megfigyelni a modern képzőművészeteket: formabontásról, formakeresésről beszélnek, holott a formákat – úgy-ahogy – megtalálták, a tartalmat veszítették el. A végletekig menő absztrakció. a formák – szinte triviálissá váló – leegyszerűsítése azonban egyúttal a transzcendensnek, a minden mögött ott levő, abszolút egyszerű – és éppen ezért felfoghatatlan – transzcendentális struktúrának a megértésére és megragadására irányul.)

A hívők – vagy úgy nevezett „hívők” – legnagyobb százalékánál a transzcendentális kapcsolat gyakorlatilag alig jelent többet, mint a „kielégületlenség kielégülésének” keresése, – ha egyáltalán jelent valamit. Hitük a régen tanult katekizmus előre-gyártott elemeiből van úgy-ahogy összetákolva, hitbeli továbbképzésük pedig a jól-rosszul „előre-megrágott” prédikációk anyagából tevődik össze, melyet nincs mihez hozzákapcsolni, nincs mibe beleépíteni. – (Itt jogosan merül fel a kérdés: vajon minden pap állíthatja-e önmagáról, hogy egyetlen összefüggő rendszerben együttlátja a keresztény tanítás lényegét? – Vajon volt-e mindegyiküknek mibe beépíteni a II. Vatikáni Zsinat tanításait, és vajon meg is tudta-e ezt tenni?...) – Hol van a Zsinat által feltételezett krisztusi nagykorúság a gondolkodásban, törekvésben és cselekedetekben? – Egyáltalán: hol van a harmonikus emberi kiteljesedés lehetősége, mely feltárja az alapvető alternatívákat és abban a létrendnek és értékrendnek megfelelő választás útján kialakítható mélyen humánus emberi életstílust? – És hol van a mai gyakorlati kereszténységből a kereszt vállalása, mint a kereszténység egyik legalapvetőbb és leglényegesebb vonása: a krisztusi szenvedésben való részvétel? – „Ha valaki utánam akar jönni, vegye fel keresztjét, és kövessen engem! – mondja Krisztus a ma emberének is...

De ma mi a cél? – A minél nagyobb kényelem biztosítása, a szenvedés lehető legteljesebb kiküszöbölése. A mindenki számára kényelmet és bőséget biztosító „jóléti Állam” mellett megszületett az emberekben a „jóléti Egyház” igénye, és nagyon sok helyen, hogy a híveket el ne veszítsék, az Egyház képviselői is a kisebb ellenállás irányába vették az utat.

„Az emberiség történelme nem más, mint a szenvedés előli állandó, de hiábavaló menekülés” – mondta Feleségem. – Ez a mondás korunkban vált valóban igazzá. Korunk az AIDS, a szívinfarktuszok, az agydaganatok, a fehérvérűség és más rákos daganatok kora, nem beszélve az éhínségek, a természeti csapások és a közlekedési balesetek mindennapi áldozatainak sokaságáról, mely jóval meghaladja a II. Világháború legvéresebb napjai háborús áldozatainak számát. Azt mondják: „A nagy szenvedők kora lejárt.” – Ma maga a Világ a Nagy Szenvető! Azonban a szenvedése – transzcendens kapcsolatok híján – értelmetlennek és meddőnek látszik.

X X X

Ilyen gondolatok hatására vettem elő Loyolai Szent Ignác „Lelkigyakorlatos Könyvét”, hogy lássam: van-e mondanivalója a modern, agyonkínzott, kifáradt, kiábrándult és kiüresedett ember számára? – És örömmel tapasztaltam, hogy – több mint 450 év múltán – a belső tartalom, a mondanivaló lényege változatlanul aktuális a ma embere számára is. – Természetesen a forma, a mondanivaló „dekódolása” bizonyos változtatásra szorul, hogy a modern ember felfogni, értelmezni és tudattartalmába beépíteni képes legyen. A szent-ignáci megfogalmazások és megnevezések jó része ugyanis a mai ember számára részben érthetetlen, részben pedig egészen más tartalommal bír. – Így a „lelki gyakorlatok”, az „elmélkedés”, a „lelkiismeret-vizsgálat”, az „önmegtagadás” a mind-kevésbé értelmezhető egyházi nyelv tartozékát képezi, mely egyházi nyelv jó része értelmezhetőség szempontjából lényegesen eltér a mai nyelv-használattól. Pl. az „indifferencia „szó a mai ember számára „közömbösséget”, az „alázatosság” pedig „meghunyászkodást” jelent. – Ezért meg kellett keresni azokat a kifejezéseket, melyek tartalmi szempontból fedik a kérdéses fogalmakat, vagy – szókapcsolások révén – új fogalmakat kellett alkotni, melyek aztán értelmezhetők a mai nyelvhasználatban.

Így lettek a lelkigyakorlatokból „transzcendentális gyakorlatok” – vagy „transzcendentális tájékozódási gyakorlatok” – az elmélkedésből „probléma-feldolgozás”, a lelkiismeret-vizsgá-

latból „önvizsgálat, önismeret és önértékelés”, az önmegtagadásból pedig „önnevelés”. – Az egészen speciális szent-ignáci értelmet nyert indifferenciánál a „készség és rendelkezésre-állás” kifejezéssel próbáltam megközelíteni az eredeti tartalmat; az alázatosság három fokánál a „Krisztussal való együttműködés és azonosulás három alternatívájáról” beszélek; a választás előtti elmélgedéseket és a választást pedig a ma mindenki által ismert „döntés-előkészítés és döntés” megfogalmazással helyettesítettem. – Természetesen vitatható – bizonyos speciálisan szent-ignáci – elmélgedések átfogalmazása, – így a „Krisztus Királyról” és a „Két zászlóról” szóló elmélgedések esetében, – valamint egyes elmélgedések átcsoportosítása. – Egy azonban bizonyos: az emberré lett Második Isteni Személy, a hozzánk lehajló Testvér-Isten áll a transzcendentális gyakorlatok tengelyében. S a Neki való rendelkezésre-állás és a Vele való együtt-munkálkodás, ezek konkretizálása és személyre szóló aktualizálása a tárgya a döntés-előkészítésnek és döntésnek. Ez válik – egyúttal – az ember transzcendens céljává.

A transzcendentális gyakorlatok szükségessége vitathatatlan mindazok számára, akik emberi mivoltuk harmonikus kiteljesítésére törekednek, figyelembe véve transzcendens és szubtranszcendens relációikat. – De „pszichikai gyakorlatok” formájában ésszerű lenne azok számára is, akik csak szubtranszcendens céljukat és relációikat ismerik el. Ebben az esetben – természetesen – más tematika és metodika alapján mennének végbe a „pszichikai gyakorlatok”.

(Megjegyzés: Szeretném itt megjegyezni, hogy – véleményem szerint – Szent Ignác Rendjében az utóbbi időben megmutatózó belső ellentmondások első és alapvető oka a lelkigyakorlatos-szellembeli egység megbomlása. 400 éven keresztül a Rend lelki- és gondolkodásbeli egységét a szent-ignáci lelkigyakorlatok biztosították szerte a világban. – Egypár évtized óta ez az egység megbomlani látszik: az idősök szigorúan ragaszkodnak a szent-ignáci lelkigyakorlatok formájához, a fiatalok viszont a formát nem fogadják el, és a formával együtt elveszítik a lelki és gondolkodásbeli egységet biztosító lényeges tartalom egy részét. – Nyugatra küldött – szökött – fiatal rendtag jelentette ki nekem Rómában: „Ha idekinn is azzal a szellemmel és gondolkodással találkoztam volna, amelyben ti nevelkedtetek otthon, akkor soha nem lett volna belőlem rendtag.” – Ugyanakkor a fél évszázadig Rómában egyetemi tanár volt Barátom, mikor – nyugalomba vonulva – hazajött, s látva az itthoni szellemet, azt mondta: „Ha én annak idején ezt a Rendet találtam volna, ami most itthon van, soha nem lettem volna jezsuita”. – És visszament Rómába, meghalni. Egy új-arculatú lelkigyakorlatos szellem kialakítása – talán – képes lenne visszaállítani a kívánt és szükséges felfogásbeli egységet.)

I. RÉSZ: A SZENT-IGNÁCI LELKIGYAKORLATOK.

– XXI. századbeli elgondolások szerint. –

1. A transzcendentális tájékozódási gyakorlatokról általában.

Mielőtt a gyakorlatokról, azok céljáról, feltételrendszeréről, eszközrendszeréről, tematikájáról és metodikájáról beszélünk, szükségesnek tartom néhány alapelv tisztázását.

Először: Magának a gyakorlat végzőjének is világosan kell látnia azt, hogy mire és mi célból vállalkozik. Szent Ignácnak a lelkigyakorlatokkal kapcsolatban alapelve volt az, hogy a gyakorlat végzőjének előre semmit sem szabad elárulni a gyakorlatok céljáról, végső kimeneteléről, – (így pl. magát a lelkigyakorlatos könyvet nem is adta a gyakorlat végzőjének kezébe) – ezt egyébként továbbra is szükségesnek tartják a lelkigyakorlatok irányítói, mert a kellő koncentráció helyett bizonyos szétszórtságot eredményezhet. – Ez a módszer azonban a modern emberrel szemben használhatatlannak tűnik, minthogy a mai ember látni kívánja az elérendő célt. – Az a szent-ignáci lélektani fogás, hogy „a másik ajtaján bemenni, hogy a sajátunkon hozhassuk ki”, a mai emberrel kapcsolatban csak annyiban alkalmazható, hogy a modern ember nyelvén, az őt érdeklő és általa értelmezhető problémákon keresztül kell megközelíteni az örök igazságokat.

Másodszor: A gyakorlatok eszközeit még a gyakorlatok megkezdése előtt szükségesnek látszik ismertetni a gyakorlat végzőjével. Vagy – amennyiben erre nincs mód – az első három nap alatt kell, hogy önállósuljon mind a probléma-feldolgozásban, – vagyis az elmélkedésben, – mind pedig az önvizsgálat – vagyis az: egzámen – mindkét formájában. Ez elérhető az első napok közös probléma-feldolgozásával, valamint a délutánonkénti konzultációkkal, ahol a gyakorlatok vezetőjével – lehetőleg négy szemközt – megbeszéljük az első napok probléma-feldolgozásainak, önvizsgálatainak eredményességét.

Harmadszor: Szent Ignác lelkigyakorlatait – különösen az első időben – társak szerzésére, a Jezsuita Rend pedig máig is – szerintem tévesen – csupán tagjai számára tartja alkalmasnak és szükségesnek. Mások számára csupán jól-rosszul hígított és erősen lerövidített változatát alkalmazza. – A mai Egyházban azonban a krisztusi nagykorúság követelménye szükségképpen felveti részben az igényt, részben az erre irányuló kötelezettséget is a gyakorlatok szélesebb körűvé tételére, első sorban azok számára, akik a szolgálat Egyházának szorosabb tagjai kívánnak lenni.

2. A transzcendentális tájékozódás gyakorlatainak meghatározása.

A gyakorlatokról: A mai ember – mondhatni – minden területen továbbképzésre és gyakorlásra szorul. A gyakorlások célja a képességek aktualizálása, – vagyis valóra-váltása, – helyes irányba történő továbbfejlesztése, ami nem más, mint energia-befektetés a nagyobb ellenállás irányában, hogy a kívánt paraméter – s vele együtt az egész rendszer: vagyis a teljes-ember – magasabb energiaszintre jusson. (A paraméter – jelen esetben és a továbbiak során – tudatbeli, törekvésbeli, erkölcsbeli összetevőt, illetve állapothatározót jelent.)

Ez a gyakorlás – nyugodtan mondhatjuk edzésnek, tréningnek – több célú lehet.

- Beszélhetünk alapozó-edzésről, mely az embert képessé teszi arra, hogy adott irányban továbbfejlődhessen. Természetesen ez még nem maga a továbbfejlődés, hanem csak a továbbfejlődés feltételrendszerének biztosítása.
- Beszélhetünk formába hozó-edzésről, mely már magára az adott paraméterre vonatkozik, annak tartós továbbfejlődését biztosító erőfeszítést jelent.
- Beszélhetünk erőnléti- és szinten tartó edzésről, mert az elért fejlődési szint megtartására irányuló energia-befektetést jelent.
- Beszélhetünk kiegészítő-edzésről, mely az adott paraméterrel összefüggésben levő, vagy azt döntően befolyásoló más paraméterek fejlesztésére irányuló erőmegfeszítést jelent.
- Végül beszélhetünk terheléses-edzésről, mely azt célozza, hogy adott fejlődési szinten mi az a maximális megterhelés, melyet a rendszer – vagyis a teljes-ember – még elbír.

Fenti megfogalmazásokat a fizikai gyakorlatok és a sport területéről kölcsönöztem, de alkalmazhatók és alkalmazandók minden más gyakorlatra, tehát a transzcendens tájékozódási gyakorlatokra is.

A tájékozódási gyakorlatokról: Egyik újabb modern sportág a tájékozódási futás. Ez a terepfutásnak különleges fajtája, amennyiben hegyes-erdős terepen, térképen előre kijelölt útvonalon kell a terepfutást versenyszerűen végrehajtani. Ennek a sportágnak a gyakorlása különleges edzés-módszert igényel. Mert nem elégséges az előzőekben vázolt fizikai edzés-módszer, hanem azt ugyanolyan mértékű elméleti és gyakorlati térképismeret, tereptan és tájékozódási-gyakorlat egészíti ki. – Ehhez járul a hosszútávfutók erőbeosztási- és időnként felgyorsítási-edzése, melyek múlhatatlanul szükségesek az eredményes versenyzéshez.

Képzeljük el az ilyen tájékozódási-futóversenyt: mindenki kézbe kapja a térképet az útvonal pontos megjelölésével. Röviden ismertetik a feladatot és – az előzetes sorsolás sorrendjében – percenként indítják a versenyzőket. Micsoda fizikai erőnlét, általános térkép- és terep-ismeret, tájékozódási készség, koncentráció a kapott információk rögzítésére, gyors felmérése – a térképen levő szintvonalak alapján – az emelkedőknek és lejtőknek, idő- és erő-beosztási terv felvázolása még az elindulás előtt!... Mindez múlhatatlanul szükséges ahhoz, hogy a versenyző már kezdettől fogva biztosítsa az eredményes versenyzés szükséges és elégséges feltételeit. – A versenyzés folyamán pedig aktualizálnia kell a térkép- és terep-ismeretet, valamint a tájékozódási-készséget, egyenletes energia-kifejtésre kell törekednie, szükséges az aktív önkontroll az idő- és erőbeosztás tekintetében, nem beszélve a tudatos erőfeszítésről és erőbedobásról a letörések pillanatában. – S mindezek felett a „hosszú-távfutó magányossága”, mert nem lét senkit, nem tudja hogyan áll, hogy hányadik a versenyben... Nincs lelkesítő élenfutás, vagy még lelkesítőbb élre-törés, csak a koncentráció, az aktivizálás, az erőfeszítés!... De ugyanakkor körülötte a csodálatos természet, előtte az erdőben futó ösvény, vagy a vadvirágokkal szegett út... a madárdal, vagy a mindent betöltő csend, az árnyék vagy a fény... és a levegő, mely tágítja a tüdőt. – Belül pedig a „még”, a „tovább”, az „érdemes”, a „máskor is”, a „mindig”!... Mert embernek lenni, küzdő embernek lenni a természetben a legcsodálatosabb dolog...

A tájékozódási gyakorlat tehát annyiban haladja meg az előzőekben felsorolt gyakorlatokat, hogy – a fizikai energia-koncentrációkon túlmenően – magas-fokú tudati- és törekvési-koncentrációt is igényel. Mint ilyen, komplexebb és strukturális szempontból magasabb-rendű a pusztán fizikai és – természetesen – akarati koncentrációnál.

A transzcendentális tájékozódás gyakorlatai:

A transzcendentális gyakorlatok analóg módon és lényegesen szélesebb-körűen magukban foglalják mindazt, amit az előzőekben mondtunk. Még azzal a lényeghez tartozó többlettel, hogy a szubtranszcendencián túlmenően a transzcendens relációkat is tartalmazza.

Vagyis: energia-befektetés a nagyobb ellenállás irányában azért, hogy a teljes-ember és minden paramétere transzcendens energiaszintre jusson, és ott – transzcendens energiák és transzcendens információk segítségével – minél kiteljesültebbé váljék.

Joggal nevezhetők gyakorlatoknak, mert itt is megvannak az alapozó-, formába-hozó-, szinten-tartó-, kiegészítő- és terheléses-gyakorlatok, hiszen a transzcendens paraméterekre is – analóg módon ugyan – érvényesek a szubtranszcendenciára vonatkozó összefüggések és törvényszerűségek. – De ugyanilyen módon mondhatjuk tájékozódási gyakorlatoknak is, mivel a BIBLIÁVAL – a „transzcendens térképpel” – a kézben kell megszerezni elméletben és gyakorlatban az értelmezés, a tájékozódás, az erőfelmérés, az erőbeosztás, a transzcendens energia-koncentráció – kegyelem-felhasználás – ismeretét, gyakorlatát, magas-fokú – de gyakran kínlódással teli – művészetét. – Ugyanakkor ennek a tájékozódásnak az egész emberi életre ki kell terjednie, mely emberi élet összetett és bonyolult, mert biológiailag és pszichikailag, egyénileg és közösségileg, szubtranszcendens és transzcendens vonatkozásban összekapcsolódott és átfedésben van egymással. – Amint a tájékozódó-futó a megadott célokat sokszor szögcsúcson metszéspontjában, idő vagy távolság függvényében kapja meg, hasonló módon a transzcendens tájékozódás során az egyén és közösség, a kultúra és civilizáció, a társadalom és a gazdasági élet összefüggéseiben, kapcsolatában és átfedésében kell megtalálni a gyakorlat célját: Isten itt és most megnyilvánuló akarátát, és azt kell megvalósítani az adott körülmények között. Gyakran azok ellenére. – A transzcendens tájékozódás gyakorlatainak elsősorban ezekre kell vonatkozniuk, illetve olyan – ha szabad így mondani – rutinra kell szert tenni a gyakorlat révén, hogy a konkrét tájékozódás objektívvé, reálissá és – a lehetőség szerint – könnyebbé váljék.

Természetesen ez a tájékozódás több irányból is történhet, mint ahogy az Örömhír Krisztusának megismerése, megragadása és követése is több úton lehetséges. – Az elkövetkezőkben a transzcendens elirányulásnál Szent Ignác szellemét kívánjuk követni, a gyakorlatokat pedig az ő nyomán – de a mai ember számára értelmezhető módon – végezni. Így válik tájékozódásunk iránytűjévé a „MINDENT ISTEN NAGYOBB DICSŐSÉGÉRE”. – (Ez az „AD MAIOREM”, ez a „MAGIS” teljesen megfelel a koncentrált energiahatás nagyobb ellenállás irányának.) – Magukban a gyakorlatokban pedig a szent-ignáci probléma-feldolgozást, önvizsgálatot, önnevelést és önfegyelmet kívánjuk felhasználni, minthogy mindezek az alapozástól a formába-hozó, a szinten-tartó és erőnléti, a kiegészítő és terheléses gyakorlatokon keresztül egészen a koncentrált erő-beosztás és erő-felgyorsítás transzcendens energiákat igénylő gyakorlatokig valamennyit tartalmaznak.

Így szeretnénk kialakítani a mai fogalmakkal és a ma értelmezhető eszközökkel azt a lelkiséget, amelyet a LÉLEK a II. Vatikáni Zsinat határozataiban, a krisztusi „nagykorúság” megfogalmazásában a modern ember elé tár, mint elérendő célt.

3. A transzcendentális tájékozódás gyakorlatainak célrendszere.

A transzcendentális tájékozódás gyakorlataival kapcsolatban azonban nem egyetlen célról, hanem cél-rendszeréről kell beszélnünk, mivel – ha rendszerelméletileg építjük fel a gyakorlatokat – maguk a gyakorlatok egyszersmind egy-egy rész-célt, a komplex célnak egy-egy elérendő állomását jelentik.

- Az alapozó-gyakorlatok célja a készség és rendelkezésre állás fogalmának értelmezése és megragadása, valamint az önkontroll segítségével ennek a készségnek és rendelkezésre állásnak konkrét vizsgálata, és megoldásként történő beállítása a bűn és a megtérés – kiengesztelődés – problémakörébe.
- A formába-hozó gyakorlatok célja, alapvető tájékozódási gyakorlatokkal kiegészítve, – az Örömhír Krisztusának, Krisztus tanításának megismerése, értelmezése és megragadása olyan mértékig, hogy ez az egyént és jövőjét illetően stabil kapaszkodó-pontot jelentsen, és meghatározó jelleget adjon.
- Az erőnléti- és kiegészítő-gyakorlatok, komplex tájékozódási gyakorlatokkal együtt, – az Örömhír Krisztusával történő együttműködést és a Vele való azonosulást célozzák, ráállítva erre az együttműködésre a szabad személyiség egyéni és közösségi életének minden lehetőségét, elvileg és gyakorlatilag, konkrét személyes formában.
- A szinten-tartó- és terheléses-gyakorlatok célja, – kiegészítve az erők koncentrálási- és az energiák (kegyelmek) felhasználási-gyakorlatával, – a kereszténység lényegének: a keresztnek elfogadását, a szenvedő Krisztus megragadását és Vele a szenvedésben való azonosulást célozza.
- A komplex együttlátó-, erőfelgyorsító- és végső erőbedobó-gyakorlatok célja a LÉLEK munkájának megismerése, értelmezése és megragadása, a szolgálat és szeretet Egyházában Vele való együttműködésre és a szeretetben való emberi kiteljesedésre irányul.

A fentiekben vázolt célrendszer teljes egészében fedi a szent-ignáci célkitűzését a gyakorlatoknak:

„Így előkészíteni és alkalmassá tenni a lelket arra, hogy a rendetlen vágyaktól megszabadulva azokat rendezetté tegye, olyannyira, hogy keresse és megtalálja Isten akaratát mind saját életvitelét, mind lelkének üdvét illetően.”

Valójában ezt kívántam kifejezni a mai ember nyelvén, ugyanakkor hangsúlyozva már az elején azt, ami Szent Ignácnál a továbbiak során jelentős hangsúlyt kap, hogy a gyakorlatok az embernek, mint szabad személyiségnek nem csupán személyes ügye, hanem ugyanakkor közösségi probléma is, melynek, ha nem tudunk megfelelni, egyenlőképpen lemondunk az emberi teljessé-válásról, de a Krisztussal történő együttműködésről is.

Mindezek figyelembevételével a transzcendens tájékozódási gyakorlatok célját – úgy tűnik – legalkalmasabb módon a következőkben kíséreljük megfogalmazni:

„Fokozatos és személyes alkalmassá válás az Örömhír Krisztusának és tanítása lényegének megismerésére, értelmezésére és megragadására, hogy a készség és rendelkezésre-állás, az együttműködés és azonosulás résén szabad személyiségünk fejlesztésében, a közösségért végzett szolgálatban és szeretetben találjuk meg emberi transzcendens kiteljesedésünket.”

4. A transzcendentális tájékozódás gyakorlatainak feltételrendszere.

A gyakorlatok feltételrendszerének vizsgálatánál nagyon óvatosan kell eljárunk. Nem lehet pontos, mindig és mindenkinél beváló szabályokat megállapítanunk, hiszen „a LÉLEK ott és úgy fúj, ahol, és ahogyan akar”. Inkább csak a lélektani és rendszerelméleti szükséges feltételeket kívánom röviden összefoglalni, – (a matematika szükséges és elégséges feltételét – az akkor, és csak akkor – meg sem kíséreltem itt bevezetni) – kiegészítve néhány speciálisan szent-ignáci megjegyzéssel. Ezek ugyancsak a szükséges feltételek kategóriájába sorolhatók.

Ezeket a szükséges feltételeket két nagy csoportba oszthatjuk.

A külső feltételek kategóriájába soroljuk azokat a feltételeket, melyek a gyakorlatok végzésének külső magatartására vonatkoznak.

– Első: Kiemelkedés a megszokott életkörülmények közül, tehát hely- és életkörülmény-változást jelent arra az időre, amíg a gyakorlatokat végezzük. – („Jézus pedig visszavonult a pusztába és imádkozott.”) – Így nem is kell külön fejtegetni azokat a lélektani hatásokat, melyeket egy ilyen – lehetőleg tökéletes, vagy minél tökéletesebb – kiemelkedés jelent. – Még az igazi felüdülésnek és pihenésnek is legjobb módja: a hétköznapiakból történő kikapcsolódás. – Azonban nagyon kell vigyázni, mert amilyen előnyt jelent, ugyanolyan nagy is a veszélye, minthogy a gyakorlatok révén megváltoztatott élet rendszerint a megelőző körülmények között, de egészen más szellemben kell folytatni. – Ez a szempont lényeges a gyakorlatok eredményeinek személyre szóló konkretizálása során, s megoldást egyedül az életkörülményeken történő felülemelkedés adhat.

– Második: A csend. A modern ember annyira ki van téve az állandó zajnak, – úgy is mondhatjuk: zajártalomnak, – hogy a csend egyszerűen nélkülözhetetlen a gyakorlatoknál elengedhetetlen koncentrációhoz. Jellemző, hogy Taizé-ben a templomtól pár-száz méterre fiatalok állnak körben, kezükben tábla, melyen csak ez a szó áll: csend. – Ebben a csendben fogantatnak meg a legmélyebb és legsúlyosabb gondolatok. Viszont ebből a csendből kell visszatérni az elhagyott zajba, és ott kell megvalósítani azt, amit a csendben elhatároztunk. Ebből a csendből kell elegendőt elvinni lelkünk egy zugában, ahová a zaj elől bármikor visszavonulhatunk.

– Harmadik: Az élet leegyszerűsítése, igénytelenségre való törekvés. A mind magasabb életszínvonal, a jóléti-életforma – nem mondható, hogy kizáró akadály, de – többé-kevésbé megnehezíti a gyakorlatokban való elmélyedést. Az életstílus bizonyos-fokú leegyszerűsítése a gyakorlatok időtartamára igen ajánlatos feltételnek tűnik, s ezen túlmenően, a gyakorlatot végző jövő magatartását illetően is kihatással kell, hogy legyen. Igénytelenségre való komoly törekvés nélkül ugyanis nem látszik tartósan biztosítottnak a gyakorlatok eredménye.

– Negyedik: A természettel való eleven kapcsolat megteremtése. – Ez valójában az első és második feltételhez történő kiegészítés. A modern ember mindinkább elveszíti a természethez fűződő kapcsolatát, tehát egy lényeges szubtranszcendens relációval válik szegényebbé. Ennek felelevenítése – úgy tűnik – mindinkább az eredményes gyakorlatok szükséges feltételéhez tartozóvá válik. Egyben a jövőt illetően megteremti az igényt, hogy a rendszeres, időközönként szükségessé váló önvizsgálat – rekollekció – a természethez kapcsolódva valósuljon meg. – (Soha nem fogom elfelejteni azt az – évekkel ezelőtti – 8 napos lelkigyakorlatot, melyet a remete-cisztereknél végeztem: hajnaltól késő éjszakáig velük zsolozsmázva, – egyébként tökéletes hallgatásban, – elmélkedéseimet az ősz-végi erdőben végezve. – Azelőtt is szerettem az erdőt, de az óta állandó nosztalgia él bennem az erdő, a csend és az imádság után.)

– Ötödik: Az önfegyelmzés többlet-igénye. – A kereszténység lényegére, tehát a keresztre törekvő ember alapvető vonása kell, hogy legyen a nagyobb önuralomra, önfegyelmre való törekvés. A gyakorlatok szükséges feltételei közé tartozónak látszik az önfegyelmzés tudatos fokozása. Természetesen nem látványos formában, vagy a gyakorlatok végzésére, az egészségre hátrányosan ható megnyilvánulásban. Ezen a vonalon is inkább a készségnek – magunk és Isten előtt történő – dokumentálása a lényeges, mint évközben a bűnbánati napok – péntekes – önfegyelmzésénél is. Itt inkább csak kicsiny, alig észlelhető, csak a gyakorlat végzője számára észrevehető cselekedetekről van szó, mint egy pohár víz megivásának elhagyása, egy cigaretta elszívásának elhalasztása, dohányzás esetében, vagy az elszívott cigaretták számának csökkentése, egy feleslegesnek tűnő mondat elhagyása, kényelmetlen szék választása a kényelmes helyett, stb. – Ezek a kicsi önfegyelmző gyakorlatok olyan

készséget képesek kialakítani, melyre a gyakorlatokat követő időben komoly mértékben lehet és kell számítani az élet-stílus kialakításánál.

A belső feltételek kategóriájába tartoznak azok a feltételek, melyek a gyakorlatok végzőjének belső magatartására vonatkoznak.

– Először: Napirend összeállítása, aránylag könnyed formában, melyet a gyakorlat végzőjének következetesen meg kell tartania, és magán számon kérnie. – A napirend fix kapaszkodópontjai:

4 probléma-feldolgozás, vagyis elmélkedés, átlagosan egy óra időtartammal;

2 önvizsgálat, átlag 20-25 perc időtartammal;

egy konzultáció a gyakorlat vezetőjével – (esetleg más társakat is belevonva) – 45-60 perces időtartammal;

a szentmise előkészülettel és hálaadással;

reggeli és esti ima, valamint szentolvasó vagy más szóbeli imádság elmondása, szentség-imádás, mindösszesen 1 óra időtartammal.

(Vagyis 8 óra komoly szellemi munka és imádság, melyet kb. 2 óra séta vagy könnyű sport, ugyancsak 2 óra ajánlott vagy kijelölt olvasmány, továbbá kb. 2 óra komolyzene hallgatása vagy gregorián zsolozsmázás, egészít ki, melyek az étkezésekkel együtt összesen 8 órát tesznek ki. – Az éjszakai 8 óra alvás elengedhetetlen a gyakorlatok komoly és eredményes végzéséhez.)

Másodszor: A fokozatosság és szakaszosság érvényesítése minden területen, beleértve a probléma-feldolgozásokat és az önvizsgálatot is, egyáltalán az egész gyakorlatokba, a gyakorlatok formáiba történő beépítését. – (Mindig Krisztus legyen a példánk, aki tanítványait és hallgatóságát fokozatosan és szakaszosan ismerteti meg tanításával és egész életvitelével. Figyeljük meg: a legnehezebb problémákat egyszerű példabeszédeken keresztül vezeti be, fokozatosan és szakaszosan halad előre a problémák teljes ismertetésében és feldolgozásában. Erre a legjobb példa az Eucharisztia problémakörének bevezetése és végig-vitele.) – Saját magunk számára irányelvként állapíthatjuk meg a fokozatosságnak és szakaszosságnak azt a formáját, amikor a biológiai szubsztrátum felől haladunk a tudati és törekvési struktúraszint, majd a szubtranszcendens felől a transzcendens relációk, eszközök és célok felé.

Harmadszor: Az egyszerűségre való törekvés, vagyis mindig a kevésbé bonyolult megoldást kell keresni a bonyolultabb helyett. – (A természettudományokban van egy alapelv: mindig az a hipotézis a kézenfekvő, és az objektív valósághoz közelebb álló, amely a bonyolultból a kevésbé bonyolult felé halad, amely a legmélyebben fekvő alternatívákon nyugszik és a lehető legegyszerűbb matematikai, vagy logikai formában fogalmazható meg.) – Az egyszerűségen túlmenően a személyre és a személy adott helyzetére szóló konkrét megfogalmazás kap jelentős hangsúlyt, csak így lehet biztosítani az elméleti és elvi megállapítások tényleges megvalósítását. Így valósítható meg a „renovare omnia in Christo” elve, vagyis az Örömhír Krisztusának tanítását így lehet megismerni, megragadni és a szerint rendezni be életünk hétköznapijait.

– Negyedszer: Teljes bizalom a mindenhol és mindenkor működő Lélek iránta. – A gyakorlatok ideje: a megszokott életkörülmények közül való kiemelkedés, a csend és az összeszedettség alkalmassá teszi az embert arra, hogy a mélyen-fekvő szubtranszcendens hatásokon túl a transzcendens hatásokra is nyitottá váljon. Sokan – főleg racionálisabb beállítottságúak – azt gondolják, hogy alkalmatlanok vagyunk finomabb rezdülések felfogására, sőt – bizonyos mértékig – szégyelljük is a belső érzelmi megmordulásokat. – (Pedig

mérhetetlenül fontos, hogy a mai ember, aki érzelmi élményeinek nagy részét rendetlen szenvedélyein keresztül tapasztalja meg, minél több tiszta forrásból származó belső élményhez jusson.) – Bízunk kell a Lélekben, hogy a gyakorlatok időszakában, a gyakorlatokon keresztül megnyilatkozik számunkra, emberi közelségbe hozza a transzcendenciát, mely egész emberi valónkat képes átjárni, és átformálni. „A LÉLEK ott fúj, ahol akar...”, ez különösen érvényes a gyakorlatok időszakára és elmélyülésére.

– Ötödször: Őszinteség a gyakorlat vezetőjével szemben, lényeges és alapvető feltétel, hiszen a gyakorlat vezetőjén keresztül kapja a probléma-feldolgozások anyagát a gyakorlat végzője. Éppen ezért kell, hogy a gyakorlat vezetője azonnal tudomást szerezzen minden probléma jelentkezéséről. A vezető az, aki segít a nehézségek kiküszöbölésében, biztosítja a gyakorlat végzőjének lelki egyensúlyát. – (Hová lennének a sportok nagy versenyzői hozzáértő, mindenben tájékozott edzők nélkül, akiknek a versenyzők mindenről őszintén beszámolnak?!) – Természetesen a gyakorlat végzője nem várhat mindent vezetőjétől, önállóan és személyes felelősséggel kell végeznie a gyakorlatokat, de állandó irányítás és kontroll mellett. Az őszinteség ugyanolyan alapvető feltétel, mint a bizalom a LÉLEK iránt: hiszen sokszor a LÉLEK éppen a vezetőn keresztül nyilatkozik meg. Természetesen csak a legteljesebb őszinteség mellett.

– Hatodszor: Nagy figyelemmel kell tanulmányozni a belső emóciókkal kapcsolatos szent-ignáci szabályokat és azokat – a vezető irányítása mellett – megfelelően alkalmazni szükséges. – Az általános belső emberi magatartás jellemzői:

az önfegyelmel párosult belső összeszedettség;

intuitív értelmi megfontolás; és

az értelmi alternatívákon nyugvó – választásban megnyilvánuló – akarati odatartás.

Ettől a belső magatartástól – bizonyos belső emóciók hatására – két formában történhet kisebb-nagyobb mértékű elmozdulás:

belső világos látás és feszítő öröm (consolatio); illetve

belső homály – sötétség – és letört csüggedés (desolatio).

(Megjegyzés: A teljesen szélsőséges – sokszor robbanásszerű – megnyilatkozásról e két állapottal kapcsolatban nem kívánok beszélni, mivel azok legtöbbször – idegzeti alapon – a patológia határát súrolják. Most a normális megnyilatkozásokkal kapcsolatos magatartásról és magatartásváltozásról szeretnék röviden szólni.)

Belső világos látás és feszítő öröm – consolatio – leggyakrabban a LÉLEK ajándéka, mely világossá, könnyűvé és szárnyalóvá teszi a gyakorlatokat, természetessé és magától értetődővé a szigorú önfegyelmet, mindig többre és jobbra lelkesíti az embert.

Haszna: Segítségével komoly és gyors előrehaladást lehet tenni a probléma-feldolgozás és önvizsgálat gyakorlatában, mélyebben fekvő alternatívákat lehet felismerni és megközelíteni. A belső világos látás és feszítő öröm időszaka nagy ajándék, melyet ki kell használni az Örömhír Krisztusának megismerésére és megragadására, a szolgálat- és szeretet-parancsának teljesítése érdekében.

Veszélyei: Az érzelmek fellángolása a gyakorlati megvalósulás nélkül; túlzásokra való hajlam; alap nélküli magabiztosság kialakulásának lehetősége; őszinteség területén visszaesés, ha a vezető egyensúlyban akarja tartani a gyakorlat végzőjét.

A belső világos látás és feszítő öröm olyan, mint az áradó folyó: ha erős gátak közé kényszerül, erőműveket képes hajtani; ha viszont nem erősek a gátak, elsodorja azokat és minden addigi eredményt veszélyeztet.

A belső homály – sötétség – és letört csüggedés: vagyis a desolatio ugyancsak a LÉLEK ajándékának minősítendő, ha nem egészségi vagy idegzeti gyengeség az alapja, illetve más transzcendens hatás hozza létre, – (melyről a későbbiek folyamán részletesen beszélünk) –

csak éppen ellenkező előjellel. Ez nehezzé és fáradságossá tesz minden gyakorlatot, kétségeket támaszt az emberben célrendszerét illetően – elsősorban a gyakorlatok vonatkozásában – vagy legalább is értelmetlennek véli egész magatartását. – Általában a belső világos látásnak és feszülő örömmel lehet bizonyos visszaható vagy követő jelensége, de gyakran ugyanennek a tisztánlátásnak és örömmel bevezető tünete is.

(Megjegyzés: Többeket ismertem, akik – az olajfák-hegyi Krisztussal való azonosulásként – igaz, hogy nagyon nehezen, de furcsa módon mégis örömmel, egy egész életen keresztül cipelték a belső sötétség és letört csüggedés állapotát.)

Haszna: Az ember gyakorlatot szerez, és kialakítja magában azt a belső magatartást, mely érzelmi hatásoktól és kísérő jelenségektől függetlenül képessé teszi a gyakorlatok rendszeres és módszeres végzésére, valamint a belső egyensúly és önfegyelem megőrzésére.

Veszélyei: A gyakorlatok lélektelen végzése vagy abbahagyása; a belső egyensúly és önfegyelem felborulása; a magatartás és a célrendszer megkérdőjelezése; esetleg mindezek kétségbevonása.

Legfőbb szabály: Belső állapotváltozás közben nem szabad változtatni a magatartáson. Ne dönts!!! Tedd azt, amit előzőleg helyesnek tartottál és elhatározottál! – A bizalom a LÉLEK-ben és őszinteség a gyakorlat vezetőjével szemben eredményesen segíti át az embert ezeken a belső állapotváltozásokon. Így – a kettő közül – bármelyik hasznára válik a gyakorlat végzőjének mind a gyakorlat ideje alatt, mind pedig a későbbiek folyamán.

Hetedszer: Lényeges megismerni a szent-ignáci szabályokat a transzcendens hatások felismeréséről és megkülönböztetéséről, és azokat a vezető irányítása mellett alkalmazni is kell a gyakorlatok folyamán.

X X X

Ezeknek a szabályoknak a megismeréséhez rövid elméleti – ontológiai – alapot kell adnom.

Az ember tudati- és törekvési struktúraszintjével, alternatíva-felismerő képességével, valamint az alternatívák közötti – többé-kevésbé – szabad választás lehetőségével a szubtranszcendencia és transzcendencia érintkezési felületének találkozásánál áll. – Az újabb, még magasabbrendű struktúraszint már a tiszta-transzcendenciahoz tartozik: nem rendelkezik biológiai szubsztrátummal, és nem kötik szubtranszcendens kényszerfeltételek, éppen ezért a tudati alternatívák között már szabadon tud választani. Ezt a transzcendens struktúraszintet nevezem én szabadság-létállapotnak, vagy a szabadság struktúraszintjének. Ide tartoznak az angyalok, fő-angyalok és a további – úgy nevezett – angyali-karok. – De mivel minden struktúraszinten működik a kisebb ellenállás irányában ható, rendezetlenséget és energiaszint-csökkenést eredményező entrópia-elv, azért ezen a szabadság-struktúraszinten is lehetséges az a belső mozgásállapot, amikor a transzcendens létező önmagát választja a TELJESSÉG-STRUKTÚRÁJÁNAK szolgálata helyett. Ez az önmagának-való elégségesség állapota határozza meg a gonosz-lelkek különböző tudati-, akarati- és erkölcsi-szinten való létezését.

Azonban a különböző struktúraszintek nyitottak egymás felé, és befolyásolhatják más struktúraszintek létezőinek kölcsönhatásait és állapotváltozásait. Pl. az ember, a tudati- és törekvési-struktúraszint létezője belenyúlhat – és bele is nyúl – a pusztán-létezők és az élők struktúraszintjébe. Így hozza létre a technikai civilizációt, a mezőgazdaság és állattenyésztés eredményeit, valamint a biofizika, biokémia, biológia és orvostudomány egyéb eredményeit. – Hasonlóképpen a szabadság-struktúra létezői – az angyalok és gonoszlelkek – ugyancsak képesek belenyúlni a tudati-struktúraszint létezője, tehát az ember életébe. Ezt a belenyúlást,

befolyásolást és erő kifejtést nevezem transzcendens hatásnak, ezek felismerése és megkülönböztetése céljából szükséges ismernünk a szent-ignáci szabályokat.

(Megjegyzés: Meg kell azonban – mellékesen – jegyezni, hogy a modern teológusok egy része agyonhallgatja az angyalok és a gonoszlelkek létezését, mint a Holland Katekizmus eredeti formájában. – Ennek a felfogásnak okát abban látom, hogy a transzcendens szellemi létezők létét, vagy legalább is létük lehetőségét – Isten létén kívül – bölcséletileg igazolni nem tudjuk, a Szentírás tekintélyi érvét pedig nem fogadják el azon az alapon, hogy a Szentírásban szereplő angyalok Istennek egy-egy irányunkban megnyilvánuló aktusának antropomorf, személy formájában történő megfogalmazása. A gonoszlelkeket pedig, azoknak az embereken keresztül történő megnyilatkozását részben az emberi gonoszság megnyilvánulásaként értelmezik, részben pedig a mai orvostudományra támaszkodnak, mely egy-egy ideg- vagy elmebajjal azonosítja a jelenségeket.)

Az ontológiai struktúraelemzés segítségével általam történő megfogalmazás, valamint a szabadság transzcendens létstruktúrája, és az abban megnyilvánuló entrópia-elv lehetőségének igazolása már egészen más megvilágításba helyezi a jó- és gonosz-lelkek problematikáját. Mert az ontológiai lehetőséget a Szentírás – mint transzcendens információ – tényei létté változtatják. Így a pusztán tekintélyi érv helyett a logikai transzformációkon nyugvó érvelés és az azzal egybehangzó kinyilatkoztatási tényanyag válik bizonyítékká. – Teológiailag pedig harmonikus egységben van Isten üdvtörténeti módszereivel a szellemek működése. – Mindezt – ha érintőlegesen is – el kellett mondanom azért, hogy a transzcendens hatások felismeréséről és megkülönböztetéséről szóló szent-ignáci szabályokat komolyan vegyük, és ne intézzük el egy kézlegyintéssel.

X X X

A következőkben röviden vázolni kívánom a transzcendens hatások felismeréséről és megkülönböztetéséről szóló szabályokat.

– Első szabály: Vannak jó- és gonosz-lelkek, akik transzcendens hatást gyakorolhatnak – és az emberiség története folyamán, valamint a Biblia tanúsága szerint gyakoroltak is – az ember tudatára, törekvésére és erkölcsiségére. A jó-szellemek az ember tudati fejlődését és alternatíva-felismerő képességét segítik, indítást adnak az ontológiailag értékesebb alternatíva választására, egyszersmind egyensúlyhoz és fokozatos fejlődéshez kívánják segíteni az ember érzelmi-, értelmi-, törekvés- és erkölcsi-életét. – Ezzel szemben a gonosz-lelkek az ember tudatát és alternatíva-felismerő képességét elhomályosítani, a választást a kisebb ellenállás irányába terelni, egyáltalán zűrzavart kívánnak kelteni az ember érzelmi-, értelmi-, törekvés- és erkölcsi-életében.

– Második szabály: A jó-szellemek magatartása és viselkedésmódja a transzcendens energia-közvetítő kölcsönhatás formája. Az önző, az önmagának-való elégségesség állapotában – ez a súlyos-bűn állapota – levő embert felrázni igyekeznek, hogy az önmagába-zártság állapotának ellentmondásosságát felismerni, és abból szabadulni segítsék. – A tudati-, törekvés- és erkölcsi-rendeződés útján haladó ember számára elsősorban a meglévő energiaszint megtartásához, majd a magasabb energiaszint eléréséhez a transzcendens többletenergia közvetítése, és további fejlődési lehetőség feltárása az ember előtt, képezi a jó-szellem működésének meghatározó paraméterét. Legfelsőbb fokon pedig az embert a nagyobb ellenállás irányának megfelelő többlet-energia befektetésére sarkallja, és ehhez a transzcendens energia-közvetítést szorgalmazza és elősegíti. – Tehát a feltárás, felrázás, sarkallás, – ez utóbbi leggyakrabban a belső tisztánlátás és feszítő öröm, (consolatio) – azok a kölcsönhatások, melyekkel a jó-szellemek a transzcendens többlet energiahatás-elvét az ember számára megközelíthetőbbé teszik.

– Harmadik szabály: A gonosz-lelkek az önzés, az önmagának-való elégségesség állapotában kívánják az embert megtartani, vagy minden eszközzel ebbe az irányba terelni. – (Erre az az okuk, hogy ők – a rendelkezésükre bocsátott transzcendens energiák ellenére – a TELJESSÉG-STRUKTÚRÁJA szolgálata helyett az önmaguknak-való elégségesség állapotát választották. Céljuk tehát – önigazolásul, vagy, mert úgy vélik, hogy ez által a TELJESSÉG-STRUKTÚRÁJA lét-állapotát „kicsinyíteni” tudják, – az, hogy minél több tudati-létező vállalja ezt az állapotot.) – Céljuk elérése céljából igen sok embernél elegendő a test vágyainak feltámasztása, és minél bőségebb kielégítése. Akiknél ez már valamelyest hatott, azoknál a birtoklás-vágy felélesztése és minél intenzívebbé tétele következik. Ezt aztán betetőzi a hatalom-vágy mindent elsöprő igénye és élménye. Ez által a megkísértett és félrevezetett egyén – úgy érzi – megszabadult minden társadalmi és erkölcsi „kolonctól”, egyedül szabhatja meg önmaga létállapotát és állapotthatározóit: tehát teljes a szabadsága. – Így a kisebb ellenállás irányának követése révén, sokszor még a magasra törő embert is, – a transzcendens entrópia segítségével a legmélyebben fekvő energiaszintre húzza a gonosz-lélek.

– Negyedik szabály: Védekezés a gonoszlélek ellen. – Általában kétféle támadási módot ismerünk, így a védekezés is általában kétféle módon történhet. – Szent Ignác első hasonlata szerint a gonoszlélek olyan, mint az egyedül, magában támadó huligán, aki – ha megijed tőle az ember – mindig merészebbé, pimaszabbá, durvábbá és erőszakosabbá válik. Ha viszont az ember bátran szembe fordul vele, egyszerre elszáll a bátorsága, és megfutamodik. – (Nem szabad azonban elfeledni, hogy a transzcendens-struktúra létezői – még a gonosz-lelkek is – tudásban és akaraterőben magasban felette állnak az embernek. Így eredményes szembe fordulás a gonoszlélekkel csak jelentős transzcendens-energiák – bőséges kegyelem – birtokában lehetséges.) – Szent Ignác második hasonlatában a gonoszlélek olyan, mint egy ravasz kerítő, aki tisztességes leányt, vagy asszonyt akar magának vagy másnak megszerezni. A kerítő csak addig van előnyben, és érezheti magát biztonságban, amíg a leány vagy fiatalasszony elhallgatja a kerítő csábításait. Amint a leány szól apjának vagy bátyjának, amint a fiatalasszony beszél férjével vagy fivérellel, a kerítő azonnal megfutamodik, mert ő húzná a rövidebbet. – A gonoszlélek, amíg úgy érzi, hogy egyedül áll áldozatával szemben, nem hagyja békében, de amint az a kísértést elmondja a gyakorlatok vezetőjének, vagy transzcendens-irányítójának: a lelki-atyjának, máris erejét veszíti minden támadás, és a gonoszlélek visszavonul. – Eddig a szent-ignáci hasonlat és értelmezés. – Utalnom kell azonban egyrészt az előző zárójeles megjegyzésre a gonoszlélek magasabb-rendű tudati és akarati képességeit illetően, másrészt – és még inkább – Krisztus figyelmeztetésére, hogy „hét gonoszabbal tér oda vissza” az eredménytelen kísértő. – Egységesült transzcendens gonossággal szemben csak egységesült transzcendens energia-hatás képes hatékonyan működni. Krisztus az Egyházban megadta ennek az egységesült kegyelmi-hatásnak a lehetőségét, melynek segítségével a gonoszlelkek egységesült fellépésével szemben egységesült ellenállást tudunk eredményesen kifejteni. – A negyedik szabály tehát az alábbi kiegészítéssel válik teljessé: az egységesült fellépéssel szemben csak egységesült ellenállás képes hatékony védelmet biztosítani.

– Ötödik szabály: Legnehezebb a gonoszlélek támadását kivédeni akkor, ha a jó látszatát ölti magára, és úgy lép fel, mintha a világosság és a jóság szellemét képviselné. Működése nyomán azonban nem a távlatok feltárulása történik, nem a belső tisztánlátás és a feszítő öröm formájában valósul meg a kölcsönhatás, hanem törekvése az ontológia alacsonyabb érték-rendje felé, a kisebb ellenállás irányába mutat, és igen gyakran a belső homály – sötétség – és letört csüggedés jelensége kíséri. – Ha az ember nem ismeri fel a gonoszlélek működését, nem töri át transzcendens energia-koncentrációval – kegyelmi hatásokkal – lefelé húzó erejét, akkor az emberi lélek mindig alacsonyabb energiaszintre kerül a transzcendens energiák tekintetében. – Ilyen esetben igen fontos a gyakorlat vezetőjének – lelki-atyjának – segítségét

igénybe venni, mert neki jelentős gyakorlata van abban, hogy a jó látszatába öltözött gonoszlélek fondorlatait észrevegye.

– Hatodik szabály: A transzcendens hatások megkülönböztetésének első alapfeltétele az, hogy a működés a nagyobb-, vagy a kisebb-ellenállás vonalába esik-e. – Tartósan és fokozatosan a nagyobb-ellenállás irányát képviseli a jó-szellem hatása. – Tartósan és fokozatosan a kisebb-ellenállás vonalában fekszik a gonoszlélek működése. – Hangsúlyt kap a tartósság, mert a gonoszlélek időlegesen a világosság szellemének működését magára veheti, és időlegesen még a nagyobb-ellenállás irányába is mutathat. – Itt is sokat segíthet a gyakorlat vezetőjének – a lelki-atyának – a tapasztalata.

– Hetedik szabály: A transzcendens hatások megkülönböztetésének második feltétele az, hogy a működés – kifejtésben és tartósan – megnyugvást, vagy nyugtalanságot eredményez-e. – (Itt természetesen már nem az önmagának-való elégségesség – tehát az u. n. halálos-bűn – állapotáról beszélünk, hanem a tudati-, törekvés- és erkölcsi-rendeződés útját választó és azon transzcendens energia-befektetéssel – kegyelmi hatásokkal – előrehaladó emberről van szó.) – A gonoszlélek célja – mint már említettük – nyugtalanság és zűr-zavar keltése az ember tudati-, törekvés- és erkölcsi-életében. A jó-szellem ugyanakkor állandó, fokozatos és tartós erőfeszítésre sarkallja az embert a nagyobb ellenállás irányában. De ez az erőfeszítés – alapjában véve – nyugodt, egészséges és kiegyensúlyozott erőfeszítés, melyet a közvetlen transzcendens energia – a kegyelem – mindig nagyobb mértékben közvetít a rendező fejlődés érdekében.

– Nyolcadik szabály: A szellemek megkülönböztetése a mindennapi életben magába foglalja az előzőeket mind, azzal a kiegészítéssel, hogy – a gyakorlatok idejének visszavonultságával és elzártságával szemben – fokozatosan érvényesülnek sajátos egyéni és környezeti hatások. – (Gyakran előfordul, hogy egyenesen „fejést ugrik” a gyakorlatot végzett ezekben az ellentétes hatásokba.) – Ezeket aztán a gonoszlélek ugyancsak felhasználhatja a maga javára, illetve a transzcendens TELJESSÉG-STRUKTÚRÁJA felé törekvő ember ellen. – A sajátos egyéni hatások közül leglényegesebbek a – sajnos ma még nem eléggé ismert – mélylélektani- és stressz-hatások, melyek bizonyos időszakokban védtelenebbé és kiszolgáltatottabbá teszik az embert. Ugyanez vonatkozik a környezetre, a környezeti-ártalmakra: ellenszenves főnök vagy munkatárs; érzéki hatású személy, olvasmány, televízió, internet; különböző érzékekre és becsvágyra ható hirdetések özöne; depresszív környezet vagy „favágó” munka; stb. – Sajnálatos módon ezek a sajátos egyéni és környezeti hatások legtöbbször kiküszöbölhetetlen a mindennapi életben. De, hogy tartalmilag tudatosan beépítjük-e mindezeket transzcendens életünk formálásába, az már jórészt rajtunk és az általunk jól felhasznált kegyelmi-hatásokon múlik. Ugyancsak jórészt rajtunk múlik az is, hogy elősegítjük-e a gonoszlélek támadásait az előbb említettek alapján, vagy a lehetőség szerint akadályozzuk azt. Ezért rendkívül fontossá válik a probléma-feldolgozások során a gyakorlatok és következményeik konkrét alkalmazása a mindennapi életre. Később pedig az állandó önkontroll a napi lelkiismeret-vizsgálat formájában.

Az előzőekben – valójában – szükséges és elégséges tájékoztatást adtunk azokról az ismeretekről és szabályokról, melyek a transzcendens hatások felismeréséhez, megkülönböztetéséhez és kezeléséhez szükségesek, elsősorban a gyakorlatok ideje alatt, de a gyakorlatokat követő egész transzcendens tájékozódásunkban és törekvéseinkben.

Egyben igyekeztünk kellően körvonalazni a transzcendens tájékozódási gyakorlatoknak – vagyis a lelki-gyakorlatoknak – szükséges belső és külső feltételrendszerét. – (Amennyiben a gyakorlatok során még bizonyos feltételek felmerülnek, azokat – szükség szerint – megjegyzés formájában közölni fogjuk.)

5. A transzcendens tájékozódás gyakorlatainak eszközrendszere.

A cél- és feltételrendszer meghatározása után szükséges részletesen foglalkoznunk az eszközrendszerrel. – A szent-ignáci gyakorlatok háromféle eszköz használatát írják elő:

- az imádságot;
- az elmélkedést;
- a lelkiismeretvizsgálatot.

Ezekben belül az ima három módjával ismerteti meg a gyakorlat végzőjét, részletes utasítások formájában. – Az elmélkedésnek ugyancsak három fajtáját ismerteti meg, és pedig a meditációt, a tulajdonképpeni – szoros értelemben vett – elmélkedést; a kontemplációt, vagyis a szemlélődést, és az u. n. „applicatio sensuum”-ot, mely az érzékszervek alkalmazását jelenti a probléma-feldolgozásban. – A lelkiismeretvizsgálatnak pedig két módját használja egymással szoros összefüggésben: az általános és a részletes lelkiismeretvizsgálatot. Mindezek eredményes alkalmazásához megadja a részletes utasítást.

Jelen gyakorlatoknál – figyelembe véve a mai ember gondolatvilágát, kifejezőmódját, valamint egyes dolgokkal szembeni – jogos vagy jogtalan – allergiáját, vagy visszatetszését, bizonyos módosításokat kell alkalmaznunk. Így elsősorban a szóbeli imát kell minimálisra csökkentenünk, és szinte kizárólag az „Úr-imájára”, a „Hiszekegyre” és a „Dicsőségre” korlátozni. A mai ember ugyanis nem más szavával, hanem a saját szavával és gondolataival közvetlenül kíván Istenhez emelkedni és Vele társalogni. – (Kerülni kell azonban – Szent Pál figyelmeztetése szerint – a szektások egy részénél tapasztalható „szócséplést”, vagy a túlzó-karizmatikusok „nyelveken való beszédét”.) – Az érzékszervek alkalmazása az elmélkedések során egyrészt visszatetsző a mai ember számára, (pl. „szagolnia pokol kénköves bűzét...), mélylélektani gyökerei ma még feltáratlanok, (pedig – meggyőződésem szerint – bizonyos, hogy komoly mélylélektani alapokkal bír), így – úgy érzem – alkalmazását jobb mellőzni. – A szemlélődés viszont különleges ajándék, mely a szubtranszcendens kötődésektől és kapcsolatoktól függetlenül – vagy azokon felülemelkedve – közvetlen transzcendens élmény formájában jelentkezik. Természetesen nem zárható ki a szemlélődés lehetősége, de mint általánosnak nem-mondható elmélkedési forma, ugyancsak figyelmen kívül hagyható a gyakorlatok eszközeinek tárgyalása során.

Fentiek figyelembevételével, vegyük sorra a gyakorlatok eszközeit.

– A transzcendens dialógusról. – A transzcendens dialógus – vagyis: az ima – az ember legközvetlenebb kapcsolata a LÉTTÉLJESSÉGGEL, melyben az ember a legszemélyesebb problémáit tárja Elébe: kérő, hálaadó, bocsánatért esdeklő, magát és mást ajánló, a LÉTTÉLJESSÉG tulajdonságait – vagyis: állapotjelzőit, paramétereit – elismerő és dicsőítő formában. Ez a valódi dialógus, mert ISTEN – A MAGA TRANZSCENDENS MÓDJÁN – VÁLASZOL a Hozzá Intézett szavakra, igaz, hogy külön kell kérni, és magunkat – a lehetőség szerint – alkalmassá tenni, hogy képesek legyünk a választ felfogni, és értelmezni. – A kérő dialógus legalkalmasabb formája az „Úr-imája”, melyre maga Jézus tanított meg bennünket, s melybe minden kérésünket bele lehet szőni. A további dialógusok forrásai a Zsoltárok, az Evangéliumok és az apostoli levelek imái, valamint az Egyház könyörgései – (lehetőleg barokk-jellegűktől megtisztítva) – melyeket a közösségi áldozat és az Eucharisztia ünneplése során használ. – Természetesen ehhez nagyon kell ismerni az Örömhírt és Egyházunk könyörgéseit.

– A probléma-feldolgozásról. – A probléma-feldolgozás – a szoros értelemben vett elmélkedés – az ember kapcsolatkeresése a TELJESSÉG-STRUKTÚRÁJÁVAL. Ez a kapcsolat-

keresés szubtranszcendens tudati- és törekvési-tevékenységből indul ki, transzcendens energiák segítségével kívánja megközelíteni, megtalálni és megérteni azokat az alapvető alternatívákat és transzcendens összefüggéseket, melyeket a felmerült probléma alapján, azon keresztül, annak segítségével az ember lelkileg magasabb energiaszintre, a LÉT-TELJES-SÉGGEL közvetlenebb kapcsolatba kerülhet.

A probléma-feldolgozás a következőket tartalmazza:

- Előkészítő transzcendens dialógus: lehetőleg az Úr-imája, melynek során kéri a gyakorlat végzője, hogy a probléma-feldolgozás tárgyát megfelelően megismerni, megragadni, megfogalmazni, feldolgozni és önmagára aktualizálni képes legyen.
- Bevezető előgyakorlat, vagy előgyakorlatok: mellyel a gyakorlat végzője igyekszik önmaga számára a feldolgozandó problémának megfelelő pszichikai állapotot biztosítani, esetleg több fokozatban.
- Probléma-felvetés: mely a feldolgozandó problémát élményszerűen, tényszerűen, vagy elvonatkoztatott formában a gyakorlatot végző elé állítja, az egyén karakterétől, pszichikai beállítottságától függően.
- Probléma-feldolgozás: melynek segítségével konkrét, vagy általános formában, lehetőleg egzakt módon – (szükség szerint modellizálva) – történik a probléma lényegének formába-öntése.
- A probléma értelmi megragadása és tudati feldolgozása: lét, léttartalom, relációk, struktúraelemzés alapján történő tudati alternatíva keresése és felállítása formájában.
- A probléma törekvési megragadása és akarati feldolgozása: létrendből származtatott értékrend alapján a tudati alternatívák közötti választás formájában.
- A probléma-feldolgozás következményeinek meghatározása: újabb tudati alternatívák felállítása formájában.
- A probléma-feldolgozás következményeinek konkretizálása: a legmegfelelőbb alternatíva kiválasztásával, a gyakorlatot végző egyéniségére és körülményeire – tényszerű – aktualizálás formájában.
- Befejező transzcendens dialógus: melyben a felvetett, feldolgozott, megoldott és személyre szóló – tényszerűen – aktualizált probléma sikeres végrehajtásához kéri a gyakorlat végzője a transzcendens – kegyelmi – energiákat, és az egészet – önmagával együtt – felajánlja az Örömhír Krisztusának.

(Megjegyzés: A probléma-feldolgozásnak ez a módja nem ismeretlen a mai ember számára, hiszen a tudományos kutatástól a tervező, szervező, kivitelező és megvalósuló munkán keresztül egészen a sportig minden – szinte szóról-szóra – fenti menetrend szerint történik, illetve kellene történnie. – Szeretném ezt az állításomat a legszélsőségesebb eseten – a sport területén – igazolni. Íme:

- Előkészítő dialógus = az edző – beszélgetés formájában – pszichikailag felkészíti a sportolót a következő feladatra.
- Bevezető előgyakorlat = bemelegítés.
- Probléma-felvetés = az edző közli a feladatot és az elérendő célt.
- Probléma megfogalmazása = pontos technikai és taktikai utasítást ad.
- Probléma értelmi megragadása, tudati alternatívák felállítása = a sportoló végig gondolja a feladat megoldásának többféle lehetőségét.
- Probléma törekvési megragadása, alternatívák közötti választás = a sportoló eldönti, hogy melyik megoldást választja.
- Probléma-megoldás következményeinek mérlegelése = a sportoló a választott megoldás lehetőségeit – következményeivel együtt – végiggondolja.

- Probléma-megoldás következményeinek konkretizálása = a sportoló véglegesen dönt az egyik lehetőség mellett, s ennek konkrét tennivalóit megállapítja.
- Befejező dialógus = közli az edzővel, hogyan hajtja végre a feladatot, jóváhagyatja azt, és kéri, hogy drukkoljon neki.

Ezt folytathatnánk az élet szinte valamennyi területén. De – úgy vélem – nincs szükség további igazolásra. Ezt is csak azért tárgyaltam, – talán a szükségesnél részletesebben, – mert a mai ember mai gondolkodásához ez a probléma-feldolgozás áll közel, ez számára a kézenfekvő, hiszen az élet majd minden területén ezzel találkozik. – Egyúttal rendszerelméletileg ez a feldolgozási mód a legeredményesebb, transzcendentális tájékozódás szempontjából pedig – véleményem szerint – ez a legmegfelelőbb.)

A legfontosabb probléma-feldolgozások ismétléséről, ennek az ismétlésnek jelentőségéről – úgy vélem – nem kell túl sokat beszélnem. Vannak ugyanis olyan problémák, amelyeknek igazi mélyreható feldolgozása egyetlen probléma-feldolgozás keretén belül nem oldható meg, nem lehetséges. Ezért van szükség – a feldolgozás tárgyától függően – egyszeri, kétszeri, vagy háromszori ismétlésre. Az ismétlések számát – a személyes konzultáció alapján – a gyakorlat vezetője határozza meg, kivéve néhány döntő fontosságú probléma-feldolgozást, melyeknél a minimális ismétlés elő van írva, és kötelező.

– A konzultációról. – Ha már megemlítettük, legjobb, ha most azonnal tárgyalunk a konzultációról, mint a gyakorlatok egyik lényeges eszközéről. – A szent-ignáci lelki gyakorlatokban nem szerepel külön konzultáció, de a Directorium II. fejezetében kifejezett utasításban kapja a gyakorlat vezetője, hogy mindenben álljon a gyakorlatozó rendelkezésére. Ugyanígy a gyakorlat végzője minden lelki megmozdulásáról számoljon be a gyakorlat vezetőjének. – A mai ember azonban megszokta, hogy minden továbbképzésen, konferencián a délutáni időszakban konzultáció van beiktatva a délelőtti problémákról, ahol az előadók jelenlétében és irányítása mellett bárki elmondhatja egyéni véleményét, a kétséges és homályos problémák terítékre kerülhetnek. Gyakorlatból tudom, hogy milyen komoly érdemi viták kerekednek egy-egy ilyen konzultáció alkalmával, melyek nem egyszer többet érnek a délelőtti előadásoknál. – Természetesen nem akarom ezzel azt mondani, hogy több gyakorlatozó esetén, közös konzultációk legyenek, – (bár egy-egy igen fontos problémánál ez sem lenne haszontalan, sőt!...) – még kevésbé azt, hogy a konzultáció pótolni képes az egyéni probléma-feldolgozást. De azt nagyon szükségesnek tartom, hogy a gyakorlat vezetője minden egyes gyakorlatozóval naponta legalább 30-45 perces négy szemközti konzultációt tartson, ahol a 4 probléma-feldolgozás és a 2 önvizsgálat anyaga kerül sorra elvi és konkrét formában.

A konzultáció tárgya a következő kérdés-csoport lehet:

- Megfelelően végezte-e a gyakorlatozó a probléma-feldolgozásokat?
- Megértette-e a problémák lényegét, megtalálta-e a megoldást?
- Saját magára és konkrét körülményeire aktualizálva történt-e a probléma-feldolgozás következményeinek meghatározása?
- Megfelelő-e az önvizsgálat, halad-e előre az önismeretben?
- A részletes önvizsgálatban a legszükségesebb területre koncentrálja-e figyelmét és a transzcendens energiákat a gyakorlatozó?
- Nincs-e törés a gyakorlatok egységében, összefüggéseiben?
- A szubtranszcendens és transzcendens hatásokat megfelelően érzékeli-e a gyakorlatozó, reakciói nem túlságosan szélsőségesek-e?
- Bírja-e egészséggel, kiegyensúlyozottsággal, pszichikai és transzcendens energiákkal a gyakorlatokat?

- Pihen-e eleget, a természettel tartja-e a kapcsolatot, a külső és belső feltételrendszer biztosított-e a gyakorlatozó számára?
- Van-e valami külön kérdése, kérése, – esetleg kifogása, – a gyakorlatokkal kapcsolatban?

A gyakorlat vezetője bátran kérdezzen mind a probléma-feldolgozásokkal, mind pedig az előző kérdés-csoporttal kapcsolatban. Ugyanakkor bizonyos, hogy a gyakorlatozó is fogja kérdezni, hiszen a mai emberek – főleg a fiatalok – nem ismerik az idősebb korosztályok tartózkodását, esetleges gátlásait, alapvetően nyíltak és őszinték. – Magam részéről bizonyos vagyok benne, hogy a konzultációk bevezetése hasznos és szükséges, általa a gyakorlatozó közelebb kerül a gyakorlat célrendszeréhez.

– Az önvizsgálatról. – A gyakorlatoknak igen lényeges részét képezi – időtartamban ugyan nem, de hatékonyságban annál inkább, – az önvizsgálat. A valódi transzcendentális tájékozódásnak jelentős, sőt kulcsfontosságú pontja a helyes önismeret, mely tartalmazza az embernek önmagáról alkotott – objektív és a létrendnek megfelelő – ösztön-életbeli, pszichikai és törekvési, – tehát szubtranszcendens, – valamint erkölcsi és transzcendentális elirányulásbeli képét. Ez a reális és objektív önismeret lehet aztán az alapja az – értékrend szerint kialakított – önértékelésnek. Ezek nélkül sem a Krisztusnak való rendelkezésre-állást, sem a Vele való együttműködést nem lehet megtervezni és megvalósítani. E nélkül az ember nem tudja: mit várhat önmagától, és mit várhat tőle Krisztus.

Szent Ignác igaz pszichológiával megtalálta – ha nem is mondta ki – azt a ma már igazolt lélektani-elvet, hogy nincsenek külön rossz tulajdonságok, melyeket – mint a dudvákat és gazokat – ki kell irtani tüzzel-vassal, de ugyanakkor nincsenek külön jó-tulajdonságok sem, melyeket palántálni, táplálni, nevelni lehet. – A mélylélektan tanítása szerint az emberi természet egy-fajta: nem jó és nem rossz. Különböző domináns és látens vektorokkal rendelkezik, mely vektorok szocializált, illetve antiszocializált formában jelentkeznek. Az antiszociális pszichikai vektort – (mondják ösztön-vektornak is) – nem kiirtani kell, hanem szocializálni.

Ugyanez természettudományos megfogalmazásban így hangzik:

A pszichikai paraméterek – vagyis tudati-törekvési állapotatórók – lehetnek magasabb vagy alacsonyabb szinten, attól függően, hogy a pszichikai entrópia-elv milyen hatással működik az egyénben, tehát a paraméter mennyi entrópia-tartalommal rendelkezik. Az alacsonyabb energiaszinten vagy degenerált állapotban levő – (degenerált állapotnak nevezzük azt, ha a rendszer egy része messze elmarad az egész rendszer energia-állapotától) – paramétereket külön pszichikai és transzcendens energiák segítségével fel lehet vinni mindig magasabb energiaszintre, míg végül eléri a teljes rendszer energiaszintjét. Majd újabb koncentrált energiák hatására az egész rendszer tovább emelkedhet a magasabb konfiguráció állapotába, vagyis magasabb létállapotba.

Szent Ignác mindezeket – mélylélektani és természettudományos megalapozás nélkül, ami a tudomány akkori szintjén nem is volt lehetséges másként – ösztönös lélektani, valamint gyakorlati aszketikai metodikájában így határozza meg:

A rossz-tulajdonságok elleni harc legeredményesebb módja az, ha a rossz-tulajdonsággal ellentétes erényt gyakoroljuk, mert ez által a rossz-tulajdonság alól húzzuk ki a talajt.

Ugyanakkor a lelkiismeret-vizsgálatról szóló megjegyzésében pontos stratégiát és taktikát dolgoz ki: hogyan juthat el az ember a rossz-tulajdonságok megismerése révén azok közös gyökeréig, majd – miután ezt a gyökeret megtalálta, melyből minden rossz-tulajdonsága

származik, – hogyan keresse meg az azzal ellentétes alapvető erényt, hogy annak fokozatos kifejlesztésével szüntesse meg a rosszat, és szerezzze meg a jót.

Az önvizsgálat tárgyalásánál – valójában – a szent-ignáci alapokat kívánom kiszélesíteni, és alapvető alternatívákat feltárni.

Az önvizsgálat kétirányú: horizontális és vertikális.

– Az általános önvizsgálat célja, hogy – napjába két alkalommal – az ember horizontálisan áttekintse az eltelt félnap gondolatait, szavait, cselekedeteit és mulasztásait, azokat reálisan és objektíve értékelje. Természetesen ez az önvizsgálat elsősorban a hibákra, mulasztásokra, negatívumokra vonatkozik, de ki kell terjednie a jóra, a pozitívumokra is. – Az értékelés során bizonyos minősítésnek kell érvényesülnie, attól függően, hogy a lét- és értékrendben magasabb léttartalomra vonatkoznak-e a negatívumok, illetve a pozitívumok. A minősítés sorrendjéhez kíván segítséget nyújtani a következő felsorolás:

– A transzcendens LÉTTELJESSÉGRE – tehát ISTENRE, – az ember transzcendens céljára és relációira vonatkozik-e; azon belül közösségi vagy egyéni?

– A szubtranszcendensben elsődlegessége van a tudati-törekvési relációnak; azon belül előbbre való a közösségi, mint az egyéni.

– A szubtranszcendenciában másodlagos szerepe van a biológiai szubsztrátumra vonatkozó relációknak, azon belül a reláció iránya tesz különbséget a lét- és értékrend vonatkozásában: a tudati-lét alapját képezi-e, vagy merőben biológiai, esetleg csupán prébiológiai vonatkozású?
– Itt is mérlegelés tárgyát képezi, hogy közösségre vagy csupán egyénre vonatkozik-e.

(Megjegyzés: Itt meg kell jegyezni, hogy a szubtranszcendenciára vonatkozó relációk közül – sokaknak talán furcsa módon – a civilizációra vonatkozó negatívumok kevésbé súlyosak, mint pl. a környezet-védelem elleni cselekedetek, ezeknél is nagyobb súlyú a kultúrát érintő, legsúlyosabbak azonban a társadalomra vonatkozó negatívumok. – Ez azonnal érthetővé válik, ha – halmazelméleti fogalmakkal élve – a civilizációt a puszta-lét és a tudat, a környezet-védelmet a biológikum és a tudat, a kultúrát pedig maguknak a tudatoknak közös része – metszete – formájában fogalmazzuk meg. A társadalom viszont már az egységesült-tudat, vagyis a tudatok uniója.)

Az általános önvizsgálat rendszeres végzésének – bizonyos idő elmúltával – azt kell eredményeznie, hogy eltűnnek azok az állandó, vagy rendszeresen visszatérő negatívumok, melyek az ember számára gondolati, szóbeli, cselekvési hiányosságokat jelentenek, vagy rendszeres mulasztásban jelentkeznek.

És itt kezdődik a részletes önvizsgálat szerepe.

– A részletes önvizsgálat – az általános önvizsgálatból nyert adatok alapján – összegezi az emberben rendszeresen jelentkező negatívumokat, és megkísérli – vertikálisan – azoknak egyetlen forrásra történő visszavezetését. Amennyiben ez nem sikerül, akkor újabb és részletesebb feladatot ad az általános önvizsgálat részére, melynek segítségével a közös forrásra történő visszavezethetőség valószínűsége növekszik. – Ha viszont megtörtént a közös forrásra történő visszavezetés, akkor a részletes önvizsgálat során kidolgozást nyerhet, és megtörténhet a pozitívumok növelésének – ez egybe a negatívumok csökkenését is jelenti – az alábbiakban felsorolt:

– célrendszere, a közbenső célokkal és a végső cél figyelembe vételével;

– feltételrendszere, a külső és belső feltételek részletes meghatározásával, a közbenső célok figyelembevételével;

– eszközrendszer, mely a legegyszerűbb és legtermészetesebb – legkézenfekvőbb – eszközöket választja ki a cél- és feltételrendszer számára, természetesen a közbenső célok figyelembe vételével.

(Pl. Valakinél a hibák, mulasztások forrása: a kényelem-szeretet. Ez egyrészt lustaságban, másrészt a magasabb eszmék iránti érdektelenségben gyökerezik. – Milyen célok, feltételek, és eszközök segítségével tudja pozitívvá változtatni egész magatartását?)

Célrendszer megállapítása: A teljes készség és rendelkezésre-állás, elsősorban transzcendens vonatkozásban, de – ezen túlmenően – szubtranszcendens tekintetben is. – Ehhez a végső célhoz a részcélok a következők lehetnek:

- kényelemről való önkéntes lemondás;
- eszmék iránti érdeklődés felkeltése;
- eszmékkel való ismerkedés, irántuk való lelkesedés;
- eszmékért történő áldozatvállalás;
- fizikai és szellemi energia-koncentráció és erő-megfeszítés;
- készség és rendelkezésre-állás.

Feltételrendszer megállapítása:

- az élet leegyszerűsítése és fizikai kényelmetlenségek vállalása;
- fizikai és szellemi edzés, gyakorlás;
- külső- és belső-magatartásra irányuló önfegyelem;
- szükség szerinti megváltoztatása a munkakörülményeknek, életkörülményeknek;
- szubtranszcendens és transzcendens energiák igénybevétele.

Eszközrendszer megállapítása:

- kényelmi igények fokozatos korlátozása;
- fizikai frissesség elsajátítása;
- kényelmetlenségek és fizikai megterhelések fokozatos vállalása;
- szellemi érdeklődés fokozatos és tartós felébresztése;
- szellemi erőfeszítés és megterhelés fokozatos és tudatos vállalása;
- szellemi látókör szélesítése szubtranszcendens vonatkozásban;
- szellemi látókör szélesítése transzcendens vonatkozásban;
- transzcendens tájékozódási gyakorlatok.

Ha végiggondoljuk a tudósok, tervezők, szervezők munkáját, ilyen általános és részletes önvizsgálatnak kellene állandóan kísérni munkájukat. – Egyébként a munkaprogram az állandó visszacsatolást kötelezően előírja. – De ugyanez szükséges még a sport-világában is, ott – az eredményes versenyzés érdekében – könyörtelenül végre is hajtják, hiszen a mai sport teljesítményei e nélkül elérhetetlenek lennének. – Mennyire igaz a krisztusi kijelentés: „A világ fiai okosabbak a világosság fiainál” – és mennyivel következetesebbek!...)

Ha az embert, mint kibernetikai-rendszert szemléljük, az önvizsgálat ebben a rendszerben egészen különleges szerepet tölt be. – Magának a kibernetikai-rendszernek lényegét képezi: a transzcendens hatás alatt működő ÉRTELMI- és TÖREKVÉSI-RENDSZER.

Ennek részrendszerei a következők:

- az általános és részletes önvizsgáló alrendszer, mint kontroll-rendszer;
- az önismereti alrendszer, mint a kontroll-rendszer adatait felhasználó értékelő-rendszer, (esetünkben: önértékelés);
- az önfegyelmző alrendszer, mint a kontroll- és értékelő-rendszer jelzései alapján működő szabályozó-rendszer, mely – esetünkben – a külső- és belső-magatartást, magatartás-változást irányítja.

Ezek összehangolt működése szabályozza és vezérli az ember tudati- és törekvési-rendszerét. Mindez, mint minden kibernetikai-rendszer, modellezhető, és akár ábrázolható is.

Csak annyit szeretnék mindehhez hozzáfűzni, hogy – véleményem szerint – a pszichikai és transzcendentális folyamatok, – beleértve a transzcendens tájékozódási gyakorlatokat is, – mind egyszersmind kibernetikai-folyamatok, s mint ilyenek: kibernetikai-folyamatokként fogalmazhatók meg, modellizálhatók és akár ábrázolhatók is. Az önvizsgálattal kapcsolatos modell-képzés folyamatát csak példaként írtam le, de érdemes lenne a transzcendentális tájékozódási gyakorlatok folyamatainak, valamint egész transzcendentális életünknek kibernetikai és modellizálási problémáival foglalkozni. Ez közelebb vihetne bennünket részben a mai ember gondolkodásához, részben pedig a problémák rendszerelméleti megismeréséhez és megragadásához.

Talán zárójelbe kellene tennem a következő megjegyzésemet, mert első sorban a Jezsuita Rendre vonatkozik. Mégis nyíltan teszek róla említést, mivel általános jelentőségűnek tartom. – A szent-ignáci önvizsgálat ugyanis – az elmúlt évszázadok folyamán – valahogy veszített jelentőségéből és hatékonyságából. Alapvető jelentősége és kulcsfontossága nem kap kellő hangsúlyt, – leginkább – csak, mint az önfegyelmelés eszköze kap szerepet lelkiéletünkben. Önismeretet és ön értékelést megalapozó elsődleges volta szinte említésre sem kerül. Pedig a mai ember, – bár az önfegyellemmel eléggé hadilábon áll, éppen ezért itt is szükség van jelentős támogató eszközre, – az önismeret és önértékelés területén szorul leginkább segítségre. Az objektív, reális, igaz önismeret és önértékelés, megfelelő önfegyellemmel párosulva, egymással komplex egységet alkotva, stabil alapját képezheti transzcendens életünknek. Valójában ez a szent-ignáci megfogalmazás is, ez lenne a lelkiismeret-vizsgálat igazi szerepe.

Ennyiben láttam szükségesnek összefoglalni a gyakorlatok eszközszerét. Még azzal a lényeges szemponttal kiegészítve, hogy a gyakorlat vezetőjének minden segítséget meg kell adnia a gyakorlatot végző számára ezeknek az eszközöknek helyes és eredményes használatához. Ez a segítségnyújtás, vagy konkrét utasítás, de – amennyiben szükséges – a gyakorlatok első napjaiban akár együtt is lehet végezni a probléma-feldolgozásokat, önvizsgálatokat a gyakorlat végzőjével; a konzultációban pedig közösen kellene értékelnünk az együtt végzett gyakorlatokat. – Mindenképpen elérendő cél ezen a területen, hogy az első három nap elteltével a gyakorlatozó önállóan és tudatosan tudja használni a gyakorlatok teljes eszközszerét.

6. A transzcendentális tájékozódó gyakorlatok tematikája és metodikája.

A gyakorlatok tematikáját illetően első sorban arra kell utalnom, hogy maguk a témák és azok feldolgozása nem hagyományos egyházi nyelven – a skolasztika-filozófiai és ebből származtatott teológiai alapokra gyökereztetve és azokból kibontakoztatva – kerülnek tárgyalásra. – A témákat minden esetben a természettudományokból származtatott struktúraelemzésbe, mint ontológiába és az ezzel ekvivalens alapú – ebből kibontakoztatott – etikába kívánom ágyazni. – Természetesen mindezek a transzcendens információ: a Kinyilatkoztatás, az Örömhír, elsősorban Krisztus tanítása és cselekedetei révén nyernek betetőzést és transzcendens kiteljesedést.

Hogy teljesen világossá váljék a gyakorlatoknak, főleg a probléma-feldolgozásoknak, általam történt módosítása, – mely nem elsősorban a fogalmi változtatásokban nyilvánul meg, – röviden ismertetnem szükséges bölcséleti és teológiai felfogásomat. – (Úgy is mondhatnám: rendszeremet.)

A természettudományok beható tanulmányozása és vizsgálata révén eljutottam két alapvető természettörvényhez, mely – valójában nem is kettő, mert – egymásnak duálisa: a szabad-energia-hatás- és az entrópia-elvéhez. Ez elvek szerint a következőket állíthatjuk.

Minden létező, tehát minden rendszer, – létében, létének dinamizmusában és rendszerének energiaszintjében annál inkább emelkedik, összetettségében fokozódik, rendezettebbé válik, és magasabb létállapotba kerül, minél több koncentrált energiát viszünk be a rendszerbe, és ez a koncentrált energia minél inkább hatni képes a nagyobb-ellenállás irányában. – Ugyanakkor minden létező, – tehát minden rendszer, – létében, létének dinamizmusában és rendszerének energiaszintjében annál inkább süllyed, összetettsége felbomlik, rendezetlenebbé válik, és alacsonyabb létállapotba kerül, minél jobban növekszik a rendszer entrópia-tartalma, melynek következtében mozgásállapot-változása a kisebb ellenállás irányába mutat.

E törvényszerűségek szerint megállapítható energiaszint- és rendezettség-növekedése – illetve csökkenése – szerint tudjuk a létezőket alacsonyabb vagy magasabb-rendű – objektíve létező – struktúrákba sorolni, magukat az alapvető természettörvényeket pedig a leképezés – a transzformáció – műveletével tudjuk a mindig magasabb-rendű struktúrákra alkalmazni. Így állítható elő az ontológiai LÉTREND. – Ennek a struktúraelemzésnek segítségével tudjuk átlépni a transzcendencia határát, és megállapítani – természetesen analóg fogalmak felhasználásával – a transzcendens létezők lehetőségét, és eljutni a transzcendens struktúrák állapot-határozóinak valószínűségéig. – Ezt az utat tartom ontológiailag egyedül lehetségesnek, hogy a transzcendens LÉTTELJESSÉG, a TELJESSÉG-STRUKTÚRÁJA lehetőségéhez, és lehetséges tulajdonságai megismeréséhez eljuthassunk. – A struktúraelemzés segítségével egyúttal az ETIKA alapjait is megvethetjük, amennyiben az így megállapított LÉTRENDBŐL származtatjuk az ÉRTÉKRENDET, és így állapítjuk meg az ember erkölcsi magatartásának normatíváit. – (Itt azonnal hangsúlyoznom kell, hogy – az általam használt – a halmazelmélet segítségével származtatott struktúra-fogalom, egyáltalán nem azonos a „strukturalisták” struktúra-fogalmával.)

Minthogy a struktúraelemzés segítségével a transzcendentális struktúrák és a LÉTTELJESSÉG ellentmondásmentes lehetőségének valószínűségét igazolni tudjuk, tényleges létezésük bizonyításához a transzcendens-információt: a Kinyilatkoztatást – első-sorban az Örömhírt – kell segítségül hívni. – Így a Tudás és a Hit egyszerre adja meg számunkra a bizonyosságot az Örömhír KRISZTUSÁNAK létéhez, tanításához, velünk szemben támasztott igényéhez: a szolgálat és szeretet parancsához.

A transzcendentális tájékozódás gyakorlatainál, elsősorban a probléma-feldolgozásoknál, ez a – természettudományokból kiinduló – bölcséleti-teológiai megfontolás irányítja a kiindulást, tárgyalást és befejező aktualizálást. Ez a forrása és vezérlője az önvizsgálat, önismeret, önértékelés, valamint a külső és belső magatartást meghatározó önfegyelem kibernetikai folyamatának. De ez kell, hogy irányítója legyen a gyakorlatokat követő hétköznapiaknak is. – Ezt a bölcséleti-teológiai alapot tartom a legmegfelelőbbnek a szent-ignáci gyakorlatokhoz is, úgy tapasztalom, – első sorban önmagamon, – hogy elősegíti a „speciálisan jezsuitának nevezett” lelkiség kialakulását és kibontakozását. Még akkor is, ha a gyakorlatozó maga nem is ismeri ezeket a bölcséleti-teológiai alapokat, hanem csak a gyakorlat vezetője.

(Megjegyzés: Természetesen nem vonom kétségbe, hogy megfelelő magyarázatokkal és áttételezéssel az eredeti szent-ignáci gyakorlatok hatékonysága elérhető, de a magyarázatokra,

áttételezésekre, folyamatos értelmezésre energia mehet rá, és nem bizonyos, hogy hatékonyságban úgy jelentkezik, amint azt Szent Ignác elgondolta és óhajtotta. –

Éppen ezért a proпозиció a következő: a gyakorlatok most előterjesztett formájának kipróbálása úgy történjék, hogy az ezen forma szerint gyakorlatozók mellett – kontroll-csoportként – párhuzamosan és ugyanakkor – létszámban, korban, műveltségben, lelki beállítottságban – hasonló csoport végezze el az eredeti – szent-ignáci – forma szerinti gyakorlatokat. – A gyakorlatok közben és azt követően mélyreható reális és objektív értékelést kell folytatni annak megállapítására, hogy megfelelő-e a hatékonysága az új-típusú gyakorlatoknak. – Amennyiben hatékonyság szempontjából ugyanaz az eredmény jelentkezi, akkor nemcsak érdemes, hanem szükséges folytatni a kísérleti munkát. Az új-típusú gyakorlat előadójának fejlődésével, tapasztalatai beépítésével és igaz jó-szándékával ugyanis egyenes arányban fog nőni a hatékonyság.

Az újtól – természetszerűleg – mindig tartunk, de be kell látnunk, hogy a XXI. század embere számára ez az egyik és – igen nagy valószínűséggel – legjárhatóbbnak tűnő, természetes és kézenfekvő út.)

x x x

Metodika tekintetében – bizonyos mértékig – ugyancsak szükséges volt módosítanom a szent-ignáci előírásokat. Természetesen nem a lényegre tekintve. Hiszen a hetekre történt beosztást és azon belül a témakörök elosztását megtartottam. Azonban – mint már előzőleg is hangsúlyoztam – Szent Ignác társak szerzésére, a Jezsuita Rend pedig tagjainak lelki alapképzésére használta a 30 napos gyakorlatokat. – Én viszont – ezeken túlmenően – világiak számára is szükségesnek tartom, mindazok számára, akik az egyházközségi, egyházmegyei munkában komoly részt kívánnak venni, vagy akik a szeretet-szolgálatot – világi létükre – élethivatásnak kívánják tekinteni.

A világiakat azonban – jelentős mértékben – köti a család, a környezet, így a 30 napos gyakorlatot egyhuzamban elvégezni nem tudják. – Ezért számukra – metodikailag – legjobb lenne két részre osztani a gyakorlatokat: első évi szabadságuk alatt elvégzik az első 2 hetet, vagyis a Fundamentumot követően, az Istennel és önmagukkal történt kiengesztelődés után eljutnak a döntés-előkészítésig és döntésig a Krisztusnak való rendelkezésre-állás problémakörében. Második évi szabadságuk alatt pedig a harmadik és negyedik hét gyakorlatait végzik el, és az összefoglalás két napjában újra megragadják és megélik a teljes 4 hét mondani-valóját.

A szerzetesség és papság évi 8 napos gyakorlatait is így kívánnám megoldani, nem pedig jól-rosszul általános keveréket összeállítva a 8 nap alatt, hanem minden évben 1-1 hét komoly gyakorlatát elvégezve.

Az egy év alatt 12 alkalommal – havonta – ismétlődő önvizsgálati – rekollekciós – napon pedig a mélyreható önvizsgálat, önismeret, önértékelés és önfegyelem egy-egy lényeges szempontját kell a probléma-feldolgozások és önvizsgálat tárgyává tenni.

(Megjegyzés: Valahogy olyannak kell lennie egy-egy ilyen önvizsgálati napnak, mint amikor a nagy számítóközpontok számítógépeit 2 hetenként „letesztelik” külön teszt-program segítségével, mely a gép minden egyes részének előírás szerinti működését ellenőrzi. – Érdemes külön beszélni a legnagyobb számítógépek teszt-programjairól:

- külön programmal vizsgálják meg mindennap a gépet munkaindítás előtt;
 - külön kis-programmal minden egyes új feladat beindítása előtt;
 - külön nagy teszt-programmal minden hét végén;
 - a legnagyobb teszt-program a 2 hetenkénti teljes átvizsgálásra.
- Mi más ez – kérdem – mint a modern technika legalaposabb „önvizsgálata”?)

A mi önvizsgálati napunknak is olyannak kell lennie, hogy az önvizsgálat kibernetikai folyamatát, magát az egész rendszert minden alrendszerével és kapcsolatával kell vizsgálat tárgyává tenni megfelelő program-feldolgozás segítségével.

(Megjegyzés: Itt újra felhívom a figyelmet arra, hogy milyen nagy szerepe lenne, ha pszichikai és transzcendens életünket kibernetikai-rendszerként – folyamataival együtt – képesek lennénk modellizálni. Akkor egy-egy ilyen önvizsgálati napon a modell minden folyamatán és minden kapcsolatán lépésről-lépésre végighaladhatnánk, és megállapíthatnánk az eltéréseket, felfedezhetnénk a szükséges beavatkozási helyeket és pontokat. Ebben az esetben – modellenként – folyamat- és összefüggés-ellenőrző probléma-feldolgozásokat, valamint önvizsgálati kérdés-csoportokat lehetne összeállítani, melyek segítségével – transzcendentális életünkben – az önvizsgálati-nap hatékonyságát fokozni tudnánk.)

A metodikához hozzátartozik a probléma-feldolgozások időtartama és külső formája is. Amennyire szigorúan ragaszkodnék a probléma-feldolgozás belső formájához és tartalmához, annyira nem kötném meg szorosan ezek külső formáit. – Időtartam tekintetében az 50-70 perc közötti idő meghatározását a gyakorlatozóra bízom, – (hosszabb vagy rövidebb idejű feldolgozás csak a gyakorlat vezetőjének engedélyével lehetséges) – ugyancsak a gyakorlatozóra bízom azt is, hogy szobában vagy szabadban, állva, ülve vagy sétálva végezze a probléma-feldolgozást. Térdelést csak a bevezető és befejező transzcendens-dialógus idejére engedélyeznék, de azt is lehet tiszteletteljes álló testtartásban végezni. – A merev kötöttségek helyett a szabad személyiség önkéntes önfegyelme legyen az irányadó kívánalom.

Az egyes hetek közötti szünetnapot változatlanul szükségesnek tartom. Azonban ez a szünetnap nem mehet a gyakorlatok rovására, tehát sem látogatók fogadását, sem napi eseményekkel való foglalkozást nem tartalmazhat. Célja a feloldódás és építő-jellegű kikapcsolódás: jó kirándulás, úszás, csónakázás révén történő felüdülés, melynek segítségével a – mind nehezebbé váló – következő hetet a gyakorlatozó egészségileg és kedélyileg jobban bírja. – Indokolt esetben a gyakorlat vezetője a közbenső szünetnapot két napra is meghosszabbíthatja.

Ugyancsak indokolt esetben a gyakorlat vezetője a gyakorlatozó számára a további gyakorlatozást – meghatározott vagy meghatározatlan időre – felfüggesztheti. Ennek lehet – első-sorban – egészségi, pszichikai oka, mely az egész gyakorlat célkitűzését veszélyezteti. Ebben az esetben a gyakorlat vezetője – esetleg orvos bevonásával – dönt a gyakorlatok további folytatásáról.

Még két lényeges metodikai kérdést kell érintenem

– Első metodikai kérdés: Hogyan kell nőknek adni a gyakorlatokat, és hogyan végezzék ezt a nők? – Azt hiszem, vitathatatlan, hogy – a ma és jövő emberét tekintve – milyen fontos a nők transzcendentális kifejllesztése. Mind az Egyház, mind a társadalom alapegysége a család, és a családban éppen az Édesanya az, aki biztosítani képes és tud egyensúlyt, harmóniát, harmónikus kiteljesedést férje és a gyermekek számára. Nem vitás, hogy a családi munkamegosztás – de a társadalmi munkamegosztás is – mindinkább az egyenjogúság, az egyenrangúság és egyenlő felelősség-vállalás irányában fejlődik. De az egyensúlyt a nő, az Édesanya képviseli.

Ezért a jövő vonatkozásában döntő kérdés a nők transzcendentális nevelése, valamint az egyházközségi és szeretet-szolgálati – egyáltalán: a közösségi – munkákba történő aktív bevonása. Mindez pedig komoly transzcendentális gyakorlatokat igényel. – Nem mondom azt, hogy minden nőnek életében egy alkalommal 30 napos, évenként pedig 8 napos lelki gyakorlatot kell végeznie. De a szerzetesnők számára mindez – szinte – kötelező, ugyancsak kötelezőnek tűnik azon nők számára, akik akár az egyházközségi szorosan vett munkában, akár a szeretet-szolgálatban vezető szerepet töltenek be. Számukra feltétlenül – bár más metódus szerint, de – a férfiakéval egyenlő-értékű gyakorlatokat évenkénti, – bár rövidebb – családayánknak szóló transzcendentális gyakorlatok bevezetése, és őket is be kell vezetni a komoly önvizsgálat ismeretébe és gyakorlásába, számukra is lényeges a havonta visszatérő – bizonyos pihenéssel is egybekötött – önvizsgálati napok meg-tartása.

A nők számára adandó gyakorlatok kísérletezése és bevezetése megfelelő női közreműködést igényel. Sőt azt is elképzelhetőnek tartom, hogy a gyakorlatoknak megfelelő és kipróbált női vezetője legyen, aki pap közreműködése mellett irányítaná a női gyakorlatokat. – (A pap azonban, mint az Egyház közös áldozatának és az Eucharisztia ünneplésének bemutatója, a kiengesztelődés szentségének kiszolgáltatója, és mint transzcendens irányító kap szerepet.) – Ugyanakkor – kezdettől fogva – tudni kell biztosítani a gyakorlatok feltétel-, cél- és eszköz-rendszerét. – Ebben a tekintetben nem szabad engedményeket tenni!

(Megjegyzés: A ma „divatos” u. n. „lelki gyakorlatok” valójában néhány vallásos tárgyú előadást tartalmaznak, azokon kívül inkább „csoportos-beszélgetések”, „ismeretség-kötések”, konferencia-szerű „eszme-cserék” töltik ki a napot. Az étkezéseknél és étkezések után kifejezett „beszélgetés” folyik, főleg este. – Világos, hogy időnként ilyen jellegű együttlétre is szükség van az egyházi közösségeken belül, de ez nem pótolja a XXI. század Egyházának alapvető szükségletét képező transzcendentális tájékozódási gyakorlatokat.)

A női gyakorlatok területén lényegesen több kísérletre van szükség, és a bevezetése is több időt vesz majd igénybe, – főleg a női pszichének megfelelő probléma-feldolgozási anyag összeállítása, és a feldolgozás formai jellegének kialakítása miatt, – mint a férfi gyakorlatoké.

– Második metodikai kérdés: az ifjúsági gyakorlatok problematikája. –

Ezen a TÉREN VAGYUNK A LEGJELENTŐSEBB LEMARADÁSBAN. – Való igaz, hogy évtizedek óta van Nagymarosunk, és ma már szinte egyházmegyénként ifjúsági – hogy úgy mondjam – „lelki-táborokat” tartunk. Ez mind hasznos, mind vonzó, mind lelkesítő, – az ifjúsági zarándoklatokkal együtt, – igen sok fiatal ezek a táborozások, zarándoklatok vallásos „beat- és rock-koncertek” hoztak közel az Egyházhoz. – DE!... És itt álljunk meg és gondolkodjunk el:

- Gyarapodik a katolikus intézmények – iskolák, kollégiumos, közösségi helyiségek – száma.
- Növekszenek számban és létszámban az ifjúsági egyesületek (az u. n. „KÖZIK”, „CSOPIK”, egyházközségi és egyéb „bázis-közösségek” KALÁSZ, KALOT, stb.).
- Terjednek a különböző vallási közösségek: Fokolare, Kolping, Karizmatikus-közösségek, Harmadrendek, Biblia-társaságok, stb. és nem egynek ifjúsági-csoportja is van.
- Növekszik a teológiát-végzett fiatalok száma.

Ezek mind örvendetes jelenségek. De ugyanakkor csökken a fiatalokkal foglalkozó – és foglalkozni tudó – papoknak a száma. – Talán ez az oka, hogy sok helyen – a hittan-közösségeknek induló – vallási csoportok helyét szórakozó-csoportok foglalták el. – Ne értsük félre! Ez nem rossz: inkább egyházközségi- és vallásos-közösség keretén belül szórakozzon a vallásos keresztény fiatalság, mint a DISCO-ban. – (Egyik vidéki nagyvárosunkban a nyolc hittan-csoport közösen indított tánc-tanfolyamot, és közösen rendezett farsangi-mulatságot.

Tisztelet érte!) – Azonban ha nincs – vagy csak ritkán van, és az is alig ér rá – pap-vezető, akkor rátermett, lehetőleg jól képzett fiatalnak kell vezetnie az ifjúsági közösséget. És ezt a „lelki jól-képzettséget” legmegfelelőbb módon a transzcendentális tájékozódási gyakorlatok útján szerezheti meg. – Véleményem szerint: vallásos-egyesületnek, hittan-csoportnak, vallási-közösségnek – KÖZINEK, CSOPINAK – olyan fiatal legyen a vezetője, – sőt, vezető-helyettese, – aki elvégezte a transzcendens tájékozódás gyakorlatait. Két nyári szünidőből kellene 2-2 hetet rászánnia, s utána a havi rekollekciót megtartania, hogy a kellő lelki-képzést megszerezze a csoportok vezetéséhez. – Ehhez viszont az kellene, hogy az országban 2-3 helyen létesítsenek Ordináriusaink olyan lelkigyakorlatos-házat – pl. üres plébániákban – ahol a nyári két hónapot a fiatalok lelki képzésére fordítanák, az év többi hónapjában pedig hétvégeken – pl. szombaton – a fiatalok önvizsgálati-napjának biztosítanának helyet.

Természetesen ehhez a transzcendentális tájékozódás gyakorlatait, valamint az önvizsgálati rendszert fiatalokra-szabottan kellene elkészíteni. Ugyanakkor – talán legcélravezetőbb lenne, ha a levelező teológiákról – arra testileg, szellemileg és lelkileg alkalmas fiatal férfiakat és nőket kellene kiválasztani, hogy ők legyenek a fiatalok transzcendens tájékozódási kiképzői. – A fiatalok gyakorlatainak vezetésére kiválasztottak kiképzésre azonban minden szempontból alkalmas férfiakat és nőket kell megfelelő kiképzésben részesíteni. – Viszont ezt a problémát – minden nehézség ellenére – kielégítően kell megoldani, ha azt akarjuk, hogy a XXI. század – már most előreláthatóan – súlyos feladatai Krisztus kívánsága szerint kerüljenek megoldásra.

A tematikáról és a metodikáról röviden ennyit láttam szükségesnek előrebecsátani. A további – esetleg előforduló – problémák megjegyzés formájában kerülnek megtárgyalásra és tisztázásra.

II. RÉSZ: FUNDAMENTUM.

Alapvető probléma-felvetések és probléma-feldolgozások Isten népének Krisztusban nagykorú tagjai számára.

Szent Ignác a FUNDAMENTUM elmélkedéseiben a katekizmusi igazság egyszerű előadására és annak közvetlen következményeire szorítkozik.

„Az ember teremtése arra a célra történt, hogy Urát és Istenét dicsérje és tisztelje, és neki szolgálva üdvözüljön. Minden más földi létező teremtésének az oka az ember, hogy segítség az embert teremtése céljának elérésében. Ebből következik az, hogy az ember által annyiban használandók fel, amennyiben céljához segítik, és annyiban kell magát tőlük távol tartania, amennyiben céljában akadályozzák. Éppen ezért közömbösökké kell válnunk minden teremtett dologgal szemben (természetesen, ha szabad választásunktól függetlenek és nem előírtak számunkra). Olyannyira, hogy – amennyiben rajtunk múlik – nem kívánjuk inkább az egészséget, mint a betegséget, sem a gazdagságot, mint a szegénységet, nem jobban a dicsőséget, mint a megvetést, sem a hosszú életet, mint a rövidet, vagyis mindezekből egyedül azt kívánva és választva, ami inkább elvisz bennünket teremtésünk céljához.”

Ez a megfogalmazás megfelelt mind Szent Ignác felfogásának, mind pedig kora – sőt továbbmenve: a tridentinum kora – szellemének. – A modern ember azonban nem elégszik meg a készen, végleges formában kapott megfogalmazásokkal, keres és kutat, kételkedik és meggyőződik, s ez a keresés és kutatás a II. Vatikáni Zsinat óta kötelessége is a Krisztusban nagykorú kereszténynek. Nem veheti tehát Szent Ignác sem rossznéven, ha a Fundamentum alapvető problémáinál magában az emberben, teremtett-voltában, céljában és célra-irányultságában, Istenhez és a többi létezőhöz való viszonyában, vagyis az ember feltétel-, cél- és eszközrendszerében jobban elmélyedünk. A kérdések eleve adottak, a felelet annál értékesebb, minél mélyebb és személyesebb, s minél inkább megragadja a teljes embert, akit saját válasza kényszerít a többre, a jobbra, az inkábbra. – Szent Ignác lelkülete kísér bennünket ezen az úton.

Az alapvetés szükséges és lehetséges volta, megközelítésének módja.

Az élet minden területén szükség van alapozásra:

- ha egy épületet akarunk építeni, megfelelően méretezett alapokat kell készíteni hozzá;
- ha valaki versenyszerűen sportolni akar, szüksége van alapozó edzésekre, mégpedig a sportágnak megfelelően más és más összetételű alapozó gyakorlatokra;
- ha valaki tudományos munkával akar foglalkozni, megfelelő alapelvek alapján össze kell állítani annak a tudománynak axiómarendszerét, mely – a tudománytól függően – természetesen más és más;
- Egyáltalán, ha valaki tanulni, magát tovább képezni akarja, meg kell szereznie az alapismereteket, azok nélkül semmire sem mehet a továbbtanulásban.

Transzcendentális tájékozódási gyakorlatainkban is szükségünk van alapvetésre, mégpedig a gyakorlatok tárgyának megfelelően:

- Mi az ember, s mi az embernek feltétel-, cél- és eszközrendszere?
- Mik az ember alapvető relációi: szubtranszcendens és transzcendens egyaránt?
- Hogyan tud eljutni szubtranszcendens és transzcendens céljának felismeréséhez?

- Milyen kötelezettségek származnak mindezen felismerésekből és ismeretekből az ember számára?
 - Mik az ember szubtranszcendens és transzcendens képességei, hogyan tudja ezeket eredményesen és kötelességszerűen gyakorolni?
- Ezek azok az alapvető kérdésfeltevések, melyek szükségesek, s melyekre kötelező a válaszkeresés és válaszadás a keresztény ember számára.

De lehetséges-e az alapvetés? – Az élet minden területén nemcsak szükséges, de lehetséges is az alapozás. Ez vonatkozik az építkezésre, sportra, tudományra, tanulásra és továbbképzésre.

- Ez vonatkozik transzcendentális gyakorlatainkra is.

Energetikai szempontból az alapozás igen fontos: meg kell találni azokat az energetikai összefüggéseket, amely az emberi élet minden területén energetikai alapját képezhetik az emberi cselekvésnek. – Ezt már most meghatározhatjuk: a szubtranszcendensre és a transzcendensre általánosított szabadenergia-hatás- és entrópia-tétele. – Ezek szerint minden felépülés, rendeződés és összetevődés – az emberi struktúraszinten szubtranszcendens és transzcendens vonatkozásban egyaránt – a prébiológiai, biológiai, pszichikai és transzcendens energiahatás következménye, mégpedig olyan mértékben, amilyen mértékben növekszik a rendszerben – jelenlegi vizsgálódásainknál: az emberben – a belső szabadenergia. Ugyanakkor minden stabilizálódás és lebomlás az entrópia-elv következménye, mely szerint a prébiológiai, biológiai, pszichikai és transzcendens energiatartalmat meghaladó entrópia-tartalom növekedés arányában növekszik a stabilizálódás és lebomlás valószínűsége. – Ezeket az energetikai elveket sem a biológiai szubsztrátumban, az ember testi mivoltában, sem transzcendens vonatkozásban megkerülni vagy kiiktatni nem lehet. A felépülés, rendeződés, összetevődés mindig koncentrált energiák hatására a nagyobb ellenállás irányában következik be nagy valószínűséggel, míg a stabilizálódás, lebomlás útja a kisebb ellenállás irányában mutat az entrópia-tartalom növekedése révén.

Halmazelméleti megközelítésben az alapozás jelenti azoknak az alapfogalmaknak jól rendezett halmazát, melyek valamely rendszernek alapfogalmait alkotják. Ezek a fogalmak, a fogalmak között felismert összefüggések leképezhetők – transzformálhatók – az emberi élet struktúraszintjére, azon belül bármely területen alkalmazható alapelvek és alapvető ítéletekként. Így forrásaivá válhatnak minden emberi – szubtranszcendens és transzcendens – megnyilatkozásnak, cselekvésnek.

Információelméleti megközelítésben jelenti azokat az alapinformációkat, alapismereteket, melyeket az ember – környezetéről és benne saját magáról – a tapasztalati és logikai megismerés útján szerez. Ezeket az ismereteket kell minél rendezettebb állapotba hozni, de – lehetőség szerint – a rendszerelméleti megismerés segítségével (sokan filozófiának nevezik), az információk mélyebben fekvő összefüggéseinek megkeresése útján még magasabb-rendű információvá átalakítani. Ebben a még magasabb-rendű információvá történő átalakításban nagy, döntő szerepet játszik – az ember transzcendens vonatkozásai viszonylatában – a transzcendens információ – a kinyilatkoztatás – és annak elfogadása: a hit.

Kibernetikai megközelítésben az alapozás jelenti elsősorban az alapkoncepció megismerését: első megközelítésben a szubtranszcendencia, az anyagi valóság, további megközelítésben pedig a mindent magába záró és mindennek magában értelmet adó transzcendencia felismerését, feltétel-, cél- és köztesrendszerével. A kibernetika révén tanulhat meg az ember – igaz, ösztönösen és nagyon durva megközelítéssel – Isten gondolkodásmódja szerint gondolkodni: mindent az alapkoncepció irányít, az szabja meg a hierarchiát, a vezérlést és szabályozást, az

önkontrollt, önértékelést és önfejlesztést, ez létesíti az egyes rendszerek között a kommunikációt kevésbé tökéletes és tökéletesebb formában. Az ember számára – aki a szubtranszcendencia és transzcendencia érintkezési felületén áll – a kibernetika ad legfontosabb segítséget a szubtranszcendencia és transzcendencia területén való tájékozódásban.

A fentiek alapján megfogalmazhatók alapvető tételeink, melyek az emberi élet, s jelenleg a transzcendentális tájékozódási gyakorlatok alaptényei:

- A szubtranszcendencia alá van vetve a fejlődés-elvének.
- Az ember, mint természeti jelenség, benne áll a fejlődésben.
- Van transzcendencia, s annak csúcán – végtelen távolságban – áll: a TELJESSÉG-STRUKTÚRÁJA.
- Az ember relációi és célja a szubtranszcendencián túl a transzcendencia felé mutat.
- A fejlődésnek van transzcendencia tartalma: beteljesülni csak a transzcendencia felé képes.
- Az emberi fejlődés feltételrendszere: a rendelkezésére álló eszközöket a transzcendencia felé beteljesedő célja érdekében kell felhasználnia.

Ezek az alaptények egyben választ is adnak alap-kérdésfeltevéseinkre. Szükséges tehát sorra vennünk valamennyit, és probléma-feldolgozásaink során annyira magunkévá tenni, hogy gondolataink, szavaink és cselekedeteink alapjává váljanak.

1. A szubtranszcendencia alá van vetve a fejlődés-elvének.

Első megjegyzés: Az általunk megtapasztalható Világegyetemben minden természeti jelenségben megfigyelhető

- a rend és célszerűség, vagyis: a természet törvényeinek egysége;
- az egyetemes fizikai és kémiai összetétel, vagyis: a természet fejlődésének egysége. – Így a KOZMOSZNAK: vagyis a szubtranszcendencia egységes viselkedési módja a fejlődés.

Második megjegyzés: A fejlődés energetikai elvét a következőképpen fogalmazzuk meg: minden olyan folyamat (kölsönhatás), mely a rendszer belső szabadenergia-tartalmát növeli, egyben növeli a rendszer továbbfejlődési valószínűségét; azok a folyamatok (kölsönhatások) pedig, amelyek a rendszer entrópia-tartalmát növelik, egyben növelik a stabilizálódás, illetve lebomlás valószínűségét. – Hozzá kell még fűznünk azt, hogy a szabadenergia-tartalom növekedése révén a rendszer alkalmassá válik arra, hogy más – hasonlóképpen gerjesztett – rendszerekkel egyesüljön, és velük új, egységesült rendszert hozzon létre.

Vagyis: a fejlődés energiahatásra az egységesülés útján megy végbe.

Harmadik megjegyzés: Biológiai vonatkozásban ez az energetikai elv két szempontból kiegészül:

- az élő rendszer környezetét energetikailag „kirabolja”, vagyis: környezetében nagymértékű energia-elvonást és entrópia-növekedést idéz elő;
- az élő létező számára a kisebb ellenállás irányát képviselő túlalkalmazkodás fordítottan arányos a fejlődési valószínűséggel.

Első probléma-feldolgozás: a fejlődésről.

Bevezető előgyakorlat.

– Vegyük szemügyre a szubtranszcendens természeti jelenségeket: ásványok, kristályok, növény- és állatvilág mérhetetlen formagazdagságával, szemet-szívet gyönyörködtető szépségeivel. – Próbáljuk Szent Ferenc – a Povorello – egyszerűségével belemerülni a természet szépségeibe, és örülni mindannak, ami körülvesz bennünket.

– Képzeld el ezt az egész világot e nélkül a formagazdagság nélkül. Láttuk filmen, tévében a Holdra lépő űrhajósokat. – Mi lenne, ha olyan Világ venne körül bennünket is, mint holdbéli táj? – Pedig fejlődés nélkül csak a világűr hidegét, sötéttségét, porát, élettelenességét tapasztalhatnánk.

Probléma-feldolgozás első része.

A világűr hidegéből, sötéttségéből, porából és élettelenességéből kifejlődik a minket körülvevő természet. – Csoda? – Annak is mondható: a fejlődés csodája. A kevésbé valószínűből a valószínűbe, a lehetőségből a létbe, a létegyszerű struktúráiból a lét magasabb struktúráiba. Fejlődés létben, léttartalomban, relációkban, a lét dinamizmusában. A kevésbé rendezett állapotból a rendezettebben keresztül a magasabb-fokú rendezettség állapotába. – Hogyan? – Külön isteni-aktussal? A Teremtő állandó belenyúlásával a teremtésbe? – Nem! Erre nincs szükség! – Adottak az alaptények, alap-törvényszerűségek: koncentrált energiák hatására a nagyobb ellenállás irányában történik a fejlődő állapotváltozás. Ez sarkallja a létet mindig feljebb, mindig magasabbra. – Ez az Isten csodálatos ökonómiája: megteremti a létet, beléje a lét alapvető törvényszerűségeit és megindítja föl a fejlődés végtelenbe nyúló lépcsőfokain. S a lét fejlődik a világűr hideg, sötét élettelenességéből a bennünket körülvevő tarka, színes, szemet-szívet gyönyörködtető formagazdagságába. Több tíz-, több száz-millió fokos kozmikus-kemencében jönnek létre az atomok. Az atomokból – újabb energiák hatására – a molekulák, molekulacsoportok kapcsolódnak össze. Ezekből csihilódik ki – vajon miféle kozmikus-katasztrófák energia-zuhataga nyomán? – az ÉLET. – Az élet kapaszkodása felfelé döbbenetes színjáték, ahogy a primitív – bár szerkezetében bámulatos – sejtből eljut az idegzettél és memóriával rendelkező legmagasabb állati fajtakig... Energiák, és újra csak energiák... prébiológiai és biológiai kölcsönhatások, és mindig a nagyobb ellenállás irányában. Mert a hegy alján a mindent elnyelő posvány, de a hegy tetején a szikrázó égbolt...

Probléma-feldolgozás második része.

De van más elv is, és más irány: a koncentrált energiahatással szemben áll az entrópia-elve, a nagyobb ellenállás irányával szemben a kisebb ellenállás iránya. – Az entrópia: a tovább nem hasznosítható energia-salak, mely minden energiahatásnak velejárója. Hamu és gyémánt – a kettő mindig együtt jár. – Az entrópia-elv: a rendezetlenség-elve, a feszültség kiegyenlítésének, az energia-minimumnak, a stabilizálódásnak, a lebomlásnak, a szét-aprózódásnak és feldarabolódásnak elve. Minden természeti-csapás az entrópia-elv következménye. – Feszültség van a levegőben: villámcsapás, vihar, pusztító tornádó hozza a kiegyenlítődést. – Feszültség van a földben: földomlás, földcsuszamlás, földrengés, szökőár a viszonylagos egyensúly útja. – Az entrópia-tartalom növekedése útját állja a fejlődésnek, csökkenti a lét dinamizmusát, időlegesen egyensúlyt teremt, de további fokozódásával már a lebomlást szolgálja: kisugározza feleslegesnek ítélt energiátartalmát, rendezetlenséget okoz, és alacsonyabb szintre visz. – És mindig a kisebb ellenállás irányába mutat.

S az élet világában ugyanez a helyzet, csak az általunk érzékelhető mérték lényegesen nagyobb. – A vírus: az entrópia-elv következtében visszafejlődött az élőből az élő és élettelen határára. – A baktérium: alacsony fokon stabilizálódott, az életnek szinte legalsó szintjén. – A ragadozók: speciális mutációként kifejlődött karmaikkal, fogazatukkal készen ragadják el a létükhöz szükséges ételmet. Erőfeszítés nélkül, a kisebb ellenállás irányát követve válnak az élet parazitáivá, ragadozóivá, megállnak a fejlődés útján, és visszafejlődnek. (A hajdani barlangi oroszlánnak, kardfogú tigrisnek szürke utánpótlásai csak jelenlegi utódaik.)

Ez csak néhány példa arra, hogy a kisebb ellenállás iránya az élet síkján mit eredményezhet. Hatásai pedig felmérhetetlenek a többi élő viszonylatában: betegségek, járványos, szenvedés, pusztulás.

S a pusztulás és a halál? – Ugyancsak az entrópia-elv következménye. A sejtekben felhalmozódik az entrópia-tartalom, növeli a rendezetlenséget, zavarok állnak elő, megszűnik a szervezet komplex, harmonikus együttműködése: bekövetkezik az elgyengülés, a vég. – Igaz, a faj fennmarad, de az egyed sorsa az elmúlás.

Az élet világában legnagyobb fejlődést visszafogó hatása az entrópia-elvnek: a túlalkalmazkodás. A nehézség, a veszély, az erőfeszítés, a nagyobb ellenállás irányába viszi a fejlődőképes fajt, kicsiholja belőle a legnagyobb energiakifejtést. A többit azonban a túlalkalmazkodás csapdájába taszítja, melyből nincs szabadulás. A túlalkalmazkodás fordítottan arányos a fejlődés valószínűségével, mondja a biológiai entrópia-elv. – (Csak egy példa: a cetek a szárazföld nehézségei, veszélyei elől visszamentek a lényegesen biztonságosabb tengerbe, el is vágják ezzel maguk elől a fejlődés útját.) – A fejlődés hordozói, az élet győztesei nem a kisebb ellenállás irányát követő paraziták, ragadozók, sem pedig a nehézség elől megfutamodók. Hanem a nehézséget, az erőfeszítést vállalók, a veszélyekben megedzettek, a nagyobb ellenállás irányába törők: belőlük nőtt ki az ember.

Probléma-feldolgozás harmadik része.

A rendeződés, egységesülés elve: a fejlődés, mely koncentrált energiák hatására a nagyobb ellenállás irányában megy végbe. – A stabilizálódás, lebomlás, túlalkalmazkodás és pusztulás elve: az entrópia-elv. – Igaz, ne feledjük, a természet formagazdagságáért is ez az elv a felelős, mert az élet-előtti és az élő-létet is bizonyos fejlődési fokon stabilizálta, így tette színessé az élet-előtti és élő-lét világát!...

A fejlődés azonban az egész természetben ugrásszerű. Mintha a természeti jelenség gyűjténé az erőt, koncentrálna, hogy aztán egy nagy lendülettel emelkedjék a fejlődés újabb fokára. Nem csoda, hiszen az energiának növekednie, koncentrálnia, a rendszernek rendeződnie, szerveződnie kell, csak így képes megtenni az újabb lényeges lépést felfelé, a nagyobb ellenállás irányában. – Mintha tavasszal figyelnék egy cseresznyefát: este még csak bimbók vannak rajta, reggelre pedig virágba borul az egész fa.

Sajnos, az entrópia hatása is ugrásszerű: a tornádó, a földrengés szinte előkészület nélkül sújt rá a világra, a szívinfarktus is villámcsapás-szerűen éri az embert. A lebomlások zuhanás-szerűsége nem más, mint az energiatartalom hirtelen kisugárzása a kisebb ellenállás irányában, mint ezt a csillagászok a szupernóvák hirtelen felfénylésében és szétrobbanásában megfigyelhetik.

A Világegyetem energiák zuhatagában él: ugrásszerű energianövekedések és pillanatok alatt történő energia-felszabadulások tanúi vagyunk. Bár ne értük volna meg az atombombák korát! Bár a természet erői csak javunkra szolgálnának!

Transzcendens dialógus.

- Megköszönöm a természetet, csodálatos szépségeivel és formagazdagságával. Kérem, hogy tudjak eleven kapcsolatot tartani a természettel.
- Megköszönöm, hogy megismerhettem a természetet irányító isteni elgondolást, a fejlődést, és tudok különbséget tenni a kisebb és nagyobb ellenállás irány között.
- Kérem, hogy a továbbiak során tudjam alkalmazni és hasznosítani a most megismert elveket.

2. Az ember, mint természeti jelenség, benne áll a fejlődésben.

Első megjegyzés: Az ember természeti jelenség, mivel biológiai szubsztrátumát tekintve

- alá van vetve a természet törvényszerűségeinek: érvényesek rá a már birtokunkban levő – (és még birtokunkban nem levő) – törvényszerűségek;
- beletartozik a természet anyagi egységébe: testi fölépítését tekintve egységes a világ-egyetem elemeiben és azokból fölépülő kémiai és biokémiai vegyületeiben;
- részese földünkön a biológiai egységnek: biológiai felépítésében megegyezik a föld élő szervezeteinek DNS felépítésében és oxigénalapú energiaellátásában.

Második megjegyzés: Számunkra ez annyit jelent, hogy – biológiai szubsztrátum vonatkozásában – nem vagyunk különlegesek és kiváltságosak, felépítésben és kölcsönhatásokban ugyanannak az anyagi valóságnak strukturálisan magasabb fokú megnyilvánulásai a lét aktivitását és relációit tekintve. Ez a strukturális magasabb-rendűség a fejlődés eredménye, mely az egysejtű létezőtől minidig feljebb kényszerítette az élet szintjét egészen addig, míg a másra való reflektálás képességén túl alkalmassá vált az Öntudat befogadására.

Harmadik megjegyzés: Ez a biológiai szubsztrátum, mint alépitmény, kiegészült a szellemi lélekkel, mely lényeges paramétereiben meghaladja a szubtranszcendenciát. Ezek a paraméterek:

- tér- és időbeli koordináták-fölöttiség: az emberi szellemre nem bírnak abszolút érvénnyel a tér- és időbeliség kötöttségei;
- szubtranszcendenciát meghaladó igények és elirányulások: az emberi szellem képes – prébiológiai és biológiai kölcsönhatásokat meghaladó és azokban nem gyökerező – pszichikai állapotváltozásokra, alkotó fantáziára, művészi és vallási élményre;
- a választás képessége: az emberi szellem képes az értelemmel felismerhető alternatívák közül – emocionális motivációtól függetlenül is – az alternatívák közötti választásra, a természettörvényekkel való tartós szembefordulásra, létének kockáztatására és feláldozására;
- mindezek révén az ember szabad személyiség.

Negyedik megjegyzés: A teljes ember – szubtranszcendens és azt meghaladó képességeivel – benne áll a fejlődésben. Fejlődésének eszköze: a szubtranszcendens és azt meghaladó szabadenergiahatás-elve, melynek révén koncentrált energiák segítségével, a nagyobb ellenállás – az erőfeszítés – irányát követve juthat mindig rendezettebb létállapotba, mindig magasabb szubtranszcendens és azt meghaladó energiaszintre. – Az entrópia-elv érvénye-

sülése csökkenti a fejlődési valószínűséget, ezért a fejlődésben álló embernek kötelessége az, hogy a kisebb ellenállás irányát elkerülje.

X X X

Második probléma-feldolgozás az emberről, mint a fejlődésben álló természeti jelenségről.

Bevezető előgyakorlat:

– Képzeljük el ezt az egész Világot ember nélkül: élettelen és élő a maga mérhetetlen formagazdagságában, de nincs ember, aki megismerné, használná, élvezné azt. Azt szokták mondani: ami önmagáért van, az értelmetlen. Milyen értelmetlen lenne ez az egész Világ az ember nélkül, aki képes megismerni, összefüggéseket találni, az egészet felfogni és örülni neki.

– S milyen szomorú lenne, ha ez az ember elpusztítaná önmagát, nem vállalná a létevel összefüggő kötelezettségeket. – Kérjük, hogy az ember mindig tudjon ember maradni, s magunk is mindig megőrizzük igaz emberségünket.

Probléma-feldolgozás első része:

Az ember maga is TERMÉSZETI JELENSÉG, a természet jelenségeinek legfelsőbb foka. De természeti jelenség: a természet része. Nincs mire felvagnunk és büszkének lennünk: testünk része a világ anyagi egységének. Ugyanazok a kémiai elemek álltak össze molekulákká, makromolekulákká, szerves vegyületekké. Ugyanazok a gravitációs, mikrofizikai, elektromos, elektromágneses kölcsönhatások érvényesek ránk is. Ugyanaz a DNS irányítja élő szervezetünk felépítését. – Az idegrendszer fejlettsége, az agy súlyának különbsége csupán minimális differenciát jelent: nagyobb a különbség az amőba vagy a legkisebb baktérium és a főemlősök között, mint a főemlősök és az emberi test között.

Probléma-feldolgozás második része:

Egységes anyagi felépítés, egységes kölcsönhatások és egységes viselkedési mód: a fejlődés. Mert az ember fejlődés eredménye. Ha végigtekintjük a Világegyetemet és benne Földünk fejlődéstörténetét, egyenes vonal vezet az élettelenről az élőlénnyé, az emberig. Vannak elágazások, sőt vannak zsákutcák is az élet fejlődésében, de a törzsfajlás vonala egyenes, és sudara az értelmes ember: a homo sapiens. – Az elágazások, zsákutcák mindig az entrópia-elv következményei: az élet a kevesebb erőfeszítést igénylő út, a kisebb ellenállás irányába tér ki. A nagyobb erőfeszítés iránya, a koncentrált energiák hatása, a rendeződő összetevődés, egységesülés útja viszi előbbre a fejlődést, tette alkalmassá a legfejlettebb idegrendszerrel és aggyal rendelkező, legmagasabb-rendű élő struktúrát az ÖNTUDAT befogadására.

Probléma-feldolgozás harmadik része:

Mert az ember több mint természeti jelenség, több, mit az élő természet egy viszonylag tökéletes struktúrája. Egyáltalán, mint természeti jelenség is hol tart a tökéletességben, kiszolgáltatva a természet erőinek és viszontagságainak? Hol tartana az ember, ha pusztán természeti jelenség lenne? De öntudata, másokra történő reflexiója, megismerő, ítélő és következtető képessége révén felül tud emelkedni a természeten, urává tudott és tud lenni a természet erőinek. – Sőt, a választás képessége révén felül tud emelkedni önmagán is. „Isten az embert saját képére és hasonlatosságára teremtette, s önmagához rendelte.” Így tanultuk a hittanban. – „Az ember a természetbe ágyazva, a természetből nőtt ki, a fejlődés elvének érvényesülése révén” – tanítja a természettudomány, s ehhez a pszichológia hozzáteszi: „Szabad személyisége és a választás-képessége révén túl tud tekinteni a

természetben és önmagán”. – A kettő nem lehet ellentmondásban, mert az ember a természetből nőtt ki, hogy belenőhessen a transzcendenciába.

Transzcendens dialógus:

- Megköszönöm, hogy Isten az embert kutató elmével ajándékozta meg, így meg tudjuk ismerni a természet titkait, törvényszerűségeit.
- Megköszönöm, hogy megismerhettem magamat, az embert, mint a természet részét és a fejlődés birtokosát, de megláthattam azt is, hogy az ember túlnőhet a természetben.
- Kérem, hogy az itt megismert igazságokat hasznosítani tudjam a továbbiak és egész emberi életem során.

3. Van transzcendencia.

Első megjegyzés: Az ember testi mivolta, mint a legszervezettebb és legmagasabb-rendű biológiai struktúra, nem ad szükséges és elégséges magyarázatot az emberben megnyilvánuló – természetet meghaladó – alábbi tényekre:

- a tér- és időbeli koordináták fölöttiség;
- természet meghaladó igények és elirányulások;
- az ember önálló és szabad személyisége.

Mindezekre szükséges és elégséges magyarázatot csak a TRANSZCENDENCIA eligazításával kaphatunk.

Második megjegyzés: A Transzcendenciáról és a transzcendens energetikai többletről.

Transzcendencia: A prébiológiai és a biológiai struktúraszintet (szubtranszcendenciát) lényegében meghaladó struktúraszint, melyről egzakt és szabatos leírást adni ugyan nem tudunk, mivel nem tárgya a természettudományoknak, így természettudományosan valójában meg sem fogalmazható, azonban megközelítéséhez, lényeges állapothatározóinak megfogalmazásához, ellentmondásmentes lehetőségének igazolásához halmazelméleti és logikai műveletek segítségével eljuthatunk.

Energetikai tételei az információelméleti energetikai tételek transzformációjának segítségével fogalmazhatók meg.

Transzcendens szabadenergiahatás-elve: ellentmondásmentesen lehetségesek szubtranszcendens energiákat meghaladó transzcendens energiák, melyek a transzcendens rendszerek létének, léttartalmának és relációinak alapját képezik. Ez energiák növelésével a transzcendens rendszerek léttartalma aktualizálódik, rendezettségük fokozódik, relációik száma emelkedik, a transzcendens kibernetikai rendszer dinamizmusa és határfoka növekszik.

Transzcendens entrópia-elv: a transzcendens rendszerekben az energiahatások és átalakulások arányában növekszik a rendszer állapotvalószínűsége (entrópia-tartalma), melynek következtében a rendszerek léttartalmának aktualizálódása és relációik száma csökken, a kibernetikai folyamatok rendezetlensége nő, maga az egész transzcendens kibernetikai rendszer dinamizmusában és határfokában csökken, alacsonyabb létállapot felé halad, és alacsonyabb létszinten stabilizálódik.

A transzcendens rendszer nincs alávetve a szubtranszcendens entrópia-elvnek, mely a rendszer entrópia-maximumának eléréseivel magának a rendszernek felbomlását eredményezi. Éppen ezért állíthatjuk, hogy a transzcendens rendszerek – fizikai és biológiai értelemben – az elpusztíthatatlanság valószínűségével bírnak.

Harmadik megjegyzés: A Transzcendencia megközelítésének lényeges lépései az alábbiak:

- A prébiológiai szinten a lét meghatározója a kölcsönható képesség aktivitása, majd felsőfokon a rendszer önmagára való visszaható képességének lehetősége.
- A biológiai struktúraszinten az élet meghatározójaként a rendszer önmagára való speciális visszaható-képességét, önmagával való tényleges kölcsönhatásra-lépését, majd felsőfokon más rendszerek irányában megnyilvánuló konkrét reflexióját értelmeztük. Az élet szubsztrátumát a legmagasabb-rendű prébiológiai rendszer: a polimer képezi.
- A tudati struktúraszint létállapotának meghatározójaként a rendszer önmagára vonatkozó reflexióját, valamint a tudati fejlődés révén kibontakozó alternatíva felismerő-képességet, s az ezen alapuló – bizonyos mértékig – szabad választás képességét vezethetjük be. A tudat szubsztrátumát a legmagasabb rendezettségi szintet elért szenzoreflexív biológiai rendszer képezi.
- A transzcendens struktúraszint létállapotát – a szabadság-létformában – kell megállapítanunk, melynek alapvető állapotahatározói: az alternatíva felismerő-képesség magas rendezettségi szintje, a kényszerfeltételek körének jelentős leszűkítése, ennek megfelelően a szabadságfokok számának jelentős bővülése, illetve a szabadságfokok szabad megválasztásának lehetősége. – A szabadság-létállapot szubsztrátumát pedig a – biológiai szubsztrátumhoz nem kötött – legmagasabb fejlettségű tudati rendszer képezi.

X X X

Harmadik probléma-feldolgozás a Transzcendenciáról, lehetséges transzcendens struktúrákról

Bevezető előgyakorlat:

- Gondoljuk el, mi lenne, ha – Transzcendencia hiányában – az ember csak a legfejlettebb állat lenne. Tudna reflektálni, dolgokat felfogni, képes lenne bizonyos megismerésre, de igazi gondolkodásra, tudományra, öröme, hitre képtelen volna. Pótolhatatlan hiány lenne a természetben, a teremtésben, ha nem lenne olyan lény, aki magában a természetben a lényeket, az értelmet keresi, aki túl tud tekinteni a természetet, s akinek nem nyújthat kielégülést az érzékekkel megragadható világ.
- De van ilyen lény: az ember, aki két lábbal áll a létható és megtapasztalható természetben, mert része, aki benne áll a fejlődésben, hiszen testi mivoltában a fejlődés eredménye, de ugyanakkor több, mert olyan szikra gyúlt ki benne: a szellemi lélek, mely része a mindent átjáró és átölelő Transzcendenciának.

Probléma-feldolgozás első része:

Van Transzcendencia, amely nem álom, hanem megközelíthető, ellentmondásmentes valóság. Természetes gondolkodásunkkal, melynek fogalmait az érzékekkel megtapasztalható világból vesszük, csak lehetőségéhez juthatunk el. De az ellentmondásmentes lehetőség számunkra már logikai bizonyosság. – A világ értelmesen elgondolható, de az értelmes elgondolásnak logikai premisszáiban ott szerepel a Transzcendencia léte. Honnan a mikrofizikai folyamatok matematikai megfogalmazhatósága és leírhatósága? – (Heisenberg az összes elemi-részecskéket egyetlen nem-lineáris differenciálegyenletben leírja, s az eddig megvizsgált elemi-részecskék kielégítik a Heisenberg-féle egyenletet. – Gell-Mann a kvarkokat és az azokból származó elemi-részecskéket a csoportelmélet segítségével írja le, és határozza meg. – A világegyetem kezdeti állapota és fejlődése a Friedman-Lemaitre-féle modell-sokasággal fogalmazható meg és írható le.) – Logikailag elfogadhatatlan a Transzcendencia nélküli anyagi világ és annak fejlődése.

De ugyanígy elfogadhatatlan az anyagi világ valóságának s az ember részéről való elsődlegességének tagadása. A jelen világrendben az ember az anyagi világ ismeretén keresztül jut el a Transzcendencia kapujába. Minél mélyebben hatol be az anyagi világ mélyébe, annál

inkább támad fel benne az igény a több után, ahol értelmet kaphat minden, ahol választ kaphat megválaszolatlan kérdéseire: honnan, hová, miért?... Számunkra a szubtranszcendencia a természetes út a Transzcendencia felé.

Probléma-feldolgozás második része:

Van azonban másik út is a Transzcendencia megközelítésére és megismerésére: a hit. – Sokszor idézik a Nobel-díjas Planck híres mondását: „Ahol véget ér a tudás, ott kezdődik a hit”. – Ez azonban csak annyiban igaz, hogy a Transzcendencia megközelítése, alaptényeinek megragadása ugyan tudással is lehetséges, mint látni fogjuk: tudással még Isten legfőbb állapothatározói is megragadhatók, de a Transzcendencia bensőséges megélése valóban csak a hit által lehetséges.

A hit: információ-elfogadás. Ez már természetes, szubtranszcendens síkon is érvényesül, hiszen tudásunknak több mint 70 %-át információ-elfogadás révén szerezünk.

Transzcendens-hit: a Transzcendens-információ elfogadása, ez az, mely számunkra a megközelítést tudássá, a lehetőséget bizonyossággá teszi a Transzcendenciát illetően. –

A transzcendens-információ: a Kinyilatkoztatás. Ha ezt elfogadjuk, akkor rendelkezünk transzcendens hittel, és akkor válik a Transzcendencia léte számunkra valósággá és véglegessé.

Probléma-feldolgozás harmadik része:

A szubtranszcendenst meghaladó transzcendens struktúraszintet három – lényegesen különböző – struktúrára kell osztanunk: az emberi szellemi lélek, a szellemi létezők, és a LEGFŐBB TRANZSCENDENS LÉTEZŐ struktúrájára.

Az ember testi mivoltával és szellemi lelkével a szubtranszcendens és transzcendens határfelületén helyezkedik el. Transzcendens vonatkozásban

- a szellemi lélek nem ekvivalens magával a transzcendens szellemi léttel, hanem a biológikumhoz kötött, transzcendens energiákkal rendelkező emberi tudattal;
- a szellemi lélek a legmagasabb-rendű biológikumot meghaladó energiákkal rendelkezik, melyekre érvényesek az általánosított információelméleti energetikai tételek;
- a szellemi lélek energiáival visszahat magára a biológiai szubsztrátumra, és növeli annak fejlődési valószínűségét;
- a szellemi lélek képes – az elvonatkoztatáson és általánosításon, analízisen és szintézisen, heurisztikus megismerési folyamatokon túlmenően – az eddigiektől merőben különböző megismerési formára: az információ-elfogadásra;
- a szellemi lélek képes művészi élményre és alkotásra, vallási relációk megismerésére, erkölcsi normák megállapítására, egyáltalán: a transzcendencia megközelítésére és megragadására;
- a szellemi lélek – a prébiológiai és biológiai energiákat meghaladóan – új állapothatározóval bír: a választás képességével.

A transzcendens létezők struktúrája rendelkezik mindazon állapothatározókkal, mint az emberi szellemi lélek, azzal a lényeges többlettel, hogy

- mentes a biológiai szubsztrátum kötöttségeitől és kényszerfeltételeitől;
- minden képesség magasabb fejlődési lehetőséggel bír, mely vonatkozik mindennek előtt az alternatíva felismerő-képességre, és a szabadság-létállapotról.

Ezen túlmenően – a transzcendens információ, vagyis a kinyilatkoztatás révén – ismert, hogy

- a jó-szellemek a Legfőbb Transzcendens Lényt – ISTENT – színről-színre látják;
- a Legfőbb Transzcendens Lény tevékenységében részt vesznek;
- szeretik és támogatják az embert.

Transzcendens dialógus:

– Hálát adok, hogy Isten sokrétű terveibe bepillantást enged, és a Transzcendenciáról legalább némi fogalmam lehet. – Köszönöm, hogy a Transzcendencia részese lehetek, s kérem, mutassa meg, hogyan vehetek részt Isten tevékenységében. – Kérem, hogy a most nyert ismereteket a továbbiak és egész életem folyamán hasznosítani tudjam.

4. ISTEN, mint a TELJESSÉG-STRUKTÚRÁJA.

Első megjegyzés: Nem természettudományos érvek alapján (mint már mondtam, a Transzcendencia nem tárgya a természettudományoknak), csupán logikai megfontolások szerint, kell, hogy a világegyetemben megnyilvánuló alap-törvényszerűségek mögött legyen Valami, vagy inkább Valaki, aki logikailag indokoltta teszi ezt a törvényszerű rendet. – A világegyetem önmagában nem hordja logikai okát, sem célját. A Kozmosz anyagi egysége, a Föld biológiai egysége, a világegyetem egységes viselkedésmódja: a fejlődés, mindezek kétségbevonhatatlan tények, melyek természettudományos indokolást nem kívánnak. – (Akik viszont a mozgásból az örök mozgatóra, a változásból az örök változhatatlanra, a kontingenciából az abszolútumra akarnak következtetni, azok vagy metafizikai érvet használnak, vagy – mint a végtelen változássor lehetetlenségének igazolói – halmazelméletileg eldöntetlen kérdést feszegetnek.) – Logikai érvek azonban csak addig érnek valamit, amíg hasonló logikával gondolkodókkal dialogizálunk. Egyébként Isten létét vagy nem-létét filozófiai vita nem döntheti el.

Második megjegyzés: Természettudományos elveinknek logikai transzformációjával csak a transzcendencia és benne Isten létének ellentmondásmentes lehetőségéhez juthatunk el. Valamint a Legfőbb Transzcendens Lény alapvető állapot meghatározóiig, aki

- Maga a kölcsönható képesség aktivitásának teljessége léttartalom és relációk vonatkozásában;
- Maga a transzcendens energiák teljessége, így az abszolút dinamizmus a működő, ható és kifogyhatatlan energiák tekintetében, belső energiaátalakulások nélkül, tehát entrópia-elvtől és entrópia-tartalomtól abszolút mentesen;
- Maga az információk teljessége az információk mennyisége, minősége és rendezettsége vonatkozásában, valamint az összes lehetséges alternatívák ismerete tekintetében;
- Maga a szabadság teljessége, az összes lehetséges alternatívák ismeretében, kényszerfeltélektől abszolút mentesen, az elképzelhető maximális – végtelen – szabadság-fok számmal, a teljesen szabad választás tekintetében;
- Maga az egységesülés teljessége, mint az összetett-lét Teljesség-struktúrája, magában teljes egységbe foglalva az élet-teljességét, vagyis az önmagával való kölcsönhatásra lépés abszolút létállapotát, a tudat-teljességét, vagyis az önmagára vonatkozó reflexió abszolút létállapotát, a szabadság-teljességét, vagyis az önmagára vonatkozó állapot-meghatározás létállapotát. (Mindezek energetikai, halmazelméleti, információelméleti és kibernetikai szempontból a Teljesség-struktúrájának abszolút ismérveit tartalmazzák.)

Harmadik megjegyzés: Fentiek valójában a Létteljesség számunkra megközelíthető tulajdonságai:

- mindenhatalóság, az abszolút aktivitás, dinamizmus és szabadság következtében;
- örök változhatatlanság és jóság az abszolút energiabirtoklás és entrópia-mentesség miatt;
- mindentudás, az abszolút informáltság és alternatíva-ismeret következtében;

- abszolút igazságosság, minden létező léttartalomnak, relációnak és indokainak közvetlen lényeglátása következtében;
- abszolút szeretet, az egységesülés teljessége következtében;
- háromszemélyűség az egységesült-léten belül: az abszolút ÉLET (az Atya), az abszolút TUDAT (a Fiú), az abszolút SZABADSÁG (a Lélek).

X X X

Negyedik probléma-feldolgozás a Legfőbb Transzcendens Létezőről.

Bevezető előgyakorlat:

- A kutya számára gazdája: az isten. Gondoskodik róla, szereti, hagyja, hogy ragaszkodjék hozzá, és szeresse. Pedig a gazda mennyiben járul hozzá kutyája létehez? Génjeinek összetételéhez, hogy éppen ilyen legyen? – Fejlődéséhez, mely fejlődésnek végén éppen az ő kutyája áll, kiváló tulajdonságaival, hűségével és ragaszkodásával?
- A mi – konkrét formában: az én – számomra nem ilyen kutya-isten-e a Legfőbb Transzcendens Lény? – Milyen szomorú lenne, ha csak a gondoskodását várnám, és azt próbálnám úgyahogy viszonzni! – Kérem, hogy megpróbáljam, és – többé-kevésbé – meg tudjam érteni azt, amit üzen nekem: „Én vagyok a te Urad, Istened!”

Probléma-feldolgozás első része:

Az emberiség, valószínűleg már előemberi stádiumában, ősember korában azonban, a paleontológia tanúsága szerint, már biztosan rendelkezett Isten-fogalommal. Ez az Isten-fogalom az évezredekken át fejlődik, népek és kultúrák szerint sokszor más és más, míg Arisztotelész filozófiájában megfogalmazódik az ABSZOLÚT-LÉTEZŐ fogalmában, aki

- mindenható, mert minden hatóképesség – potencia – aktualizált formában van jelen nála;
- örökkévaló és változhatatlan, mert létében nem függ semmitől, a változásnak, időbeli dinamizmusnak nincs alávetve, mert ő az örök mozgató és minden változás változtató elve;
- mindentudó, mert az összes tudás és tudomány forrása;
- végtelenül jó, egy és igazságos, mert az örökkévaló lét egyúttal forrása minden transzcendenciának (unum, verum, bonum);
- az örök szépség, mely nem más, mint az örök igazság tündöklése (splendor veritatis).

Az Isten-fogalom Arisztotelész filozófiájából átment Szent Tamás filozófiájába, és egészen a legutóbbi időkig ez volt a csúcsa annak, amit az emberi elme a természetes ész világánál Istenről elgondolni képes volt.

Probléma-feldolgozás második része:

A ma kutató, kereső, kételkedő, de őszintén többre-törekvő embere számára ez a statikus Isten-fogalom nem kielégítő. A ma aktív cselekvő embere, aki az energiák, információk és kibernetika világában él, úgy érzi, hogy Istent közvetlenebbül kell megragadnia. Nem elegendő számára az örök mozdulatlan, változatlan, mindenek fölött álló és ítéletet mondó Isten, bármennyire jó és szép. A ma embere – az időbeli dinamizmuson túl – megfogalmazta a létbeli dinamizmust, számára az Isten örök aktivitást, kimeríthetetlen, működő és túlradó energiákat, az információk túlcserélhető bőségét jelenti, akinek isteni gondolkodásmódja számunkra a kibernetikával közelíthető meg. Ő a nagy KIBERNETIKUS, aki szabályoz és vezérel, betáplálja az anyagi és az anyagfölötti világba az önkontrollt és önfejlesztést, hierarchiába sorolt mindent a természetes elemektől az élők rendszerein keresztül a tudatos létezők rendszerszemléletéig és rendszerelméletéig, megteremtette a kommunikáció csíráját a

rendszereken belül és a rendszerek, struktúrák között. Irányító-elve: a fejlődés, mely végig-húzódik az anyagi és anyagfölötti valóságon, működésével fenntartja és szabályozza a lét nagy folyamatát Istentől Istenhez.

A ma embere számára Isten a Legfőbb Transzcendens Lény: a TELJESSÉG-STRUKTÚRÁJA. (A második megjegyzés alapján.)

A Teljesség-struktúrája megfogalmazásában tudja megragadni legélményszerűbben az Isten-fogalmat, melyet a keresztény számára kiegészít és megkoronáz a transzcendens információ: a Kinyilatkoztatás.

Probléma-feldolgozás harmadik része:

A keresztény ember számára a tudomány csak út – lényeges és elengedhetetlen út – a Transzcendencia és a Teljesség-struktúrája megközelítéséhez, ellentmondásmentes lehetőségének igazolásához, de a bizonyosságot a kinyilatkoztatás és a kinyilatkoztatásba vetett hit jelent számára. Ahogyan hit kell annak az elfogadásához is, hogy csak anyagi valóság létezik, és pedig öröktől-fogva, ugyanúgy hit kell ahhoz is, hogy az anyagi valóságon túli Transzcendenciát és Isten létét elfogadjuk. – A mi hitünk nem tudománytalan, hanem tudományosan is megalapozott hit, s a mi Isten-fogalmunk tudományos elvek transzformációjával is megközelíthető, de a kinyilatkoztatás teszi teljessé.

Az első, amit mindenek előtt meg kell állapítanunk az, hogy a kinyilatkoztatás semmit nem von kétségbe abból, amit a Teljesség-struktúrájáról előzőleg megfogalmaztunk. De többet is állít:

- Isten a szeretet, vagyis lényege az, hogy kiárad, magához vonz, örömet ad és boldoggá tesz.
- Isten számára fontos az ember, – érthetetlen, de így van, – annyira fontos, hogy vállalta velünk az élet- és sorsközösséget, csak így tudott meggyőzni minket az irántunk való szeretetéről.
- Isten közli magát velünk, legbensőbb „családi-életét”, a Szentháromság titkát feltárta előttünk, hogy lássuk: nincs előttünk titka.
- Isten szenved értünk, – nem ugyan isteni létformájában, mert az lehetetlen, hanem emberi formában, – hogy ez által is bizonyítsa számunkra, értelmetlen emberek számára, túlradó szeretetét.
- Isten saját létformájára hív meg bennünket – amennyiben ez egyáltalán lehetséges – téren- és időn-kívüliségben a Vele való boldog együttlétre.

Mindezeket csak a kinyilatkoztatás útján tudhatjuk meg. S milyen öröm ez számunkra, hogy Isten közlékeny velünk szemben, fontosak vagyunk számára, s olyan örök élményre hív meg bennünket, ami az Ő legbensőségesebb megragadása és ennek a kapcsolatnak átélése. – Minden bizonnal ezekre gondolt Pasteur, mikor azt mondta: „Mivel ennyit tudok, úgy hiszek, mint egy bretagnei paraszt, ha még többet tudnék, úgy hinnék, mint egy bretagnei parasztasszony”.

Transzcendens dialógus:

- Sokat, mindig többet akarok tudni, hogy a Teljesség-struktúráját mindinkább megközelíthessem.
- Hinni, még jobban akarok hinni, segíts, Uram, hitelenségemen!
- Kérem, hogy mindezt hasznosítsam a továbbiakban és egész életemben.

5. Az ember relációi és célja.

Első megjegyzés: A reláció, mint viszonyulás és kapcsolat, minden rendszernek alapvető állapothatározója. A léttel és léttartalommal egyenes arányban van: minél aktívabb a lét-tartalom, annál nagyobb és szélesebb a relációk köre, s annál mélyebb és alapvetőbb a relációk tartalma. – A léttartalom növekedésével bővül a relációk köre, mélyül a relációk tartalma, – és fordítva. – Így a relációk energetikai háttere is egyértelműen meghatározható: a szabadenergia-tartalom növekedésével növekszik a relációk köre bővülésének és összefüggésének, valamint rendezettségének valószínűsége. Az entrópia-tartalom növekedése viszont csökkenti a relációk számát, és rendezetlenné teszi az összefüggéseket.

Második megjegyzés: A relációk között különleges szerepe van a célnak és a célrendszernek. Aktivitás szempontjából a legprimitívebb rendszernek is megvan a célja, melynek elérése érdekében működését kifejti. A legtökéletesebb kibernetikai rendszernek pedig legfejlettebb részrendszere: a célrendszer, melyet a rendszerek fejlettsége mértékeként tekinthetünk. (Amikor célról és célrendszerrel beszélünk, vigyáznunk kell a fogalmazással. A természeti jelenségekben tapasztalható célra-irányultság nem azt jelenti, hogy a természettörvények az elérendő cél miatt ilyenek, amilyenek. Ellenkezőleg, a helyzet pontosan fordított: a természettörvények adott és meghatározott volta miatt irányul a természeti jelenség a jelen célra. – Mondhatjuk úgy is: ha mások volnának a természettörvények, más célra irányulnának a természeti jelenségek kölcsönhatásai.)

Minden kibernetikai rendszer alapkoncepciójában bennfoglaltatik a cél, melyre a rendszer működése irányul. Minden célra-irányult tevékenység, a szabályozás, vezérlés, kontroll és értékelés folyamatai minden esetben – a koncepción belül – a célra-irányult tevékenység szabályozására, kontrollálására és értékelésére vonatkoznak. A célrendszer tehát a kibernetikai rendszernek az a része, mely az alapkoncepcióban gyökerezik, és a kibernetikai rendszer minden folyamatát egységes szempont, a cél alapján irányítja.

A célrendszer: mindazon részcélok összessége, mely a rendszer működésének végcélját alkotja, illetve a végcél eléréséhez szükségesek. – A részcélok is – az alapkoncepciónak megfelelően – hierarchikusan vannak felépítve: a részfolyamatok rész céljaikkal a folyamatok célját segítik elő, azok pedig a teljes rendszer működési végcélját. A hierarchikus rend alapja a létrend: a célrendszert alkotó részcélok mindig magasabb létállapot elérésére vonatkoznak.

Harmadik megjegyzés: Az ember kibernetikai rendszer, így szerteágazó relációin belül fejlett célrendszerrel rendelkezik.

Mivel az ember helye a szubtranszcendencia és a transzcendencia határfelületén van, relációkkal bír a szubtranszcendencia és transzcendencia felé egyaránt. – Szubtranszcendens relációi prébiológiaiak és biológiaiak, mivel teste révén szubtranszcendens fejlődés eredménye. Kapcsolata a természettel és az anyagi világgal lényeges, hiszen természeti jelenség, aki része és részese a természetnek – De egyúttal ura is, mert értelmével és törekvésével behatol a természet titkaiba, segítségükkel bele tud nyúlni az anyagi világ kölcsönhatásaiba, s azokat irányítani képes.

Transzcendens relációi révén pedig a természetten és önmagán túlnőni képes, olyan új világgal lép kapcsolatra, melyről a legfejlettebb állatnak sejtelve sincs. – Meg tudja közelíteni értelmével a Transzcendenciát, s a hit révén a Legfelsőbb Transzcendens Lénnel, Istennel is kapcsolatot teremt. Nem ugyan saját erejéből, hanem Isten jósága következtében, aki az emberrel testvériséget és sorsközösséget vállalt. – A relációk és a relációk kitarulási

lehetőségének micsoda perspektívája. – S ha a relációk extenziójának növekedése a létbeli aktivitás növekedésének mértéke, a léttartalomban milyen tökéletesedési lehetőség mindez az ember számára.

Negyedik megjegyzés: Mindezen reláció-mennyiségen belül az emberi célrendszer meghatározásában szinte felmérhetetlen távlatok nyílnak, szubtranszcendens és transzcendens vonatkozásban egyaránt.

A szubtranszcendencia területén:

- a prébiológikum és biológikum minél teljesebb megismerése;
- az ismeretanyag rendszerbe foglalása, rendszerszemlélet kialakítása;
- a rendszerbe foglalt ismeretanyag felhasználása a természet formálásához;
- a természet és az ember összhangjának biztosítása.

Mindez az ember számára cél- és kötelességeként írja elő a világ anyagi egységének, a természet biológiai egységének és a szubtranszcendencia fejlődésének szolgálatát.

A transzcendencia területén:

- az ember alternatíva felismerő-képességének fejlesztését;
- a választás képességének állandó gyakorlását;
- az objektív lét- és értékrend kutatását és alkalmazását;
- a Transzcendencia elismerését és állandó keresését;
- a transzcendens energiák kutatását és állandó használatát;
- a Teljesség-struktúrájának, Istennek elismerését, a Vele való kapcsolat-keresést és –tartást;
- a transzcendens relációk fejlesztését, bővítését, aktualizálását.

Mindez az ember számára cél- és kötelességeként írja elő a transzcendens fejlődés szolgálatát.

X X X

Ötödik probléma-feldolgozás az ember szubtranszcendens és transzcendens relációiról, célrendszeréről.

Bevezető előgyakorlat:

- Képzeljük el az embert kapcsolatok és cél nélkül. Önmagára hagyva és önmagára utalva ebben a mérhetetlen Világmindenségben. Nem kötné semmi, és ő sem kötne semmit. Csak ellenséges vagy közömbös elemek, jelenségek vennék körül. – Mint a vak járná a színek országútját.
- Képzeljük el az embert emberi kapcsolatok és emberi célok nélkül. Ha ember az ember számára csak egymás farkasa lenne. Ha még remény sem lenne arra, hogy az „Én” kitárulkozhat és befogadhatja a mást, a többi „Én”-t. – Az egzisztencializmus pokla!
- Képzeljük el az embert transzcendens kapcsolatok nélkül. Ha üres lenne az ég. Vagy, ha nem is lenne üres, de nem jutna fel az emberi szó. Vagy, ha fel is jutna, de nem hallaná meg senki.

Probléma-feldolgozás első része: Az ember szubtranszcendens relációi és célrendszere.

Az ember, mint természeti jelenség, a természetnek speciális kibernetikai rendszere, beépülve a természet hierarchiájába, mint ennek a hierarchiának – legalább is földi vonatkozásban – legfelső csúcsa; beleépülve a természet kölcsönhatásaiba és folyamataiba, de nemcsak mint ezeknek tárgya, hanem úgyis, mint részben birtokosa és irányítója;

- beépülve a természet anyagi és biológiai egységébe, alávetve a fejlődés energetikai törvényeinek, de úgy, hogy ezeket tudatosan felhasználni és szabályozni képes.

Az ember szubtranszcendens relációi és célrendszere így biztosítja az ember számára
– az élő, eleven kapcsolatot a természettel, mely körülveszi, melynek része, de melynek felette is áll;

- a természet jelenségeinek felhasználási lehetőségét;
- a természeti jelenségek mibenlétének és felhasználhatóságának kutatási lehetőségét;
- a „homo ludens”, a „homo faber”, a „homo oeconomicus” kifejlődésének és kifejlesztésének lehetőségét.

Ugyanakkor megnyitja a romboló, ártó, zsarnoki ösztönök előtt is a lehetőséget!

Nem vagyunk tehát egyedül. Beletartozunk egy mérhetetlen nagy, hallatlanul érdekes és csodálatosan szép Világegyetembe. – Most talán megértjük Szent Ferenc Nap-himnuszát és Teilhard de Chardin természet-zsoltárát. – Bár mi is mindig ilyen csodálkozástól nagyragult, látó szemmel tudnánk járni a világot!

Probléma-feldolgozás második része: Az ember transzcendens relációi és célrendszere.

Az ember azonban részese a Transzcendencia nagy kibernetikus világának is. – (Boulding professzor fogalmazza meg szépen a transzcendentális rendszerek szintjét: „Itt vannak a végső abszolútumok és le nem tagadható megismerhetetlenek, s ezek is rendszerszerű struktúrát és összefüggést mutatnak. – Szomorú napja lenne az emberiségnek, amikor senkinek nem engedik meg többé, hogy feltegyen olyan kérdéseket, melyekre nincsen egzakt válasz!”) – Az ember, aki a szubtranszcendens és transzcendens érintkezési felületén áll, speciális kibernetikai rendszer

- beépülve a transzcendens hierarchiába, igaz, mint annak legalacsonyabb foka;
- beépülve a transzcendens kölcsönhatásokba és folyamatokba, de nemcsak mint azoknak tárgya, – (bár elsősorban az: transzcendens hatások zuhatagában élünk!...) – hanem részben, mint birtokosa és – maga és embertársai számára – irányítója;
- beépülve a Transzcendencia mindent átfogó egységébe, alávetve a transzcendens fejlődés-elvének, de úgy, hogy ezeket tudatosan felfogni és felhasználni képes.

Az ember transzcendens relációi és célja így biztosítja

- az élő, eleven kapcsolatot a Transzcenciával, mely körülveszi, melynek boldog részese;
- a transzcendens hatások felhasználási lehetőségét;
- a transzcendens hatások mibenlétének és felhasználhatóságának kutatási lehetőségét;
- a transzcendens információ megismerésének és elfogadásának – a hitnek – lehetőségét;
- a „homo humanus”, a „homo religiosus”, a „homo sanctus” kifejlődésének lehetőségét.

Nem vagyunk tehát egyedül. Beletartozunk egy végtelenül nagy, értelmünk számára felfoghatatlan, végtelenül csodálatos egységbe: a Transzcendencia világába. – Most talán már kezdjük érteni a „Táborhegyi hármak” elragadtatott kiáltását, Szent Pál emberi szavakkal küszködő dadogását, amikor a Transzcendencia végtelenével találkoznak. – Bárcsak mi is mindig a hit biztonságával tudnánk kapaszkodni a Transzcendencia felé! – Ezt azonban – emberi tudatunkkal – elsősorban a fejlődés transzcendens értelmének birtokában tehetjük.

Transzcendens dialógus:

- Köszönöm a szubtranszcendencia talajába nyúló gyökereimet.
- Köszönöm a Transzcendencia felé tárulkozó lombjaimat.
- Kérem, hogy mindezt hasznosítani tudjam most és egész életemben.

6. A fejlődés transzcendens tartalma és értelme.

Első megjegyzés: A fejlődés transzcendens megközelítéséről.

Ha a szubtranszcendencia oldaláról közelítjük meg és szemléljük a fejlődést, azt kell megállapítanunk, hogy csak bizonyos határok közt növelhető a léttartalom, annak aktivitása és a relációk száma. Adott egy bizonyos határ: „a transzcendentális rendszerek szintje, melyen a végső abszolútumok és a le nem tagadható megismerhetetlenek foglalnak helyet” (Boulding). Ezt a határt – a szubtranszcendenciában eleve adott – kényszerfeltételek (térbeliség, időbeliség, biológikumhoz kötöttség, stb.) szabják meg, melyeket kiküszöbölni nem lehet.

A transzcendencia oldaláról közelítve meg a problémát, azt kell mondanunk, hogy a fejlődés dinamizmusa minden határon túl növelhető, mert megvan a módja és lehetősége az adott kényszerfeltételek bizonyos mértékű feloldásának, nem ugyan a szubtranszcendencia oldaláról, hanem a transzcendens lehetőségek felhasználása révén.

Második megjegyzés: A kényszerfeltételek feloldásának transzcendens lehetőségeiről.

Mik ezek a lehetőségek?

– A transzcendens lét és léttartalom. Bár a transzcendenciának pont az a lényege, hogy tapasztalati és logikai ismereteinket meghaladja, azonban a transzcendens információ, vagyis a Kinyilatkoztatás révén jelentős ismeretekkel bírunk. Így a transzcendens létet a transzcendens kölcsönható-képességben, a léttartalmat pedig ennek a kölcsönható-képességnek aktivitásában kell meghatároznunk.

– A transzcendens relációk, melyek az aktivizált léttartalom extenzitását jelentik, vagyis a transzcendens létezőnek más transzcendens létezők és a szubtranszcendencia felé megnyilvánuló kapcsolataiban fogalmazható meg.

– A transzcendens szabadenergiahatás-elve, melynek révén a transzcendens léttartalom emelkedik, a relációk száma nő. S ez a transzcendens energiahatás kiterjedhet – és ki is terjed – a szubtranszcendenciának és transzcendenciának érintkezési felületére: a tudatos szabad személyiséggel rendelkező emberre. – A transzcendens energetikai tételek – a szubtranszcendens energetikai tételekhez hasonlóan – az ember számára is a fejlődési valószínűség forrásai.

– Ez a transzcendens energiahatás lesz képes a szubtranszcendens kényszerfeltételeket – bizonyos mértékig – feloldani, a fejlődés dinamizmusa előtt újabb távlatokat nyitni, és magát a szubtranszcendens – a transzcendenciába bekapcsolva – magasabb létstruktúrába emelni.

Harmadik megjegyzés: A fejlődés transzcendens elvéről.

A fejlődés transzcendens elvét a következőképpen kíséreljük megfogalmazni: olyan transzcendens folyamat, mely a tudatos szabad személyiséggel rendelkező embert, minden állapot-határozójával – transzcendens energiák felhasználása révén – transzcendens létállapotba emeli, transzcendens relációkkal kapcsolja más emberekhez és transzcendens létezőkhöz. Ennek a fejlődésnek dinamizmusa azt jelenti, hogy a transzcendens energiák hatékony felhasználásával a Teljesség-struktúrája felé irányul és Őt mindinkább megközelíti a tudatos szabad személyiséggel rendelkező ember.

A fejlődés transzcendens folyamatában legjelentősebb segítséget az ember számára a transzcendens információ-elfogadás – vagyis a Kinyilatkoztatásba vetett hit – és a transzcendens energiák forrásának, a szentségeknek használata jelenti. – Ugyanakkor a transzcendens entrópia-tartalom növekedése a stabilizálódás, illetve a visszafejlődés – vagyis a transzcendens entrópia-állapot: a bűn – valószínűségével bír.

Negyedik megjegyzés: A teljes-spektrumú lét és értékrendről.

A fejlődés-elvében gyökerezik a lét- és értékrend. A létrend lépcsőfokait objektíve az határozza meg, hogy a létező mennyit bír a létből, milyen léttartalommal és relációkkal rendel-

kezik. A több léttel, nagyobb léttartalommal, mennyiségileg és minőségileg több relációval rendelkező létezők a létrendben magasabb helyet foglalnak el, mint a kisebb léttartalmú, kevesebb relációjú létezők. – Ennek a létrendnek leképezése révén származtatjuk az objektív értékrendet: a létrendben magasabb helyet elfoglaló létező értékesebb, így az értékrendben is felette áll a létrendben alacsonyabban álló létezőnek.

Teljes-spektrumú lét- és értékrend a fejlődés transzcendens elvével határozható meg. Ennek segítségével – a szabadság oldaláról tekintve – talán így fogalmazhatunk: minél több kényszerfeltétel köt egy létezőt, annál alacsonyabb helyen áll a lét- és értékrendben, minél szabadabb a kényszerfeltételektől, annál magasabb-rendű létet és értéket képvisel. (Természetesen ugyanerre az eredményre jutunk, ha a lét aktivitását, a lét dinamizmusát vesszük alapul.)

Így a lét- és értékrend lépcsőit a következőkben állapíthatjuk meg:

- a prébiológiai struktúraszint áll a lét- és értékrend legalacsonyabb fokán, mert kevesebbet bír a létből, ugyanakkor a legtöbb kényszerfeltétellel rendelkezik;
- a biológiai struktúrák lényegesen magasabb szintet képviselnek a lét- és értékrendben, létük magasabb aktivitásával és kevesebb kényszerfeltételével;
- az ember, mint a tudati struktúraszint létezője, mindezeket lényegesen meghaladja transzcendenciába nyúló létével, igényeivel és relációival;
- a transzcendens létezők struktúrái az embernél magasabb szintet képviselnek a szubtranszcendenciát meghaladó szabadságukkal, köztük pedig a lét- és értékrendben való különbözőség alapja a tudati szint és a szabadság jelentős emelkedése;
- a Teljesség-struktúrája áll a lét- és értékrend csúcán, mint az abszolút-élet, abszolút-tudat, abszolút-szabadság, valamint a transzcendens dinamizmus és egységesülés – szeretet – teljessége.

X X X

Hatodik probléma-feldolgozás a transzcendens fejlődés és dinamizmus elvéről.

Bevezető előgyakorlat:

- A legokosabb és leghűségesebb kutya sem tudja követni gazdája gondolatait. A legügyesebb, legszakosabb, szeretetteljes idomítás is eljut egy – nem is túl magas – küszöb, melyet a legintelligensebb állat sem tud túllépni. Ott áll a lebonthatatlan korlát, a feloldhatatlan kényszerfeltétel.
- Az ember, még a transzcendencia után legjobban vágyó ember számára is létezik korlát. Buddha is csak az ő Nirvánájáig képes eljutni. Az Ószövetség számára is csak a Törvény és a törvények Istene az elérhető. – Csak Krisztus és tanítása volt képes számunkra meghozni a kényszerfeltételek igazi feloldását.

Probléma-feldolgozás első része: a transzcendens fejlődés körfolyamat-jellege.

Ha a fejlődést a Teljesség-struktúrája felől próbáljuk megközelíteni, akkor olyan körfolyamatként fogalmazhatjuk meg, melyben a fejlődés a Teljesség-struktúrájától indul ki és a Teljesség-struktúrájára irányul.

- A Teljesség-struktúrája maga az állandóan ható transzcendens szeretet-energia. Ez az állandóan ható és kiáradó szeretet-energia létrehozza a szubtranszcendens és transzcendens létet, s ebbe a létbe, mint alapvetet, belevési a fejlődés-elvét.
- A szubtranszcendens struktúraszintek ebből az energiából annyit és olyan formában fogadnak be, amennyit és amilyen formában befogadni képesek.
- A szubtranszcendens energiahatás segítségével – a rendszerekbe vitt állandó többlet energiahatás révén – megindul a fejlődés: mindig magasabb-rendű energetikai struktúrák jönnek létre, ezekre információelméleti, majd kibernetikai struktúrák épülnek.

- Az élettelen és élő rendszerek fölött megjelenik a legmagasabb-rendű szubtranszcendens struktúra: a tudati-lét struktúrája, melynek képviselője az ember, a tudatos szabad személyiség, a mag értelmi és törekvési nyújtózkodásaival, kielégítetlen vágyaival.
- A tudati-lét struktúraszintjének megjelenésével megtörténik a szubtranszcendencia és transzcendencia találkozása: az ember a szubtranszcendencia és transzcendencia érintkezési felületén helyezkedik el, transzcendens léttartalmat, relációkat, cél- és eszközrendszert kap.
- A Teljesség-struktúrája – kiáradó szeretet-energiájával – az embert maga felé vonzza, a biológiai szubsztrátum kényszerfeltételei számára feloldási lehetőséget biztosít. És, hogy megmutassa, mennyire fontos szeretete számára az ember, maga a Tudat-teljesség – a Teljesség-struktúrájának részese – vállalja az emberi sorsot, az emberi felelősséget, az emberi küldetést: a fejlődést. A fejlődés dinamizmusának fokozásához transzcendens szeretet-energiákat bocsát az ember rendelkezésére, melyek segítségével az egész, szubsztranszcendenciába ágyazott, emberi életet transzcendens szintre emeli, és magához rendeli. Így értelmezhető a fejlődés, mint körfolyamat, mely a Teljesség-struktúrájától indul, a szubtranszcendencián keresztül az emberhez vezet, s az embert a transzcendencia útján visszavezeti a Teljesség-struktúrájának boldog részesévé.

Probléma-feldolgozás második része: A transzcendens fejlődés értelme a teljes-spektrumú lét- és értékrend megvalósulása.

A spektroszkópia a modern természettudományos kutatás egyik legjelentősebb eszköze, csillagászatban és laboratóriumi kísérletekben egyaránt használatos és nélkülözhetetlen. Az anyagi sugárzásokat színekre bontják, így állapítják meg az egyes anyagok, alapvegyületek jelenlétét.

A transzcendens fejlődési-elv hasonló szerepet tölt be a létstruktúrák vizsgálatánál: segítségével összeállítható a teljes-spektrumú lét- és értékrend, melyben minden struktúra-szintnek, létstruktúrának, létezőnek megvan a megfelelő helye, mely egyúttal mindezen létezők teljes értékét is jelenti.

A természettudományos fejlődési-elv segítségével csak a spektrum alsó része, a szubtranszcendencia válik láthatóvá. De már az ember helye és teljes szerepe elmosódik a spektrum tetején: azt hihetnők, hogy a lét csúcsa, a legmagasabb-rendű érték. – Egyébként ez a pusztá-humanizmus tragédiája is: megreked a spektrum alsó részében. Mintha a napfény színekéből csak a sárgáig, vagy a zöldig jutottunk volna el.

Pedig a teljes-spektrumú létrendben az ember csak a szubtranszcendens és transzcendens határán helyezkedik el. Fölötte a transzcendens létstruktúrák mérhetetlen lehetősége, csúcán a csodák világába nyúló Teljesség-struktúrájával. – De már az ember is a transzcendencia területéhez tartozik jobbik részével, és erről a pusztá-humanizmus és a szubtranszcendens spektrum segítségével semmit sem tudhatunk. – Emberi létünk szempontjából ezért is lényeges a fejlődés-elvének transzcendens értelmezése, hogy többet és igazabban tudjunk meg magunkról.

S még inkább szükséges azért, hogy a teljes-spektrumot megismerjük. Csak így nyílnak meg a végtelenbe látásunk. Csak így ismerhetjük meg a lét végtelen távlatait és az értékek teljes hierarchiáját. – Csak így tudunk viszonyítani, tudati alternatívákat felállítani, mérlegelni, dönteni és választani. Csak így – a teljes-spektrumba beleillesztve – tudjuk értékelni gondolatainkat, szavainkat, cselekedeteinket, mulasztásainkat.

Milyen óriási dolog, hogy ilyen „műszert” kaptunk a kezünkbe, mellyel – ráirányítva a dolgokra – minden jelenségnek, folyamatnak, kölcsönhatásnak létbeli tartalmát, vagy hiányát könnyebben megállapíthatjuk, az értékviszonyokat biztosan felismerhetjük. – A fejlődés transzcendens-elve így válik számunkra a teljes-spektrumú lét- és értékrendnek nemcsak forrásává, hanem felismerési eszközévé is.

Probléma-feldolgozás harmadik része: A fejlődés transzcendens értelme, feloldási lehetőséget biztosítani a szubtranszcendens kényszerfeltételek számára.

A fejlődés transzcendens értelmezése azonban nemcsak eszközt ad kezünkbe a teljes-spektrumú lét- és értékrend felismeréséhez, hanem felülemel a szubtranszcendens kényszerfeltételek gátjain, azokat feloldja, és transzcendens igényeink, vágyaink eszköz- és célrendszerét biztosítja.

„Legyetek tökéletesek, mint a ti mennyei Atyátok tökéletes!” – így szól a Krisztusi parancs. – Ez nem más, mint a fejlődés transzcendens-elvének szolgálatára szóló kifejezett utasítás, parancs a transzcendens létbeli dinamizmus végtelen kiteljesítésére. Vagyis: nincs megállás! – Egyben a cél-ok megjelölése: a Teljesség-struktúrája, aki magához vonz, és transzcendens szeretet-energiákat bocsát rendelkezésünkre.

Az utasítás teljesítéséhez, a parancs végrehajtásához, a transzcendens dinamizmus végtelen kiteljesítéséhez azonban a szubtranszcendens kényszerfeltételeket részben, vagy egészben fel kell oldani. Ezt a feloldást végzik el a transzcendens szeretet-energiák és a Teljesség-struktúrájának, mint cél-oknak vonzása.

Transzcendens dialógus:

- Köszönöm, hogy része lehetek a fejlődés transzcendens körfolyamatának.
- Köszönöm, hogy a teljes-spektrumú lét- és értékrendbe bepillantást nyerhettem.
- Köszönöm a létbeli dinamizmusa végtelenbe hajszoló, de végtelenbe segítő parancsát.
- Kérem, hogy mindezt hasznosítani tudjam, most és az élet hétköznapjaiban egyaránt.

7. Az emberi fejlődés feltételrendszere.

Első megjegyzés: A feltételrendszeréről.

A feltételrendszer azoknak az alap-állapothatározóknak összessége, melyek szükségesek és elégségesek ahhoz, hogy valamely kölcsönhatás, folyamat végbemenjen.

– Energetikailag: entrópia-tartalmat meghaladó többlet szabadenergia-hatás, melynek révén a rendszer magasabb energetikai állapotba kerül, vagy magasabb-rendű egységesült rendszer jöhet létre.

– Információelméletileg: a rendszer belső információ-tartalmát meghaladó olyan többlet információ-mennyiség, melynek révén a rendszer magasabb-rendű információs struktúrává válik, más információs-rendszerekkel kommunikációra képes.

– Kibernetikailag: azon – rendszeren kívüli és rendszeren belüli – inputadatoknak összessége, melynek révén a kibernetikai rendszer szabályozásban és vezérlésben, önkontrollban és ön-fejlesztésben, valamint kommunikációban magasabb-rendű kibernetikai folyamatokat, továbbá a kívánt teljes output-adatokat létrehozza, és ezáltal magasabb-rendű kibernetikai struktúrák részére input-adatokat szolgáltat.

Második megjegyzés: A mérlegelés-élvéről. – A szent-ignáci „tantum-quantum”.

A feltételrendszer kiválasztásánál és használatbavételénél a tudatos szabad személyiség a legalapvetőbb mérlegelési-elveket használja. Ez a mérlegelési-elv a következő: Annnyiban alkalmazom, amennyiben a célnak megfelel; annyiban elvetem, amennyiben a cél elérésében gátol. Ez a mérlegelési-elv, bár minden kutatásnál a legalapvetőbb módszer, – az élet struktúraszintjén alapalternatíva, tehát biológiai kategória, s azt a legmagasabb-rendű szenzitív létező is – ösztöneik révén – biztosan alkalmazzák.

Harmadik megjegyzés: A készségről és rendelkezésre-állásról. – A szent-ignáci „indifferencia”.

A készség és rendelkezésre-állás már tudati kategória, jelenti azt az alapállapotot, hogy a tudatos és szabad személyiség döntés-előkészítésében az alternatívákat – a lét- és értékrendnek megfelelően – olyan világosan fogalmazza meg, hogy a törekvés a célnak legmegfelelőbbet ragadhassa meg. – Ez feltételezi

- az objektív lét- és értékrend ismeretét;
- az alternatívák világos megfogalmazását;
- a tudat készségét a legcélravezetőbb alternatíva melletti döntésre;
- a törekvés rendelkezésre-állását a legcélravezetőbb alternatíva melletti döntés végrehajtására.

Negyedik megjegyzés: A teljes-spektrumú döntés-előkészítésről. – A szent-ignáci „ne magis desiderare”.

Ez már transzcendens kategória, a transzcendens fejlődési-elv által motivált teljes-spektrumú lét- és értékrendben gyökerezik. Jelenti a készségnek és rendelkezésre-állásnak azt a fokát, amikor már nemcsak a célravezető eszközök közül a legmegfelelőbb alternatíva kiválasztására történik a döntés-előkészítés, hanem – több megfelelő alternatíva esetében – a tudat egyaránt készen áll a döntéshozatalra, a törekvés pedig egyaránt rendelkezésre áll a végrehajtáshoz: betegség vagy egészség; szegénység vagy gazdagság; lenézés vagy dicsőség; kiszolgáltatottság vagy hatalom alternatívák esetében is.

(A gyakorlat előhaladtával ez lesz majd – a döntés-előkészítés és döntés problémakörében – a krisztusi hullámhosszra való ráhangolódás, és a Krisztussal való azonosulás fundamentuma.)

X X X

Hetedik probléma-feldolgozás az emberi feltételrendszer használatbavételéről.

Bevezető előgyakorlat:

- A patika-mérleg az egyik – aránylag – legfinomabb műszer, mellyel a gramm-súlynak még századrészét is lehet mérni. Hát még a laboratóriumok, gyógyszergyárak analitikus mérlegei.
- Mi történne, ha a gyógyszerész, a gyógyszergyári kutató csak „saccolva” adagolná az egyébként mérget jelentő gyógyszereket?!
- Mi lenne, ha embertársainkkal szemben ötlet és hangulat szerint adagolnánk az ember-szeretet kötelező cselekedeteit?!
- Mi lenne, ha Isten ötletszerűen adná szeretet-energiáit? Meddig tudnánk eljutni a feléje vezető úton? – De Ő nem ilyen, mint a Zsoltáros mondja: „A napfényt egyaránt árasztja jókra és gonoszakra.”

Probléma-feldolgozás első része: A szubtranszcendencia felhasználásáról.

A természetben a fejlődés – többletenergia hatására – a rendszerek gerjesztése, majd rendezett egységesülése révén megy végbe. A többletenergiát azonban meg kell termelni, vagy valahonnan el kell vonni. A prébiológiai struktúraszinten az egységesüléshez szükséges energiákat fizikai és kémiai energiák szolgáltatják. – Az élet szintjén azonban már bonyolultabb a dolog. Itt is fizikai és kémiai energiák működnek, de már biofizikai és biokémiai energiáknak nevezzük, melyeket az élő szervezet részben élettelen, részben pedig élő létezőkből meríti. Az önfenntartás, önfelépítés és önpótlás folyamatában az élő szervezet igen sok, nálánál alacsonyabb szintet képviselő élettelen és élő rendszert használ fel.

Az embernél a biológiai szubsztrátum, vagyis a test tekintetében ugyanez a helyzet azzal a különbséggel, hogy az ember – tudata révén – szervezeten és intézményesítve hajtja végre

ezeket a feladatokat. Létrehozza a mezőgazdaságot, a közgazdaságot, természettudományokat, szellemtudományokat, azok intézményeit. Így mindazokat az anyagi és szellemi javakat kitermeli, és rendelkezésre bocsátja, melyek az ember fenntartásához és fejlődéséhez szükségesek. – Sőt, azokon túlmenően, a technikai civilizáció mennyi mindent fölhalmoz az ember számára, mely már nem is a fenntartást és a fejlődést, hanem a jólétet, kényelmet, rafinált szórakozásokat szolgálja. Ezek az embert az enerválódás, testi-lelki kiégés, erkölcsi degradálódás felé sodorhatják, sajnos, sodorják is.

Ezért nem mindegy, hogy az ember az anyagi és szellemi javakat hogyan használja fel: fejlődésére, vagy visszafejlődésére. – Mert mindent lehet mindkét irányban felhasználni, de vannak eszközök, amelyek célravezetőbbek, vannak, melyek kevésbé, sőt vannak, melyek visszafelé fordítják az egyén és közösség fejlődését. – Az alternatívák adottak. – De hogyan lehet eligazodni közöttük? – Van-e sarkcsillag, iránytű, melyhez viszonyítani lehet helyes elirányulásunkat? – Vagy a tenger és szél kényére-kedvére kiszolgáltatott hajósok vagyunk?

Probléma-feldolgozás második része: A mérlegelés-elvéről.

Nem vagyunk a tengerre kivetett kormány és iránytű nélküli hajósok! – Első elvünk a mérlegelés-elve ugyan még biológiai kategória, de a tudati szintre is általánosítható. Lényege: mindent annyiban használni, amennyiben célunkra irányul, a fejlődésben helyet talál.

Az állat – ösztönei révén – biztosan, szinte tévedhetetlenül használja ezt az elvet. Tudja, mit és mennyit ehét, ismeri a gyógyító füveket, tudja, mi veszélyezteteti létét, mi nem. Igaz, számára csak a lét és a faj megmaradása a fontos, de ebben az irányban az ösztön határozottságával teszi a teendőket.

Az emberben is működnek ösztönök. A csecsemő ösztönei még tévedhetetlenek. De a felnőtt emberben már nem működnek magától értetődően a biológiai ösztönök és a mérlegelés-elve. Egészségtelen életmódot folytató, elhízott, alkohalmámorba menekülő, szívinfarktusos korunknak intő figyelmeztetés az állatok természetes ösztönélete. – Szellemi síkon pedig ugyanez a mérlegelés nélküli, fejlődésellenes magatartás jellemzi a tudatára büszke embert. Technikai civilizációjába belefeledkezve, tudományától megrészegedve még ezt a legkézenfekvőbb elvet sem képes érvényesíteni életében, és saját pusztulására tör.

„Tantum – quantum”: annyiban – amennyiben, mondja az örökérvényű, de magától értetődő szent-ignáci elv. – Az anyagi és a szellemi javak használatában ezt, a biológiai létsík számára természetes elvet bárcsak maradéktalanul tudná érvényesíteni az emberiség!

Probléma-feldolgozás harmadik rész: A készségről és rendelkezésre-állásról.

A „tantum – quantum” elven belül, és azon már túllépve, újabb irányelvek – a tudati kategóriát képviselő – „készség és rendelkezésre-állás”, mely a transzcendenciában kapja meg kiteljesedését. – Az elv jelenti

– a tudati készséget a legcélravezetőbb alternatíva melletti döntésre;

– a törekvési rendelkezésre-állást a döntés végrehajtásához.

Azt mondtuk: tudati kategória, mert csak a tudatos szabad személyiség képes rá. Csak az ember képes az alternatívákat a fejlődésbe való beilleszkedés szerint mérlegelni, a lét- és értékrend alapján besorolni, s a törekvést a majdani döntésre ráhangolni.

Ez a készség és rendelkezésre-állás mégsem passzív várakozó álláspont. Komoly tudati és törekvési munkát jelent már maga az alternatívák vizsgálata, mérlegelése és rangsorolása, a törekvésnek ugrásszerű állapotba hozása, és abban tartása. – És ami mindez mögött van: a folyamatos gyakorlás ennek a készségnek és rendelkezésre-állásnak megszerzéséhez. – (Régen azt mondtuk volna a skolasztika kifejezésével: habitus.) – Ma másként fogalmazunk: a küszöb-energiaszint elérése és tartása, biztosítása annak az állapotnak, melyből – újabb energia-bevitellel – ugrásszerű energiaszint-emelkedés következik be.

Teljessé azonban csak a transzcendenciában válik a készség és rendelkezésre-állás: a teljes-spektrumú döntés-előkészítés révén. Egyrészt azért, mert a teljes-spektrumú lét- és értékrend csak a fejlődés transzcendens értelmezése alapján fogalmazható meg. Másrészt: csak transzcendens energiák segítségével lehet a készséget és rendelkezésre-állást olyan fokra fejleszteni, hogy ne óhajtja inkább az egészséget, mint a betegséget; a gazdagságot és a jólétet inkább, mint a szegénységet és a nélkülözést; ne kívánja jobban a hatalmat és a dicsőséget, mint a kiszolgáltatottságot és a megvetést. – A készségnek és rendelkezésre-állásnak ez a módja – transzcendens energiákkal – a transzcendens távlatokba emel.

És ez nem mazochizmus, nem tagadása az életnek és szépségeinek, nem antihumánus, hanem a krisztusi mentalitás keresése, melyet Szent Pál olyan szépen, szívet melegítő derűs egyszerűséggel mond ki: „Tudtam szűkölködni a szűkölködőkkel és bővelkedni a gazdagokkal, sírni a sírokkal és örülni az örvendezőkkel...” – A készség és rendelkezésre-állás így kapja meg kiteljesedését a transzcendenciában.

Transzcendens dialógus: Köszönöm, hogy nem vagyok egyedüli, és magára hagyatott irányvesztett az anyagi és szellemi javak használatának problémakörében.

– Köszönöm az alapvető irányelveket: a mérlegelés tudati szinten kiteljesedett elvét, valamint a készséget és rendelkezésre-állást, mely a transzcendencia határán is áttemel.

– Kérem, hogy ezeket a felismeréseket és elveket hasznosítani tudjam most, és egész életemben.

8. Önvizsgálat az alapproblémák tekintetében.

Meg kell vizsgálnom emberi életem és lelkiségem alapjait. – Az alap a legfontosabb, a nélkül nincs szolid építmény sem az anyagi valóságban, sem a szellemi életben.

Ennek a vizsgálatnak konkrétnek és részletekbe menőnek kell lennie, nem maradhat csupán valami elkent és általános futó rápillantás. – Ha egy építményt bővíteni, magasítani akarnak, először és legalaposabban az alapokat vizsgálják meg. – Embervoltunk és lelkünk élete bővítésénél, magasabbá tételénél nekünk is ezt kell tennünk.

Konkrét kérdések, melyekre egyértelmű választ kell adnom:

– Vallom-e meggyőződéssel a fejlődést, elismerem-e az anyagi valóságban?

– Vallom-e, hogy az ember, mint természeti jelenség, részese az anyagi valóság fejlődésének?

– Tudatosan benne állok-e ebben a fejlődésben?

– Vallom-e meggyőződéssel a Transzcendencia reális létét? – Megadja-e létem igazi értelmét, hogy – a szubtranszcendens léten túl – részese vagyok a Transzcendenciának?

– Vallom-e meggyőződéssel, hogy van legfőbb Transzcendens Lény? – Van-e Istenfogalmam és milyen? – Az Ószövetség követelő és bosszúálló Istene, vagy a kis gyermek „jó-Istenkéje”? – Elfogadom-e Istent Teljesség-struktúrájának?

– Vallom-e meggyőződéssel, hogy egyaránt vannak szubtranszcendens és transzcendens relációim, feltétel-, cél- és eszközrendszerem? – Érzem-e ennek súlyát, tudom-e, hogy mindkettő lényeges és egyik sem elhanyagolható?

– Vallom-e meggyőződéssel, hogy a fejlődésnek van transzcendens tartalma? – Hiszem-e, hogy a fejlődés mögött Isten áll, aki annak elindítója és végcélja? – Elfogadom-e, hogy számomra is ez az egyetlen út?

– Vallom-e meggyőződéssel, hogy az anyagi és szellemi javak felhasználását szilárd elveknek kell irányítani? – Mi irányította eddig: hangulat, ötletszerűség, önzés, vagy ha más, mi volt az? – Hogyan akarom ezután? – Elfogadom-e alapelirányulásnak a mérlegelés-elvét,

fokozásának a készség és rendelkezésre-állásnak elvét? – Érzem-e súlyát, jelentőségét? –
Hogyan akarom alkalmazni jelenleg és további életemben?
– Elegendőnek tartom-e ezt az alapozást? – Ha nem, miért nem? – Mivel kívánnám
kiegészíteni?

Transzcendens dialógus:

Uram és Istenem, Teljesség-struktúrája! – Veled és a kezedből kiindulva, Hozzád irányuló
fejlődéssel kívánom megalapozni emberségemet. Te indítottad útjára az anyagi világ
fejlődését, ennek csúcsa ember-voltom, mely a Transzcendenciába nő, és Feléd irányul. Add
meg számomra az elirányulás ajándékát, hogy az anyagi és szellemi javakat a Te akaratod
szerint tudjam és akarjam használni. Add meg, hogy két lábbal és teljes lélekkel benne álljak
mindig a fejlődésben, mellyel Magad felé vonsz. Add meg szeretet-energiáidat, hogy teljes
emberségemet soha meg ne tagadjam, mert ezzel Téged is megtagadnálak. Adj igaz és teljes
emberséget nekem és mindazoknak, kiket reám bízál, hogy a fejlődés körfolyamatának
magával ragadó hullámain biztosan közeledjünk, és végül eljussunk mind Hozzád. Add meg
az emberiségnek a beteljesedést Benned, Teljesség-struktúrája, Uram, Istenem! – Ámen.

III. RÉSZ: DÖNTÉS-ELŐKÉSZÍTÉS ÉS DÖNTÉS A KRISZTUSNAK VALÓ RENDELKEZÉSRE-ÁLLÁSRÓL ÉS VELE VALÓ AZONOSULÁSRÓL.

1. A döntés-előkészítés és döntés problematikája. (Külön mellékletben.)

2. Probléma-feldolgozás: Krisztus a szabadító és az emberi jövőndő kormányosa.

Első megjegyzés: SZABADÍTÓ: izajási értelemben – az idegen népek külső hódítása és a bűnök belső rabsága alól – ugyanakkor a modern felszabadító-mozgalmak értelmében – az idegen kulturális, társadalmi, katonai és politikai elnyomás alól – természetesen analóg megfogalmazásban. Azzal a különbséggel, hogy – a történelem tanúsága szerint – a kivívott szabadsággal általában nem tudnak mit kezdeni a felszabadított népek, így aztán további alkalmat adnak a behatolásra és befolyásra az erősebbek részéről. – Krisztus szabadító, mert az igazi szabadságot: a sátán és saját magunk korlátai alól való felszabadulást hozza, és képessé tesz arra, hogy ezzel a szabadsággal – egyénileg és közösségileg – élni is tudjunk.

Második megjegyzés: Az emberi jövőndő KORMÁNYOSA: a szónak eredeti görög – kübernész = a hajó kormányosa – ugyanakkor modern kibernetikai, vezérlélméleti értelemben – természetesen analóg megfogalmazásban. – Krisztus nem kívül-álló irányító, belülről kormányozza az emberi jövőndőt: segítve – mint ember-Testvér – emberi kiteljesedésünket, és – mint Testvér-Isten – transzcendens teljessé-válásunkat. Kormányzó és vezérlő-elve: a szolgálat és szeretet.

X X X

Bevezető előgyakorlatok az előkészítő ima után.

– Képzeld meg magunk elé a mély humanista teológus, világhírű orgona-művész, orvos, Nobel-békedíjas Albert Schweitzert, amint társaival Afrikában az álmkóros, mocsárlázás, leprás feketéket gyógyítja, kezdetleges eszközei miatt szinte eredménytelenül, minden ellenszolgáltatás nélkül, másoktól meg-nem értve, kigúnyolva, sőt betegek részéről sem számítva még hála sem. – Így élni le élete nagy részét, s meghalni abban a reménytelenségben, hogy műve nem igen fogja túlélni őt, s élete csupán enyhítő csepp volt az emberiség kín-óceánjában.

– Figyeljük meg TERÉZ ANYÁT Kalkutta, Dacca, Róma nyomornegyedeiben, amint a nyomorgókat, elesetteket, éhhalál küszöbén állókat felkarolja és táplálja, a haldoklókat ápolja, a halottakat eltemeti. Egymás után – a világ különböző nagyvárosaiban – alapítja a nyomorgókat-befogadó házakat. – Nem törődik azzal, hogy nem értik meg, kinevetik, elutasítják. – Azután mindig többen állnak mellé támogatják anyagilag és szellemileg: lassan egész mozgalom indul szeretet-szolgálatának támogatására. – Követőinek száma gyarapszik, egész szerzetesrend alakul ki körülötte, munkaterületük szélesedik, átkerjed Dél- és Észak-Amerika nagy városainak nyomortelepeire. Mindig több helyen jelennek meg Teréz Anya leánya. S mögöttük a lüktető szív: Teréz Anya munkába és imába merült szelleme, aki Mesterétől a szolgálat- és szeretet-lelkét kérte és kapta meg. – És ezt a szeretet-szolgálatot végezte egészen haláláig...

– Végül álljunk a Krisztust követő. Őt hallgató, Benne reménykedők tömegébe. Nézzük meg, hogy kik veszik körül: betegek, nyomorultak, ideg-görcsökben rángatózók és gonoszlelkektől meggyötörtek, titkos és nyilvános bűnösök, az élet elesettjei és kitzasztottjai. – Kit látnak benne?... És mit remélnék tőle?... „Szótért”, szabadítót látnak Benne, és gyógyulást, felemelést, bátorítást, megnyugvást remélnék Tőle... Hiszen már annyi mindenkit megszabadított betegségétől, bűneitől, a gonosztól... És Krisztus lehajlik hozzájuk az ember-Testvér szolgálatával és a Testvér-Isten szeretetének hatalmával: „Menj, a te hited gyógyított téged!... Menj, a te szereteted megszabadított téged!... Megbocsáttattak bűneid, mert nagyon szeretted!...”

Bevezető ima: Kérjük Krisztust, ne ítéljen alkalmatlannak arra bennünket, hogy környezetének tagjai lehessünk.

Probléma-feldolgozás: Első rész.

Gondoljunk el egy, az egész világ által elismert, mindenki által tisztelt, a legmagasabb tudományos és nemzetközi elismeréssel kitüntetett, igaz és mély humanizmussal teli Nobel-díjas tudóst, akit a Világszervezet megbíz azzal a feladattal, hogy az emberiség nyomora, éhezése, kulturális, társadalmi, gazdasági elmaradottsága ellen, a még nem ismert betegségekkel, bármely területen megnyilvánuló embertelenséggel szemben indítson szervezett küzdelmet, melyhez az anyagi és szellemi fedezetet a Világszervezet biztosítja. – Ebben a munkában szükség van minél több és minél képzetesebb fizikai és szellemi munkatársra a cél megvalósítása érdekében. (A probléma jobban és konkrétabb módon kifejezhető.)

Ez a híres, tisztelt és a feladatra alkalmas tudós összegyűjti leendő munkatársait, és beszédet intéz hozzájuk:

„Barátaim! Ebben a felmérhetetlen munkában munkatársaim! Ismeritek a célt: az emberi nyomor, éhezés, minden elmaradottság, minden betegség elleni küzdelem és azok megszüntetése, a valódi emberi élet biztosítása valamennyi ember-testvér számára. – A Világszervezet számít ránk, és bíz bennünk, munkánkhoz teljes anyagi támogatást ad, melyet a nemzetek hadi-költségvetéseinek fokozatos csökkentése révén bocsát rendelkezésünkre. – Induljunk hát munkára!

– Munkások! Építsetek gyárakat, és ott a mezőgazdaság, ipar gépeit és szerszámaikat állítsátok elő!... Építsetek városokat, utakat, gátakat, csatornákat, közlekedési eszközöket, mindazt, ami a civilizációhoz szükséges!...

– Parasztok! Műveljétek a földet, és hódítsatok el minél több területet a vad természettől, hogy legyen mindenkinek bőséges kenyere és ennivalója!...

– Mezőgazdászok! Kutassátok az új, bőséges termelési módokat, hogy megsokszorozhassuk a föld termését!...

– Mérnökök! Tervezzetek, irányítsatok, mindig jobban és mindig fejlettebben!...

– Közgazdászok és szervezők! Keressétek a leghatékonyabb módszereket a gazdasági struktúrák korszerűsítéséhez!...

– Orvosok! Kutassatok és gyógyítsatok, keressétek meg az ismeretlen kórokozókat, és találjátok meg minél több betegség gyógyításának lehetőségét és eszközeit!...

– Pedagógusok és népművelők! Tanítsatok mindenkit, de ne csak az általános emberi kultúrára, hanem a sajátos népre is, hogy minden nép gyönyörködhessen saját értékeiben!...

– Szociológusok! Keressétek minden nép számára azt a közösségi életformát, amelyben otthon érezheti magát, ugyanakkor az emberi közösség teljes-értékű tagjává válják!...

– Papok, szerzetesek, vallások és világnézetek képviselő! Egymással való hadakozás helyett keressétek a dialógus legfejlettebb formáit, hogy mindenki – lelkiismereti szabadságának megfelelően, de új-típusú szövetségi kapcsolatban – szolgálja az emberiséget! Támogassatok mindnyájan ebben a szolgálatban!...

Barátaim és munkatársaim! Az út, amelyen megindultunk, hosszú és nehéz. Sajnos, lesznek sikertelenségek, vargabetűk és zsákutcák is. – De mindnyájan egyek leszünk nemcsak a munkában, hanem az eredmény és siker örömeiben és dicsőségében is... Előre hát! Vezércsillagunk az ember-testvérség. Ennek megvalósítására forrjunk egybe hitben, reményben és szeretetben!”

Vegyük fontolóra: mit lehet válaszolni az igaz emberségre törekvőknek az ilyen felszólításra? – Aki kicsit is ismeri a világ jelenlegi állapotát, az emberiség jelentős részére szakadt rettentő éhínséget és katasztrófákat; ha csak sejtelve is van az egyes országok hadi-költségvetéseiről, ugyanakkor az egészségügyi, kulturális, társadalmi, gazdasági elmaradottságáról; aki kicsit is komolyan veszi az ember-testvérség problémáját, az nem térhet ki ilyen hívás és felszólítás elől. – Aki viszont kitér előle, az valóban méltó ez emberségre törekvők részéről a bírálatra, és bizony méltatlanná válik – a ma sokszor megkérdőjelezett, mégis objektíve létező – emberi méltóságra.

Probléma-feldolgozás: Második rész.

Most hasonlítsuk össze Krisztust az első rész világhírű, tisztelt, vezetésre-irányításra alkalmas és igaz humanizmussal eltelt tudásával. – Krisztus nemcsak ember-Testvér, aki ismeri elesett-ségünket, nyomorúságunkat, bajainkat, hiszen: „sebeinket viselte, és terheinket hordozta...” Nemcsak az emberi tudás birtokában van bajaink orvoslásának tekintetében. Nemcsak az emberi szolgálat és szeretet módjait és fokozatait ismeri... Hanem Krisztus Testvér-Isten, aki birtokában van az isteni tudásnak, az emberiség gyógyítását és felemelését illetőleg valamennyi alternatívának, az emberi szolgálat és szeretet olyan határtalan példáját mutatta élete feláldozásával, „hogy életük legyen, és minél bőségesebben – teljesebben – legyen...” (Prohászka püspök mondja az Élet Kenyerében egy helyen: „Az ókor legtisztább embere, Szókratész, és az ő tanítása oly összehasonlíthatatlanul távol áll Krisztustól és tanításától, mint a nagy filozófus halála Krisztus halálától.”)

Ez a Krisztus áll elénk és hív bennünket az emberiség megmentésére, felemelésére és jövőjének kiteljesítésére. Programja az emberiség szolgálatán túlmenően a Testvér-Istennel való egybefonódás és egybeforrás a transzcendenciával beteljesült szolgálat és szeretet révén. Az ember-testvéri egységesülés csak az Ő Testvér-Istenségén keresztül válhat teljessé. Ez lesz a biztosítéka annak, hogy az előző rész ember-szolgálatát nem válhat öncélúvá; hogy a munka fetiszálása nem történhet meg; de a jóléti életforma sem képviselheti az emberiség egyetlen és végső célját. – Krisztus, az ember-Testvér és Testvér-Isten az igazi szabadító és az emberiség jövőjének kormányosa, de a transzcendenciába ágyazott szolgálat és szeretet útján. Erre a szolgálatra és szeretetre hív bennünket, szinte ugyanazokkal a szavakkal: „Fáradtság és munka, szüntelenül és pihenéstelen, Velem és Általam, a sikertelenségek és zsákutcák után a siker és öröm, Velem és Bennem...”

Mi a válaszom erre a hívásra? – Ingadozó késlekedés, vagy határozott kilépés a sorból: Íme, itt vagyok, megyek!... Kislelkűség, vagy nagylelkű megajánlkozás? – Visszahúzódás, vagy merész utánanyúlás: Uram! Nem eresztelek, amíg meg nem áldasz!...

Az alternatívák adottak, választanom kell! – Tudom, hogy nem térhetek ki, más választásom nincs: igaz humanitás transzcendenciával megkoronázva, szolgálat és szeretet a Testvér-Isten példájára és Vele együtt.

Ha mindezt alaposan végig gondolom, nincs más választásom, mint: hit, bátor előrelépés, nagylelkű megajánlkozás, merész utánanyúlás, szolgálat és szeretet.

Transzcendens dialógus:

Íme, Krisztus, igaz ember-Testvér és Testvér-Isten, fogadj el Magad mellé, fáradságra és munkára, szüntelenül és pihenéstelen, Veled és Általad, akár a sikertelenségre és zsákutcára, akár a meg-nemértésre és kigúnyolásra, akár a teljes kiszolgáltatottságra. De csak Veled és Benned: szolgálatra és szeretetre, minden ember-testvéért, az emberiség megszabadításáért az önzéstől és az önmaga keresésétől, az emberiség jövőjéért, a végtelen és örök Transzcendenciában való teljessé válásért. – Ámen.

(Ez a probléma-feldolgozás még két ízben megismétlendő, a problematikus részek pedig konzultációban tisztázandók.)

3. Probléma-feldolgozás: A két jel alternatívájáról. (A szent-ignáci: két zászlóról szóló elmélkedést.)

Első megjegyzés: Krisztus jele: a hiperbola aszimptótaival. – Ez jelenti:

- hogy Krisztus és minden követője nyitott mind a szubtranszcendencia, mind a transzcendencia felé; tehát Krisztus és minden követője számára minden fontos, ami a teljes-emberséghez tartozik, és a teljes-emberséget szolgálja;
- Hogy Krisztus és minden követője számára a kereszt – az aszimptóták ugyanis kereszt alakot képeznek – két szempontból is lényeges: egyrészt tudja, hogy az emberi természet mindenkor „cruce signata”, vagyis „keresztrel megjelölt”; másrészt annak is tudatában van, hogy a tudatosan vállalt szenvedés az igazán nagy cselekedetek forrása;
- hogy Krisztus és minden követője számára az aszimptóták kereszt alakja a FELKENTNEK rövidítése, vagyis Krisztus – azon túl, hogy szabadító és kormányos – KIVÁLASZTOTT, az Egyetlen az ember-testvérek közül, aki a szubtranszcendenciát a transzcendenciába képes bekapcsolni;
- hogy Krisztus minden követője számára az aszimptótáknak és a hiperbolának egymáshoz-tartása és a végtelenben való találkozása a krisztusi-parancs – „Legyetek tökéletesek, amint a ti mennyei Atyátok tökéletes!” – jelképe; jelezve azt, hogy a létben és a cselekvésben, egyáltalán az emberi-magatartásban való dinamizmus határtalanul fokozható

A gonosz-lélek jele a kör. – Ez azt jelenti:

- hogy a gonosz-lélek és követői maradéktalanul megvalósítják az önző önmagukba-zártságot, és az önmaguknak való elégségességet;
- hogy a gonosz-lélek és követői nem vállalják az emberi természet keresztrel-jelölt voltát, és az általuk „nagyinak” vélt cselekedetekhez a szenvedés szükségességét, egyáltalán: elutasítják a „megváltó szenvedést”;
- hogy a gonosz-lélek és követői tagadják Krisztus Szabadító és Kormányos, Felkent és Kiválasztott voltát; egyáltalán tagadják minden olyasmi létét, amihez Felkent és Kiválasztott szükséges;
- hogy a gonosz-lélek és követői számára csak időbeli dinamizmus létezik, tagadják a létben és léttartalommal való dinamizmust, éppen ezért – valójában – **az áthúzott kör** a jelképük, vagyis – halmazelméleti kifejezéssel – az „üres halmaz”.

Második megjegyzés: A két jel egyúttal magatartást takar, a magatartás megvalósítása pedig küzdelmet igényel. Ez a küzdelem azonban többirányú:

- az egyén küzdelme önmagával önmagáért;
- az egyén küzdelme a közösségért, saját környezetének, benne kis- és nagy-közösségének tagjaiért;
- a közösség küzdelme az egyénért, az egyén megszerzéséért;
- a közösség küzdelme a közösségért, a saját közösségének megtartásáért.

Ez a küzdelem – nyugodtan nevezhetjük harcnak is – egészen más jellegű, mint amilyen harcokról és küzdelmekről a kereszténység története folyamán eddig szó volt. – Nem keresztes-hadjáratok, nem is az inkvizíció küzdelme, de még a reformáció és ellenreformáció harcai sem. – Nem világnézetek harca! – A II. Vatikáni Zsinat dekrétumai az ökumenizmusról és a vallásszabadságról, a dialógusról a Világgal és az Emberiséggel; a zsinat utáni titkárságok felállítása, a többi keresztény közösségekkel, Isten-hívőkkel, az ateistákkal való közeledést és kapcsolattartást szolgálja. Mindez lehetetlenné teszi az Egyház hatalmáért és a világhódító kereszténységért való harcot.

A két jel által takart magatartás valójában a teremtő Isten alap gondolatának: a fejlődésnek és a fejlődés következményeinek elfogadása; a küzdelem pedig a fejlődés szubtranszcendens és transzcendens megvalósításáért folyik az egyén és a közösség számára. – A két jel mögött felsorakozó két tábor az határozza meg: vállalja-e a fejlődést annak összes következményeivel együtt, vagy elutasítja azt.

A transzcendens tájékozódás gyakorlataiban – természetesen – első sorban a fejlődés transzcendens vonatkozásaival foglalkozunk, és a küzdelem transzcendentális jellegét és eszközeit vizsgáljuk. Soha nem feledkezhetünk azonban meg a szubtranszcendens kapcsolatokról, hiszen mindazok társaink a küzdelemben, akik a fejlődés szubtranszcendens területén együttműködnek velünk, vagy mi velük; mindazok pedig ellenfeleink a küzdelemben, akik az egyéni és közösségi életben önző módon, a fejlődéssel szembefordulva, csak a saját élvezetet, csak a saját hasznot és a saját hatalmat keresik, és azért küzdenek. – Ennek megítélésében az válik legjobban segítségünkre, ha azt figyeljük: ki az, aki a nagyobb-ellenállás irányát követi, és ki az, aki a kisebb-ellenállás irányában halad.

Harmadik megjegyzés: A két tábor vezetőiről.

A gonosz-lelek ontológiai lehetőségét már előzőleg érintettük és értelmeztük, valóságos létét pedig a transzcendens-információ, a Kinyilatkoztatás útján igazolhatjuk. – Itt a gonosz-lelkek legfőbbikéről kívánunk beszélni a Biblia segítségével – Ő a Krisztus elleni tábor Fővezére, a gonosz-lelkeknek és követőiknek Fejedelme. – Fővezér a szó szoros értelmében: utasít, parancsol, követel, számon kér, büntet, és minden sikert, eredményt sajátjaként könyvel el. Követőtől feltétlen engedelmességet, hódolatot – mondhatni: imádatot – követel a maga számára, ellentmondást és vitát nem tűr, szava és döntése végleges, személye sérthetetlen. Ez a meggyőződése, és ennek megfelelő a magatartása.

– Alvezérei: vezére, Főhírek, Ducék, Caudillók, stb. – ugyanezt a magatartást követik, sokszor nem is tudva, hogy ők csak alvezérek. – Minden követőjük pedig – a szép jelszavak és programok mögött – mindig csak a saját javukat, érvényesülésüket, hatalmukat keresik és hajszolják; közösséggé csak a farka-öszön, s azon belül a megvalósítható egyéni kielégülés teszi őket.

Krisztus nem Fejedelem, nem Fővezér, hanem első a testvérek között, aki szolgálat és szeretet parancsát saját példáján mutatja be; Testvér-Isten voltát pedig arra használja, hogy transzcendens energiákat – kegyelmet – bocsásson minden ember-testvér rendelkezésére a szolgálat- és szeretet-parancs teljesítéséhez.

– Amint Ő nem Fővezér, ugyanúgy nincsenek alvezérei, még helyettese is „servus servorum Dei” – Isten szolgáinak a szolgálója – vagyis az Első-testvér helyettese. – Társai mindazok, akik – szubtranszcendens és transzcendens vonatkozásban egyaránt – követik a szolgálat- és szeretet-parancsát: a testvér-papok, a testvér-szerzetesek, a testvér-tudósok, a testvér-pedagó-

gusok, a testvér-orvokos és ápolók, a testvér-munkások és testvér-mérnökök, a testvér-parasztok és testvér-mezőgazdászok, a testvér-szociológusok és testvér politikusok, akik nem fölülről és kívülről, hanem az ember-testvérség pozíciójából nézik, tervezik, szervezik, munkálják a fejlődést és az emberiség jövőjét. – Követőit közösséggé – valódi közösséggé – az ember-testvérség és a fejlődésért végzett munka kovácsolja össze őket.

X X X

Bevezető előgyakorlat az előkészítő ima után.

Rövid megfontolás a jelekről, jelvényekről, jelszavakról, mindezekkel való visszaélés lehetőségéről: hányszor és hogyan visszaéltek már ezek alapján az emberi tudatlansággal és hiszékenységgel a történelem folyamán.

Rövid megfontolás Krisztus és a gonosz-lélek jeléről az első megjegyzés alapján. – Meg kell értenünk a lényegét:

- Krisztus jelenél a nyitottság és a legnagyobb feladatokra való felkentség tudatát, a szenvedéssel és a nagyobb-ellenállás irányában való törekvéssel történő eljegyzettséget;
- a gonosz-lélek jelenél az önmagába-való zártság és az önmagával való teljes elégedettség tudatát, a kisebb-ellenállás irányának és az ürességnek való teljes elkötelezettséget.

A lényeg megértése után és alapján meghatározható a jel mögött meghúzódó magatartásra vonatkozó legtalálhatóbb jelszó:

- Krisztus követői számára az „Igen, Atyám!” és az „Inkább!”, a „Tovább!”, a „Mindig!”
- A gonosz-lélek követői számára a „Nem!”, mint a tagadás szelleme; a szenvedésre és áldozatra pedig a „Soha!”

Akarati előkészítés, hogy a tudati alternatívák ismeretében a lét- és értékrendnek megfelelő tudjuk választani.

Probléma-feldolgozás: Első rész.

Gondoljuk el, hogy a gonosz-lelkek Fejedelme és Fővezére összegyűjti követőit szemlére és parancs-kiadásra.

Figyeljük meg magának a Fejedelemnek és Fővezérnek egyéniségét: valaha a „Világosság-angyala: LUCIFER” volt, olyan transzcendens képességekkel felruházva, melyek nemcsak szubtranszcendens alattvalóit nyugözik le, hanem transzcendens követőit is. – Árad belőle a fölény, a magabiztosság, a gög. – Bár való igaz, hogy a TELESSÉG-STRUKTÚRÁJÁVAL szemben alulmaradt, de nincs a teremtésben hatalmasabb, mint ő. – És mert – úgy érzi – vereségéért bosszút kell állnia, bosszút is próbál állni: kisebbíteni Isten dicsőségét, és ezáltal növelheti a magáét.

A gonoszlelkek Fejedelme és Fővezére körül ott sorakoznak transzcendens és szubtranszcendens alvezérei, legbizalmasabb hívei, legelszántabb követői, megbűvölve Fejedelmük és Fővezérük egyéniségétől: fegyelem és néma bámulat...

Időtlen seregszemle ez az emberiség történelme felett, a fejlődés legkorábbi kezdetétől a legkésőbbi jövődjéig. – Kipróbált, harcra-kész, harcedzett csapat, méltó Fővezéréhez. Mindenre kész, kemény és gögös: ők is bosszút akarnak állni. Magukért és mindenért: az önmagukba-zártságért, az önmaguknak-való elégségességért, a teljes ürességért... És hódítani akarnak: ha már ők így vannak, akkor legyenek mások is így... minél többen... ha lehet, mindenki...

Félelmetes Fővezér, félelmetes sereggel. Kezükben a transzcendens és szubtranszcendens entrópia minden fegyverével: a kísértéstől és csábítástól a testi és lelki erőszakig; a jóléti-állam enerváló langymelegétől, kábítószeraitől a munka fetiszizálásáig, és az erőszak felmagasztalásáig; a tudomány-művészet embert felemelő és nemesítő szépségének gonosz célra történő felhasználásától az embertelenség és természetellenesség minden jót és szépet elsöpítő kiadásáig...

Egyáltalán: van esély ilyen Fővezérrel és hadseregével szemben?!...

A gonosz-lelkek Fejedelme és Fővezére parancskiadást tart alvezérei, legbizalmasabb követői és legelszántabb hívei számára. – Parancsa: Meghódítani a Világot és az Emberiséget az önmagába-zártság, az önmagának-való elégségesség és a teljes üresség számára. Csak ez lehet az igazolása az entrópia-elvnek behódolt létformájuknak és a tagadást tartalmazó magatartásuknak. Ez lesz az igazi elégtétel a létükben bekövetkezett bukott állapotukért!...

A Fővezér ismerteti stratégiáját: az átfogó és könyörtelen harcnak három egymást követő fokozatban – mondhatni: egymást követő hullámban – kell végbemennie. Még pedig

– Első fokozat: Rá kell venni az embereket, hogy élet-céljukat az egyéni kényelem, egyéni élvezetek – evés, ivás, szexualitás, kábítószer útján – minden áron és minden eszközzel való keresésében, ebben való kielégülésben találják meg.

– Második fokozat: Ha már kellőképpen belemerültek az egyéni élvezetek keresésébe és kielégítésébe, akkor rá kell venni őket arra, hogy céljukat most már az anyagi javak gyűjtésében, növelésében, felhalmozásában, a minél magasabb luxus és minél nagyobb gazdagságban keressék.

– Harmadik fokozat: Ha aztán a birtoklásvágy már teljesen kitölti az ember tudatát és törekvését, akkor kell rávenni őket arra, hogy a hatalom megszerzésére, annak fokozására fordítsák mindenerejüket és minden törekvésüket. Hiszen a hatalom mindennek a kulcsa: az élvezeteknek és gazdagságnak egyaránt, de még ezeknél is elsőprőbb érzés, ha másokon, minél több egyénen és közösségen tud uralkodni az ember, testileg – lelkileg. – És a hatalomvágygal, annak kielégülésével együtt jár a gög... a mások lenézése... az önimádat...

S valóban, ezzel be is fejeződik a harc: az ember teljesen a szubtranszcendens és transzcendens entrópia állapotába kerül, és teljes-értékű harcosává válik a Tagadás-seregének.

Probléma-feldolgozás: Második rész.

Gondoljuk el, hogy Krisztus maga köré gyűjti tanítványait, barátait és összes küldöttét csendes baráti beszélgetésre. Közéjük telepszik, nem magasodik föléjük, hiszen egy az ember-testvérek között, holott Ő a Testvér-Isten. Ismeri övéit, gondolataikat, vágyaikat, aggodalmaikat, kétségeiket, gyakori kislelkűségüket, talán még gyávaságukat is. – Mégsem veti meg őket, nem csap közéjük a Sínai-hegy villámaival, mennydörgésével...

Gondolkodjunk el Krisztus egyéniségén: Ő, aki a TELJESSÉG birtokosa, – nem letaszítva, hanem teljesen önként, Istenségét megőrizve – szállt le az ember-testvérség – valljuk be őszintén – silány és sivár szintjére: „Kiüresítette Önmagát...” – Ő, aki a TUDÁS-TELJESSÉGE, mégis vállalja a közösséget velünk, a tudatlanokkal, hogy közel vigyen bennünket a transzcendens-tudás forrásához. Türelmesen tanít, elsősorban saját példájával, de isteni – szavaival is. Megtanít imában Istenhez fordulni: „Mi Atyánk!...” – Megtanít szolgálni és szeretni: „Mert az Emberfia nem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy Ő szolgáljon...” – Megtanít szenvedni, hogy követni tudjuk Őt: „a fájdalmak férfiát”. – Hol itt a fölény?... Az önteltség?... Hol a gög?... Pedig van hatalma: élet és halál ura, a szub-

transzcendencia és transzcendencia ura és parancsolója. – Parancsa mégis – követői számára – a szolgálat- és szeretet-parancsa, mert Ő a Felkent, a Szótér, a Kübernész.

Krisztus is szemlét tart tanítványai, barátai és követői fölött. – De milyen más ez a szemle, és milyen más ez a sereg!... Krisztus serege ugyan mindenre kész, de nem kemény és gőgös, nem félelmetes és bosszúálló sereg. – Igaz, „nem félénk és gyáva nyáj” többé, hiszen a Testvér-Isten transzcendens energiákkal felvértezte. Bátor és tette kész, áldozatra, egészen a vértanúságig, de a szolgálat és szeretet szellemében. És testvér-sereg, mert testvérei egymásnak: a pap, a tanár, a munkás, a paraszt, a tudós, a gyenge lény és a marcona katona, a rákban szenvedő püspök, és az úton haldoklókat összeszedő Teréz Anya, az ifjú herceg és a megtért utcalány, a koldus Ferenc, az állatok barátja és a ragyogó elméjű Ágoston, a más helyett éhhalált haló Kolbe páter és a megsemmisítő táborban hamuvá-füstté vált Edit Stein, a ragyogó szervező, de a 10 év fegyház után agyonhallgatott Kerkai Atya és a recski kőbányában kő alá temetett és mégis élve maradt Musza Pali. – Időtlen seregszemle a fejlődés legkorábbi kezdetétől a legkésőbbi jövőig, a szubtranszcendens és transzcendens szolgálatban és szeretetben elkötelezett sereg fölött, mely ugyancsak hódítani akar, de az Isten-akarta fejlődésnek, az ember-testvérségnek, a transzcendensben kiteljesült emberibb ember megvalósításának szolgálatában.

Krisztus – a Felkent, a Szótér, a Kübernész – ismerteti célját és a feladatokat. – Kérése tanítványaihoz, barátaihoz és követőihez: a szolgálat- és szeretet-parancsának megfontolása és teljesítése, Mely képes megmenteni a Világot és az Emberiséget az önmagába-zártság és az önmagában-való elégségesség zárt körétől, a hiperbola nyitottságával fordul a transzcendencia és szubtranszcendencia felé, elkormányoz a kereszt és szenvedés ágain át a létben való kiteljesedés végtelen dinamizmusa felé, és a szubtranszcendenciát a transzcendenciába kapcsolja.

Krisztus ismerteti megváltó elgondolását: az átfogó küzdelemnek három – egymást követő – fázisban kell megvalósulnia.

– Első fázis: Rábírni az ember-testvéreket, hogy a testi élvezetek helyett az önfegyelem útján valódi önuralomra tegyenek szert.

– Második fázis: Ha már előrehaladtak az önfegyelem útján, arra inspirálni őket szóval is, de főleg példával, hogy ember-testvéreink felül tudjanak emelkedni a birtoklás-vágyon, és eljussanak addig az állapotig, hogy lélekben igénytelenek legyenek, s az anyagi javakat csak annyiban óhajtsák és használják, amennyiben valódi szubtranszcendens és transzcendens céljukhoz szükségesek és közelebb visznek.

– Harmadik fázis: Ha már a birtoklás-vágygal szembe tudnak fordulni, és komoly energia-befektetéssel folyamatos erőfeszítésre képesek a nagyobb ellenállás irányában, akkor jön a legnehezebb, mert felül kell emelkedni a hatalomvágyon, az emberi elismerés óhajtságán, és minden erejüket végső céljuk felé kell koncentrálniuk. – Az embernek rendelkeznie kell kellő önismerettel saját képességei vonatkozásában is, de ez soha sem lehet forrása a gőgnek, sőt még nagyobb erőfeszítésre kell, hogy sarkallja és kötelezze.

Krisztus, mint a Háromszemélyű Istenség Részese, legyőzte a gonosz-lelkek Fejedelmét és Fő vezérét. Nem gyűlöli, – Istenben nincs gyűlölet, – de hatalmasabb nála. Így Krisztus követőinek megvan a reményük, hogy a szolgálat és szeretet szellemében győzelmet aratnak az Ellentmondás- és Tagadás-serege felett. – Garancia a krisztusi ígért:

„Bízzatok! Én meggyőztem a Világot!”

4. Probléma-feldolgozás a készségről és rendelkezésre-állásról.

Első megjegyzés: Energetikai, halmazelméleti, információelméleti és kibernetikai értelmezés.

A készséget és rendelkezésre-állást – alapozó gyakorlatainkban – úgy fogalmazzuk meg, mint ugrásra- és tette-re-kész állapotot,

– szolid és stabil értelmi alapokon állva;

– a törekvés célra-irányultságával;

– az egész ember és legfőbb állapotathatározóinak ráhangoltságával, a megismert és megismerhető – szubtranszcendens és transzcendens – fejlődési szint elérésére. – Mindezt kettős el-irányulással: egyrészt az „annyiban... amennyiben” mérlegelési-elv felhasználásával, másrészt a felismerő- és megragadó-készség révén, a fejlődés-elvének érvényesülése érdekében.

Természetesen ennek mélyen-fekvő energetikai alapjai vannak. Ez a tette-re-kész állapot, ez a magas-szintű felismerő- és megragadó-készség jelentős mennyiségű szabadenergia-tartalékokat tételez fel, mind szubtranszcendens – biológiai és pszichikai – mind pedig transzcendens – erkölcsi és kegyelmi – vonatkozásban. Ez a szabadenergia-tartalék fog majd aktivizálódni – munkavégzés formájában – abban a pillanatban, amint a teljes-ember – a célrendszernek megfelelően – utasítást ad a célrendszeren belül a soron következő cél megvalósítására. Ez az aktivizálódás viszi aztán – az energiahatás mozgásváltozásain keresztül – magasabb energia-állapotba – magasabb energiaszintre – az embert. Ugyanez – a termodinamika alaptételei szerint – az entrópia-tartalom meg növekedett állapotában – $S > W$ – elképzelhetetlen, hiszen a még elért energiaszint megtartásához is többlet-energiához szükséges a nagyobb ellenállás irányában.

Halmazelméletileg újra csak a jól-rendezett halmazokból álló struktúrákkal történő műveletekre, első sorban a leképezésekre – transzformációkra – kell utalnom. – A készség és rendelkezésre-állás ugyanis a biológiai és pszichikai léttartalom, valamint a transzcendencia jól-rendezettségét, a szubtranszcendens részhalmazok – mint a biológiai szubsztrátum és a pszichikai felépítmény – egységesülését, s az így előállt létstruktúrának a transzcenciával történő metszetét – vagyis: közös-részét – tételezi fel. Mindezeket előkészítve arra, hogy – a fejlődés-elvének megvalósulása érdekében – további transzformációk végzésére alkalmasak legyenek.

Információelméleti szempontból, amikor a készség és rendelkezésre-állás problematikája felmerül, elegendő hivatkoznom

– a megismeréssel kapcsolatos folyamatokra;

– a szubtranszcendens és transzcendens információ – tanulás és kinyilatkoztatás – elfogadásának szükségességére és tényére;

– az emberben és környezetében lejátszódó kommunikációs folyamatokra.

A döntés-előkészítés információs-folyamat jellegét az előzőekben eléggé kifejtettem. Itt csupán a döntés-előkészítésnek a készséggel és rendelkezésre-állással való kapcsolatát kell feltárnom. – A készség és rendelkezésre-állás újabb döntési-csomópont, hiszen alternatív megoldási lehetőségek állnak fenn. Ehhez a döntési-csomópont-hoz is szükséges döntés-előkészítés, mely – a döntés-előkészítés információs-folyamatának megfelelően – tartalmazza mindazon értelmi tevékenységet, mely az előzmény és a következmény oldaláról, horizontálisan és vertikálisan, a létrendbe helyezetten vizsgálja az adott kérdést, és pedig a készség és rendelkezésre-állás vonatkozásában. – Fentiek alapján tagadhatatlan problémánk információ-elméleti kapcsolata.

Legvilágosabbnak a kibernetikai értelmezés tűnik. – A készség és rendelkezésre-állás a teljes-embernek – mint kibernetikai rendszernek – az az állapota, amikor az alapkonceptió, a feltétel- és célrendszer világos és meghatározott, de az eszközrendszer eldöntetlen. Ezért kell a teljes-ember törekvésének – mint vezérlő-szervnek – a döntést meghoznia, kiválasztania és aktivizálnia az indító-állapothatározókat, vagyis: az input-paramétereket. – A készség és

rendelkezésre-állás tehát – az ember célrendszerét tekintve – mindig csak átmeneti állapot, itt kap értelmet az „annyiban... amennyiben...” mérlegelési-elv, valamint az utánanyúló- és megragadó-készség. – Hogy hogyan történjék az indító-állapothatározók kiválasztása? Ezt hivatott eldönteni a döntési-csomópontban adott alternatívák közötti választás.

Második megjegyzés: Döntési csomópont és abban adott alternatívák.

Fejlesszük tovább közlekedési alaphasonlatunkat. – Autópályán haladva elágazáshoz érkezik az ember: dönteni kell, hogy melyik irányban folytatja útját. – Döntése után továbbhaladva újabb és újabb csomópontokhoz érkezik, s mindegyik csomópontban mérlegelnie kell, hogy melyik úton és milyen megfontolás alapján haladjon tovább. Ezt a döntés-előkészítést minden egyes esetben döntésnek kell követnie, különben nem mehet tovább. – A döntés-előkészítés motívumai – természetesen – többfélék lehetnek. Hogy csak néhány példát említsek: a rövidebb útirány követése; meredek útszakasz elkerülése; az út minőségének figyelembevétele; vagy csupán az útjelző táblára történő hagyatkozás, stb.

(Elméletileg a döntési csomópontot a gráf-elmélet segítségével közelíthetjük meg. A teljes-gráfban minden csúcstól bármely csúcs felé megközelíthetünk, és bármely csúcs felé távolodhatunk tőle, mert a gráf élei minden csúcstól minden csúccsal összekötnek. Tehát – transzformációnk szerint – a gráf minden csúcsa döntési-csomópontot képvisel, mert dönteni kell, hogy melyik él mentén haladunk tovább, vagyis merre folytatjuk utunkat. – Ez a gráf-elméleti megközelítés és szemléletmód annál inkább alkalmazható döntés-elméletünkben, mert szubtranszcendens és transzcendens életünkben a legfontosabb döntési-csomópontokba több úton is eljuthatunk, – gondoljunk csak a pluralizmusra, melyről a II. Vatikáni Zsinat is beszél – és esetleg több irányban is folytatható az út alaptermészetünktől, szubtranszcendens és transzcendens állapotahatározóktól függően. – Úgy tűnik, nem lehet egyedül üdvözítő utat kijelölni. A lényeg az, hogy a célrendszer világos legyen, és a döntés – energetikailag, halmazelméletileg, információelméletileg és kibernetikailag – megalapozott legyen. – A célrendszer világosan meghatározott voltát a irányított-gráf segítségével lehet demonstrálni, melyben a gráf élei nemcsak hosszúsággal, hanem iránnyal is rendelkeznek. Ebben az esetben a gráf bármely csúcsában meghatározható az, hogy mely utak követhetők a célként megjelölt csúcshoz.)

Szubtranszcendens és transzcendens életünkben a döntési-csomópontokban felmerülő alternatívákat energetikailag a következő szempontok alapján motiválhatjuk:

- melyik a legkisebb energia-befektetést igénylő út, mely a kisebb ellenállás irányát követi (elsődleges entrópia-hatás: az energia-lebomlás iránya);
- melyik az a legkisebb erőfeszítést igénylő út, mely még a szinten-tartást biztosítja az ember számára (másodlagos entrópia-hatás: az energia-stabilizálódás útja);
- melyek a nagyobb energia-befektetést igénylő, ezáltal magasabb energia-szintet biztosító utak, s ezek közül melyek a konkrét, egyénre szabottak.

Halmazelméleti szempontból motivációnk alapja:

- melyek mutatnak alacsonyabb-rendű struktúrákat, a struktúra rendezetlensége irányába (elsődleges entrópia-hatás: a rendezetlenség iránya);
- melyek mutatnak magára az adott létstruktúrára, adott rendezettségi szinten történő stabilizálódásra (második entrópia-hatás: a stabilizálódás iránya);
- melyek vonatkoznak magasabb-rendű szubtranszcendens és transzcendens struktúrákra, struktúrák rendeződésére, egységesülésére, magasabb szintre történő transzformációra.

Információelméleti szemléletmód alapján motivációnk:

- melyek nem képviselnek valódi szubtranszcendens és transzcendens információt, ezért növekszik bennük a tudati entrópia, vagyis a belső zaj, a rendezetlenség, az értelmezhetetlenség és felhasználhatatlanság, továbbadhatatlanság (elsődleges tudati entrópia-hatás: a belső rendezetlenség iránya);

- melyek nem képeznek valódi információt, és csupán az adott tudati- és kommunikációs-szint megtartására és megmaradására törekszenek (másodlagos tudati entrópia-hatás: a belső stabilizálódás iránya);
- melyek valódi szubtranszcendens és transzcendens információt képviselnek, növelik a tudati rendezettséget és információs energiaszintet, a belső és más rendszerekkel való kommunikációt magasabb-rendűvé teszik, növelik az információs-csatorna kapacitását, kiszűrik a zajt, az információk értelmezhetőségét és felhasználhatóságát szélesebb-körűvé és hatékonyabbá tudják tenni.

A kibernetika alapján történő motiváció a következő:

- mik gyöngítik a rendszer hatásfokát a vezérlés és szabályozás, az önkontroll és önfejlesztés, a hierarchia és kommunikáció területén, csökkentik a belső energiahatást, pl. az állandó negatív-visszacsatolás formájában, a külső és belső állapotváltozók rendezetlen volta miatt jelentősen csökken a rendszer kibernetikai szintje (elsődleges kibernetikai entrópia-hatás a rendszer szétzilálása irányában);
- mik irányulnak a rendszer viszonylagos és időleges stabilizálódására (másodlagos kibernetikai entrópia-hatás az átmeneti stabilizálódás irányában);
- mik biztosítják – az állandóan fokozódó energiahatás révén – a rendszer dinamikus fejlődését, a rész-rendszerek rendezett és összehangolt működését, az egész rendszer – folyamatosan magasabbra tartó – szubtranszcendens és transzcendens kibernetikai-szintre történő emelkedést.

Harmadik megjegyzés: Példa az előzőekre.

Fentieket egy extrém példán keresztül kívánom megvilágítani:

az alkoholista vagy kábítószeres hármas alternatívája.

Szerencsétlen embertársunk, aki az alkohol vagy kábítószer rabjává vált, egy világos pillanatában rájön, hogy tehetetlen bábbá, testileg-szellemileg ronccsá vált. Ennek végállomása csak a teljes leépülés, lezülles és a pusztulás lehet. – Ez a felismerés döntési-csomópont, mely hármas alternatív megoldást kínál.

– Első alternatíva: Embertársunk csupán a felismerésig jut el, legfeljebb az óhajig, hogy segíteni kellene magán, és ki kellene vergődnie ebből az állapotból. Azonban ezen a felismerésen és óhajon túlmenően nem tesz semmit, illetve a cselekvést napról-napra halogatja. Mindig keres és talál valami indokot, és a tettig sohasem jut el.

– Második alternatíva: Embertársunk, a felismerésen és óhajon túlmenően, elhatározásához végrehajtási programot is készít. De ez a program nem tartalmazza a szenvedély teljes felszámolását, csupán félmegoldásig jut el: felszámolni valamit, de megtartani a szenvedélyt „kulturált keretek” között. Lehetőleg ne tudjon róla senki, nehogy szégyen érje miatta; egyénisége, szellemi szintje is többé-kevésbé stabil maradjon. – (Hogy aztán meddig tud megmaradni ebben a „felemás állapotban”?... Ez csak idő kérdése. Nem hosszú az út, melyen az előző alternatíva állapotába jusson vissza...)

– Harmadik alternatíva: A felismerést és az óhaját azonnal radikális cselekvés követi: elvonókúra, folyamatos orvosi ellenőrzés, szigorú életrend és önmegtartóztatás. Fájdalmas és sokszor kétségbeesett kínlódás ez a nagyobb ellenállás irányában. – De megéri, mert a kitartó harcnak meglesz az eredménye: teljesen kigyógyul szenvedélyéből, teljes-értékű emberré válik, aki képessé válik magasabb testi-szellemi – szubtranszcendens és transzcendens – energetikai és kibernetikai szintre emelkedni. – (Sok esetben talán képesebb annál, mint aki nem harcolt végig önmagával ilyen nehéz harcot.) – Csak az a szomorú, hogy a szenvedélyek rabjai közül kevesen választják és küzdik végig ezt az utat. A legtöbbjük menetközben lemorzsolódik, kiegyezik szenvedélyével, majd újra teljesen a szenvedély rabságába kerül.

Íme, a hármas alternatíva, amelyek mindegyikén felismerhetjük az energetikai, halmazelméleti, információelméleti, kibernetikai alternatívák jellegzetes vonásait. – Következő megjegyzésünkben hatoljunk még mélyebben az alternatívák vizsgálatába.

Negyedik megjegyzés: A gondolat, a szó, a cselekedet és a mulasztás alternatívái.

A közösségi kiengesztelődés – közgyónás – szövegéből történt ezeknek az alternatíváknak a kiragadása. Most azonban a célrendszer egyetlen céljára vonatkozó alternatív tény és tevékenységként vizsgáljuk ezeket

Gondolat: A tudati tevékenység mozgásállapotát hivatott felismerni és megragadni alapjaiban, motívumaiban és lehetséges eszközeiben, vagyis a feltétel- és eszközrendszer kutatása.

Szó: A gondolat transzformációja – vagyis a közlés tevékenysége – más tudatos személyiségek számára értelmezhető módon.

Cselekedet: A gondolatnak és szónak transzformációja – leképezése – célra-irányult tevékenység-sorozatban.

(Természetesen mind a háromnak megvannak energetikai, halmazelméleti, információs és kibernetikai alapjai, valamint megfogalmazási és értelmezési tárgyalásmódja, hasonlóan az előző megjegyzések lényegi mondanivalójához, – ezzel azonban most nem kívánok részletesen foglalkozni. – A következő meghatározásnál azonban utalnom kell legalább az energetikai megközelítési mód használatára.)

Mulasztás: A tudati, törekvési és cselekvési állapotváltozás hiánya, melyet vagy a rendszer többlet szabadenergia-tartalmának hiányára, vagy az entrópia-tartalom növekedésére lehet visszavezetni. – Valójában mindkettő forrása az entrópia-elv: azok a kölcsönhatások, melyekben a rendszer entrópia-tartalma jobban növekszik, mint a szabadenergia-tartalom, a stabilizálódás vagy a visszafejlődés valószínűségével bírnak. – A mulasztás mindenképpen a kisebb-ellenállás irányába mutat, nem igényel koncentrált energiákat, a lét és léttartalom alapját képező kölcsönható-képesség megmarad mérő képességnek, nem kell energiahatásra aktivizálnia. „Itt lehet pihenni, enni... itt nem kell mindig hősnek lenni...”

Így válik a gondolat, a szó, a cselekedet a konkrét és célra-irányult tevékenységnek hármas alternatívájává, a mulasztás pedig az ember energetikai, információelméleti és kibernetikai csődjévé.

X X X

Előgyakorlatok.

Mese a három legényről, akik elindultak, hogy a Sárkányt megöljék és elűzzék a Sötétséget Fekete-gyász Városáról.

– Az első legényben megérlelődik a gondolat, feltámad a vágy, hogy végrehajtsa a világra-szóló nagy cselekedetet, de csak az első kocsmáig jut el, ott ábrándozik az ital mellett, és dicsekszik ivó-cimboráinak, hogy ő mit fog végrehajtani...

– A második legény – elkerüli ugyan a kocsmát – végigvonul Fekete-gyász Városán, ahol ünneplik, mint szabadítólutakat, megindul a hegyre, ahol a Sárkány lakik, de annak tüze, lángoló leheletétől megriadva a hegy közepétől visszafordul, és a hegy tövében álló kunyhóban ül, várva a szerencsét. – Így telik egyik hét a másik után...

– A harmadik legény végig gondolja a dolgot, nem beszél, nem dicsekszik, nem ünnepelteti magát, felmegy a hegyre, és bármennyire is fél, de ha már egyszer elhatározta, végre is hajtja a vállalt feladatot. – És Fekete-gyász Városa megszabadul a Sárkány rabságából és a Sötétségtől.

Krisztus példabeszéde a magvetőről.

Kimegy a magvető a szántóföldre és elveti a magot.

- A magok egy része az út porába hullott, széttiporták, a madarak elhordták. Ki sem tudtak kelni az útra hullott magok.
- A magok másik része sziklára és tövisek közé esett, a sziklán kiszáradtak az élető nedvesség hiánya miatt, a tövisek közt a gyom és a tövisek elnyomták, és megfojtották őket.
- A magok harmadik része jó talajba hullott, felnőtt, beért és harmincszoros, hatvanszoros, százszoros termést hozott.

Kérem Istentől a transzcendens – kegyelmi – energiákat ahhoz, ami a szándékom. – (Petere id, quod volo.) – Ez nem voluntarizmus, nem Isten akaratát kívánom a magaméhoz igazítani.

– Itt is hármas alternatíva adott:

- semmit sem akarok;
- saját akaratomat kívánom érvényesíteni;
- az akaratomat Isten akaratához kívánom idomítani, így azt akarok csak, amit Isten akar velem. – De ezt nagyon! Mindenek felett!

Probléma-feldolgozás: Első rész.

Három hegymászó-csoport határozza el, hogy megmássza a kontinens legmagasabb csúcsát. Megteszik az előkészületeket, s azt követően

- Az első csoport beveszi magát a havasi menedékházba, mindenkinek tudomására hozza, hogy milyen feladatra vállalkozott, – interjúkat adnak, fényképeztetik magukat, – azonban különböző ürügyekre hivatkozva mindig elhalasztják az indulás időpontját;
- A második csoport nagy hírveréssel nekiindul, a rádió és TV közvetítést ad az indulásról, az út könnyű szakaszát meg is teszi, de amikor a nehéz, minden erőt igénybevevő szakasz következik, letáboroznak, és mindig újabb és későbbi időpontra halasztják a továbbindulást; készleteik elfogytával pedig csendben visszazárlingóznak kiindulási helyükre és szétszélednek;
- A harmadik csoport – minden hírverés nélkül – nekivág az útnak, átgondolt terv szerint, egyenletes tempóban haladnak előre; a nehéz szakaszokat koncentrált erőbeosztással, a szükséges biztonsági intézkedésekről meg nem feledkezve teszik meg, és így feljutnak a csúcsra. – A gondolatot és szavakat cselekvésre váltva érik el a kitűzött célt, és térnek onnan vissza.

Végig kell gondolnunk: álltunk-e életünkben már ilyen – vagy hasonló – hármas alternatíva előtt? – Melyik alternatívát követtük, és miért? – Hogyan kellett volna megoldanunk a problémát? – Gondolatban játjuk végig életünknek ezt az eseményét, és kérdezzük meg magunktól, hogy most: a hármas alternatíva ismeretében; az alternatívák energetikai, információs és kibernetikai elvek alapján hogyan járnánk végig azt az utat? Hogyan oldanánk meg azt a problémát? – Milyen következményekkel járt volna, ha a harmadik alternatívát választottuk volna?...

Probléma-feldolgozás: Második rész.

A Krisztussal szembeni készség és rendelkezésre-állás hasonló hármas alternatívákat állít elénk. Így a rendezetlen szenvedélytől való szabadulás tekintetében az alkoholista – a kábítószeres – alternatíváit; a fejlődésben álló ember tetteinek végrehajtásához a hegymászókat...

De az **ÖRÖMHÍR** elénk állítja a Krisztus Urunk által legjelentősebbnek tartott alternatívákat a készség és rendelkezésre-állás vonatkozásában.

- Máté 10. 17-22.: A gazdag ifjú, aki szeretné Jézust követni, de úgy, hogy gazdagsága is megmaradjon...
- Lukács 19. 1-10.: Zakeus fele vagyont a szegényeknek adja, és ha valakit megkárosított, annak négyzeresét adja vissza. Azonban vagyona felét még mindig megtartja...
- Lukács 5. 11.: „Azok szárazra vonták a bárkát és – elhagyva mindenüket – nyomába szegődtek.” (Márk 1. 16-20. Máté 4. 19-22.)

Krisztus hozzám is fordul. Nem is egyszer... Most különösen...

A kérdéseket azonban magamnak kell feltennem... És magamnak kell válaszolnom rájuk... S mik ezek a kérdések?...

- Mi az, amiről nem akarok lemondani?... Krisztus, miért kéred?... Nem akarok odaadni mindent!...
- Mi az, amit meg akarok tartani?... Krisztus, odaadok mindent, csak ezt akarom megtartani!...
- Mi az, amit csak gondolattal... szóval akarok?... Krisztus, ezt nem tudom, nem akarom megtenni!... Nem elég, ha tudom, hogy így kellene?...
- Mi az, amit csak félig akarok megtenni?... Krisztus, mindent megteszek, de itt... ebben... csak ennyire... eddig a határig tudok... akarok elmenni!...

„A tanácstagok közül pedig sokan hittek Benne, de a farizeusok miatt nem vallották be, hogy ki ne zárják őket a zsinagógából. Többre becsülték ugyanis az emberek megbecsülését, mint Isten dicsőségét. (János 12. 42-43.)

Nincs kiút!... Krisztust akarom?!... Teljesen?!... Minden áron?!...

A válasz őszintén kell megadnom!... Magamnak és Krisztusnak!...

Transzcendens beszélgetés: Befejező ima.

Igaz, bensőséges ima a készségről és a teljes rendelkezésre-állásról.

5. Probléma-feldolgozás: A Krisztussal való azonosulásról.

Első megjegyzés: Újabb elágazás, mint újabb döntési-csomópont.

Alaphasonlatunknál – a közlekedésnél – maradvá: ha az egyik elágazásnál a legjobb utat választottuk is, további utunk során újabb elágazásokba, újabb közlekedési csomópontokba jutunk. És mindenegyes alkalommal újra döntenünk kell.

Emberi életünk minden területén, tehát minden szubtranszcendens és transzcendens tevékenységünk során újabb és újabb döntési csomópontokba kerülünk, ahol a döntést elodázni nem lehet, hanem – előbb vagy utóbb – választanunk kell. – Ha Krisztussal szembeni készség és a Neki való rendelkezésre-állás problematikájában döntöttünk, és még ha a legjobb alternatívát: a maradéktalan értelmi meggyőződést és ragaszkodást, az akarati teljes utánanyúlást és egész emberségünkkel történő megragadást is választjuk, akkor is múlhatatlanul felmerül a „hogyan” kérdése, mint újabb alternatíva.

Hogyan mutassuk ki készségünket?... A célra-irányult tevékenységre történő rendelkezésre-állásunkat, és a teljes-emberségünkkel való – Krisztus megragadására irányuló – törekvésünket?... Itt is hármas alternatíva merül fel:

- a rokonszenv-megnyilvánulása, mely nem akar súlyos, megbocsáthatatlan szomorúságot okozni;
- a barátság-megnyilvánulása, mely egyáltalán nem akar megszorítani, inkább csak örömet szerezni;
- az azonosulás megnyilvánulása, mely mindenben, mindenkor egy és ugyanaz akar lenni és maradni.

Második megjegyzés: A művészi azonosulás hármass alternatívája.

Az azonosulást és annak alternatíváit tárgyalhatnám – a készség és rendelkezésre-állás leképezéseként – energetikailag, halmazelméletileg, információelméletileg és kibernetikailag. Ez nem is lenne haszon nélküli, hiszen a készséget és rendelkezésre-állást, mint modellt, transzformálhatnám az azonosulás létstruktúrájára, az eredmény ebben az esetben is hasonló lenne. – Ezzel szemben most az általam eddig még nem használt – pedig a dolgok lényegét érintő és eredményes – megközelítési módról, a művészi élmény oldaláról kívánom értelmezni az azonosulást és annak alternatíváit.

A művész és az általa létrehozott műalkotás között bizonyos fokú és mértékű azonosulás áll fenn. A műalkotás forrása a művész művészi-élménye. Annál tökéletesebb – az élmény oldaláról megközelítve – a műalkotás, minél inkább azonosul a művészi élménnyel. A művészi élmény hitelét pedig a művésznek az élménnyel való azonosulása garantálja. A művésznek – az élményen keresztül – a műalkotással történő azonosulása hármass alternatívában jelentkezik. Ezt kíséreljük meg az alábbiakban megfogalmazni.

– Az azonosulás legalacsonyabb foka az, ha a művész egy átlagos élményét átlagos módon örökíti meg a műalkotásban. Ez ugyan nem sérti súlyosan sem a mű hitelességét, sem a műélvezetet, azonban sem a művész, sem a műélvező számára nem jelent még csak az átlagot meghaladó élményt sem.

– Az azonosulás közepes foka az, ha a művész magasabb-rendű élményt rutin-szerűen – vagy átlagos élményt magasabb művészi fokon – örökít meg a műalkotásban. Ezzel egyáltalán nem sérti sem a mű hitelességét, sem a műélvezetet, azonban sem a művész, sem a műélvező számára nem jelent kimagasló, megrázó élményt.

– Teljes az azonosulás akkor, ha a művész kimagasló, megrázó élményt magas művészi fokon örökít meg a műalkotásban. Ezzel garantálja a mű hitelességét, a műélvező számára pedig igazi megrázó élményt tolmácsol. Így a művész – művészi fokon – teljesen azonosul élményével, a műélvező számára is biztosítja a teljes azonosulás lehetőségét mind a műalkotással, mind pedig a mű keletkezését kiváltó művészi élménnyel.

Valójában itt is leképezésekről – transzcendenciákról – beszélhetünk: az élmény leképezése a műalkotásba, majd a műalkotás mondanivalójának leképezése a műélvező élményvilágába. Így három fajta leképezést fogalmazhatunk meg:

- az élmény egyszerű, közönséges leképezését, mely az azonosulás legalacsonyabb fokának felel meg;
- a magasabb-rendű élmény rutinszerű – vagy az átlagos élmény magasabb-fokú – leképezését, mely az azonosulás közepes fokának felel meg;
- a magas-fokú élmény magas-fokú művészi leképezését, mely a teljes azonosulásnak felel meg.

Harmadik megjegyzés: Az érzelmi, értelmi és a teljes-embert mozgósító azonosulásról.

Ha az azonosulást megkíséreljük izomorf –kölcsonösen egyértelmű és művelettartó – leképezés formájában megfogalmazni, akkor – valójában – három speciális szempont szerint értelmezhetjük az azonosulás alternatíváit.

- Energetikai szempontból, amikor a biológiai szubsztrátum olyan energiaszintet törekszik elfoglalni, amely egyértelmű annak a személynek az energiaszintjével, akivel azonosulni kíván: teljes érzelmi ráhangolódás a rokonszenved egyénre.
- Információelméleti szempontból, – természetesen ennek is megvan az energetikai alapja, – amikor értelmi vonatkozásban törekszik olyan tudati-energiaszintet elfoglalni, mely megegyezik annak a személynek tudati-energiaszintjével, akivel azonosulni kíván az ember: teljes értelmi ráhangolódás a barátára.
- Kibernetikai szempontból, – melynek ugyancsak megvan az energetikai és információelméleti alapja, – amikor szubtranszcendens és transzcendens vonatkozásban egyaránt – vagyis: teljes emberségével – arra az energiaszintre törekszik az ember, mely megegyezik – vagy legalább is megközelíti – azt a személyt, akivel azonosulni kíván: a teljes ember ráhangolódása összes lényeges – és döntő – állapothatározójával az igazi és egyetlen társra. Mindennek transzcendens felfokozott állapota csak a transzcendens LÉTTELJESSÉGRE vonatkozhat.

x x x

Bevezető előgyakorlatok.

A három barát története. – A hatalmas és zsarnok király elfogatja, és halálra ítéli egyik legelőkelőbb alattvalóját. Az elítélt belenyugszik az ítéletbe, csupán három napot kér, hogy hűgáról gondoskodhasson. A zsarnok még a három napot sem adja meg. – Az elítélt három előkelő barátja elhatározza, hogy a királyhoz fordul.

– Az első barát, előkelő származására és szolgálataira hivatkozva kéri barátja számára a három nap haladékot. – A zsarnok elutasítja.

– A második barát vagyonát ajánlja letétként barátjéért, hogy megkaphassa a kért haladékot. – Öt is elutasítja a király.

– A harmadik barát saját magát: életét és vagyonát ajánlja fel a zsarnoknak, kényére-kedvére, csak teljesítse barátja kérését. – Ezt már elfogadja a király, és megadja az elítéltnek a kért haladékot.

Szemponctunkból lényegtelen, hogy milyen viszontagságok után tud visszatérni a harmadik nap leteltével, és menti meg barátját az utolsó pillanatban a haláltól. – Ugyancsak lényegtelen, hogy a király – ilyen barátság láttán – megkegyelmez az elítéltnek. – (Mindez Schillernél a „Kezes” című versben szépen meg van írva.) – Számunkra lényeges és döntő: a baráttal való azonosulás mértéke.

Krisztus megnyilatkozásai a barátságról.

„Már nem mondalak szolgáltnak titeket, hanem barátoknak...” Jn 15. 15.

„A barát ott kíván lenni, ahol a barátja van...” Jn 13. 36-37.

„Nincs nagyobb szeretete senkinek, mint aki életét adja barátaiért...” Jn. 15. 13.

Kérem a szeretet-energiát – a kegyelmet – ahhoz, amit akarok (petere id, quod volo): tudjam megérteni a barátság lényegét, és barátságban tudjak lenni Krisztussal.

Probléma-feldolgozás: Első rész.

A barátság három fokozatának megfontolása: felhasználva a megjegyzésekben mondottakat.

– Érzelmi-ráhangolódás a rokonszenyv révén: nem akarja elveszíteni barátja rokonszenvét, ezért súlyos dologgal még véletlenül sem bántja meg a rokonszenves személyt.

- Értelmi-ráhangolódás a közös gondolkodás kialakítása és kialakulása révén: mivel – a barátsággá vált – kapcsolatot mindinkább erősíteni kívánja, még kicsiny dolgokban sem bántja meg a baráti személyt.
- Törekvés- és cselekvési-ráhangolódás a teljes-embernek – lényeges paramétereivel történő – mozgósítása révén: már mindenben – gondolatban, szóban és cselekedetben – azonosulni kíván azzal a személlyel, akit igazi társának gondol, érez és vall.

Probléma-feldolgozás: Második rész.

A Krisztussal való azonosulás hármasság fokozatának megközelítésében és megfogalmazásában – természetesen – a barátság a hármasság alternatíváját is. – De Krisztus – János evangéliuma szerint – tanítványainak ugyancsak hármasság megközelítési módot ajánl fel

– Natanael meghívása: „Megtaláltuk, akit megjövendöltek a próféták” – lelkendezik a két testvér, Simon és András – a másik két testvérrel – Zebedeus fiaival – együtt. – „Mi jó jöhet Názáretből?” – oltja a lelkesedést Natanael, – (ő lesz az egyik „értelmiségi” Krisztus környezetében). De Krisztus őt is meggyőzi, mire bevallja: „Uram, valóban Isten Fia vagy.” (Jn 1. 45-51.)

– Kafarnaum után a tanítványok vallomása: „Ti is itt akartok hagyni?” – kérdi Jézus. – Ők sem értik a dolgokat, de kínlódnak agyukkal, akaratukkal: „Hová menjünk, Uram? Az örök élet igéi nálad vannak...” (Jn 6. 67-69.)

Az első még csak a rokonszenv fellángolása, ez azonban már mély barátság, tele bizalommal.

– Az Utolsó Vacsora búcsúbeszéde: „Ha szerettek engem, megtartjátok parancsomat, és pedig kérni fogom az Atyát, és Ő Vigasztalót küld nektek: a Szabadság Lelkét, aki mindörökké veletek marad.” (Jn 14. 15-16.)

A teljes azonosulás feltétele: a Szabadság Lelke. – A rokonszenv, a barátság bizonyos kötöttséget jelent. – De aki igazán szabad, az tud azonosulni: a bal orca odatartásától az „inkább tartsanak bolondnak e világ bölcsei” lelkületén keresztül, a „megfeszítettem Krisztussal...” teljessé vált azonosulásig. – Ez a Krisztussal való azonosulás harmadik és legmagasabb foka, melyet akarni és kiérdemelni nem lehet, csak mély szeretettel kérni: ha Krisztusnak úgy tetszik.

Probléma-feldolgozás: Harmadik rész.

Péter apostol hármasság alternatívája.

János evangéliumának 21. fejezetében – a Függelékben – Jézus megjelenik a Tibériás-tavánál halászó apostoloknak, és Pétert hármasság alternatívája elé állítja. Megkérdezi tőle háromszor egymás után:

– „Szeretsz-e engem?”

A szeretetet a görög – márpedig János evangéliumát görögül írta – háromféle szóval fejezi ki.

– (Ugyanez a latinban két szóval, a magyarban – sajnos – csupán egy szóval történik.)

– Az első kérdésben a szeretet – érzelmi alapon – kedvelést jelent. – Eszerint Jézus azt kérdezi Pétertől: „Jobban kedvelsz-e ezeknél?” – vagyis a tanítványoknál.

– A második kérdésben a szeretet – értelmi és törekvés alapon – a ragaszkodást jelenti. – Eszerint Jézus kérdése: „Ragaszkodsz-e hozzám?”

– A harmadik kérdésben a szeretet – a teljes-embert alapul véve – azonosulást jelent. – Így Jézus kérdése az: „Péter, mindenek fölött azonosulsz-e velem?”

Péter válasza az első két kérdésre: „Uram, te tudod, hogy mindenek fölött szeretlek Téged.” – A harmadik kérdésre elsomorodik Péter és így válaszol: „Uram, te minden ismeret birtokában vagy, tudnod kell, hogy mindenek fölött szeretlek.” – (Péter minden válaszában a szeretet harmadik szavát, a szeretet harmadik értelmét használja.)

Jézus minden válasza így szól: „Legeltesd bárányaimat.” – Illetve, a harmadiknál már „juhnyáját” mond Jézus. Ezen kívül Péter harmadik válasza után közli vele, hogyan dicsőíti majd meg Istent halálával. – Vagyis: elfogadja Péter azonosulási felajánlkozását.

(Sokan úgy vélik, hogy Jézus háromszori kérdésével Péternek lehetőséget ad arra, hogy jóvátegye háromszori tagadását. – Lehetséges, hogy valójában így áll a dolog. – De ha meggondoljuk, hogy Péter tagadása előtt is hármas alternatíva előtt állt, hiszen

– el sem kellett volna mennie a Főpap házához;

– be sem kellett volna mennie a Főpap udvarába;

– oda sem kellett volna állnia a Főpapszolgái közé a tűzhöz melegedni.

Mínt hogy ebben a hármas alternatívában mindháromszor rosszul döntött, most Jézus újra hármas alternatíva elé állítja és várja a döntését. – Péter mostani döntésével Jézus megelégedett, azért fogadja el teljes azonosulását.)

Jézus felénk is ezzel a hármas alternatívával fordul, és várja válaszunkat...

– Kedvelsz engem?... Ha ezt az alternatívát választjuk, válaszunk valójában ez: Uram, olyan sok szépet hallottam rólad, hogy annyira kedves voltál mindenkire, hogy annyi jót tettél, igen, megkedveltelek. – Hát... ez is valami! De ha meggondoljuk, hogy az ember annyi mindent kedvelhet, érzelmileg annyi mindenhez tapadhat, akkor ez a válasz valójában csak azt jelenti: Krisztus, te is egy vagy az általam kedvelt személyek és dolgok közül, melyek érzelmileg magukhoz kötnek. – Vajon elegendő ez?...

– Ragaszkodsz hozzám?... Ha ezt az alternatívát választjuk, válaszunk valójában ez: Uram, iparkodtam, hogy megismerjem egyéniségedet, tanításodat, cselekedeteidet; azt hiszem, hogy ez valamennyire sikerült is, éppen ezért ragaszkodom Hozzád. – Vajon elég ennyi?! – De hát annyi nagy embert, olyan mély gondolatokat, sok tudománynak a lényegét és eredményeit ismertem meg életem folyamán, és – be kell vallanom – ezekhez is ragaszkodom. – Mennyire?... És mi a sorrend?... Azt hiszem, hogy Te vagy...vagy inkább: talán Te leszel az első, ha még jobban megismerlek.

– Azonosulsz velem?... Tanításommal?... Szolgálatommal?... Szenvedésemmel?... Szeretettel?... Mi erre a válaszom?...

Transzcendens dialógus:

Kérem a Szabadság Lelkét. – Kérem, hogy magamat teljesen szabaddá tudjam tenni minden szenvedélytől, minden vágytól és minden kötöttségtől... Mindentől, ami elszakíthat, vagy eltávolíthat Krisztustól...

Kérem: ha Krisztusnak úgy tetszik... ha megadja az azonosulás lehetőségét, akkor adjon transzcendens energiákat – sok-sok kegyelmet – hozzá... „Szereteted add kegyelmeddel együtt...” – Ámen.

6. Probléma-feldolgozás: A döntésről.

Első megjegyzés: Energetikai, információelméleti és kibernetikai értelmezés.

Mivel a döntés-előkészítésről és döntésről, mint ember-voltunk szinte legjelentősebb folyamatáról, – az I. sz. Mellékletben – alapvetően tárgyalunk, itt csak a feltételrendszer leg-lényegesebb pontjaira kívánom felhívni a figyelmet.

– Energetikailag megalapozottnak kell lennie a döntésnek, vagyis csak annak a szubtranszcendens és transzcendens energiaszintnek birtokában lehet meghozni döntésünket, mely szükséges és elégséges a döntéshozatalhoz és a döntés megvalósításához. Ez azt jelenti, hogy testi és szellemi erőnk birtokában kell lennünk a döntés-hozatalkor.

– Információelméleti szempontból megalapozottnak kell lennie a döntésnek, vagyis mindazon szubtranszcendens és transzcendens információk birtokában lehet csak meghoznia döntést, melyek szükségesek és elégségesek a döntéshozatalhoz és megvalósításhoz. Ami annyit jelent, hogy minden tudati képességnek és alternatíva-ismeretnek a birtokában lehet csak a döntést meghozni.

– Kibernetikailag megalapozottnak kell lennie a döntésnek, vagyis a teljes-embernek mindazon szubtranszcendens és transzcendens relációk birtokában kell lennie a szabályozás, a vezérlés, az önkontroll, az önfejlesztés és kommunikáció szempontjából, melyek szükségesek a döntéshozatalhoz és a döntés megvalósításához. Mindez azt jelenti, hogy a teljes-ember, valódi összeszedettséggel, tudati, törekvési és erkölcsi teljesítőképessége teljes birtokában képes csak valósi, életre-szóló döntést hozni és döntését végrehajtani.

Második megjegyzés: A döntés horizontális és vertikális értelmezése.

A döntés nem terjedhet ki az emberi élet – horizontálisan értelmezett – teljes területére. Vannak már eldöntött kérdések: aki házas, vagy már döntött a házasság mellett, az nem foglalkozhat a papság vagy a szerzetesség választásával. – Ugyanez áll fordítva is.

De hogy életünk horizontjába a családi élet mellett – vagy még jobb, ha azzal együtt – az Egyház életében való tevékeny részvételt konkrét formában előirányozzuk-e, erről és ennek megvalósításáról való döntés már igenis beletartozik a horizontálisan értelmezett döntésbe. – Ugyanígy, ha a pap vagy szerzetes konkrét formában a családi élet krisztusivá tételét tűzi ki célul a házassággal történő foglalkozás formájában, vagy családi-csoportok együttes irányításával, ez is a horizontálisan értelmezett döntések sorozatába tartozik.

A vertikális vizsgálat és a vertikálisan értelmezett döntés, ez valójában az igazi: ez képezi elsősorban a lelkigyakorlatos választások tárgyát.

– Valójában a már lényegében eldöntött élet-horizonton – (t. i. igen ritka eset, hogy a lelkigyakorlat alatt történik döntés az életforma tekintetében, ez főleg a fiataloknál fordulhat elő) – milyen mélységig illeszthető bele döntésünk az Isten által abszolút alappal bíró lét- és értékrendbe?

– Vajon mennyiben felel meg mindez az Istentől Istenhez irányuló fejlődés nagy, mindent felölelő körfolyamatába?

– Vajon az Örömhír Krisztusának megismerésére és megragadására milyen mértékig támad fel bennünk az igény?

– Vajon mennyire akarjuk megélni a Krisztusnak való rendelkezésre-állást és átélni a Vele való azonosulást?

Valójában ezeknek kell lényeges tárgya lenni választásunknak!...

X X X

Bevezető előgyakorlatok.

Próbáljuk átélni az elképzelhető legkritikusabb helyzetet – talán halálos veszélyt, vagy halálos ágyunkat – és próbáljunk dönteni minden mástól elvonatkoztatva. Az választani, ami megnyugvást jelentene ilyen hiperkritikus állapotban.

Próbáljuk átélni, hogy általunk nagyra-becsült és szeretett személy, – talán legjobb: maga az Örömhír Krisztusa, az ember-Testvér, – ebben a helyzetben mit döntene.

Próbáljuk imádságos lélekkel kutatni, hogy Krisztus – a Testvér-Isten –mit kíván tőlem itt és most, milyen döntéshez biztosítja a transzcendens energiát, vagyis a kegyelmet. – Kérem a Szent Szület, Védőszentemet, Szent Ignácot, XXIII. Jánost, Teréz Anyát, hogy álljanak mellettem, és imájjukkal, példájukkal segítsenek döntésemben.

Probléma-feldolgozás: Első rész.

Valójában nem más, mint a döntés-előkészítés leglényegesebb pontjainak újra történő felelevenítése.

– Krisztus: a Megmentő, a Kormányos és a Felkent. – Megment a bűn és az önmagába-zártság rabságától; kiszabadít az önmagamnak-való elégségesség zárt köréből; elkormányoz az ember-testvérség közösségébe, és ezt a közösséget – s benne saját magamat is – a Testvér-Isten kiválasztottságával és felkentségével transzcendens szintre emeli: Isten népévé. – Ez Krisztus az én számomra, a te számodra, az ő számára, a mi számunkra, a ti számotokra, valamennyiünk és minden ember számára.

– Krisztus jele: a mindenre nyitottság jele, a felkentség jele, a végtelenbe tartó dinamizmus jele, a kereszttel-jelöltség jele... Krisztus a Megmentő, a Kormányos, a Felkent, – a jele is az én jelem. Nyitott akarok lenni mindenre, ami Istentől való: a szubtranszcendenciára és a transzcendenciára egyaránt. – Vállalom a felkentséget a Testvér-Isten oldalán, csak így kapcsolhatom össze a szubtranszcendenciát a transzcendenciával. – Hív a végtelenbe tartó dinamizmus, a fejlődés örök törvénye, melyet Isten rótt a természetbe, minden tagomba, az agyamba, a lelkembe. – Tudom, hogy kereszttel jelölt – „cruce signata” – a természet, így a szenvedés elől nem akarok menekülni, inkább a nagy tettek forrásává változtatom. – Ez a jel az én jelem, a te jeled, az ő jele, a mi jelünk, a ti jeletek, valamennyiünk és minden ember jele.

– Ez a jel fog össze mindannyiunkat, akik ellene mondunk az önzésnek, az önmagába-zártságnak, a tagadásnak. – Ez alatt a jel alatt sorakozunk – az idők kezdetétől a messze jövőbe húzódó láthatatlan seregként – mind, akik a fejlődésben állunk, és szolgáljuk a szubtranszcendens és transzcendens kiteljesedést.

– Utunk a cselekvés útja. – Nem elégszünk meg okos gondolatokkal, szép szavakkal. A tettek útján kell járnunk: az igazi, egyenes, erős, testvéri tettek útján. Ezek a testvéri tettek kapcsolnak össze Krisztus jelében magával az Első-testvérré: a Testvér-Istennel. – Csak az Ő erejével, a szubtranszcendens és transzcendens energiák – kegyelmek! – áradatában tudunk túllépni a gondolatokon, a szavakon, tudjuk elkerülni a mulasztások csödjét, tudjuk választani a cselekvés alternatíváját, és megvalósítani azt, amit választottunk.

– Krisztushoz szeretnék minél közelebb kerülni. – Volt idő, amikor még csak rokonszenved volt számomra Krisztus, majd igaz barátomnak éreztem és tudtam. – Most jövök azonban rá, hogy Krisztus többet jelent számomra... hogy Krisztus többet akar és vár tőlem. – De én is többet szeretnék: az azonosulás alternatívája int felém és hív. – Remélhetek, Krisztus?... Szabad remélnem?... Akarhatok remélni abban, hogy meghívsz az azonosulás útjára?... „Szólj, Uram, mert hallja a Te szolgád!...”

– De nem vagyok egyedül, Krisztus! – Van, aki hozzám tartozik... vannak, akik hozzám tartoznak... mint én önmagamhoz. – Remélhetem, hogy ők is... őket is hívod, Uram?... Szabad remélnem, hogy a Veled való azonosulás útját együtt járhatjuk?... Kérhetlek, Uram?... Mert akkor kérek... könyörgök, magamért és értük. Mint Te a főpapi imádban könyörögtél értünk mindannyinkért, akik a Te utadat járjuk, és szeretnénk azonosulni Veled.

– Adj erőt, Krisztus! – Áraszd reám... és reá... és reánk szeretet-energiádat, melynek fényénél lehet látni és biztosan járni, melynek erejébe lehet kapaszkodni, melynek teljességében szinte már nincs lehetetlen. – Szereteted add kegyelmeddel, hogy annak erejében és világosságában azt válasszam, amit Te akarsz kihozni belőlem... belőle... belőlünk... – Ámen.

Probléma-feldolgozás. Második rész.

Az előző megfontolásokat és imát követően pontról-pontra és fokról-fokra következik a döntés:

- konkrét formában;
- személyre-szabottan;
- következményeit felmérve;
- a cselekvéssorozat végcélját megállapítva;
- a cselekvéssorozaton belül a rész-célok megvalósítását kitűzve;
- testi-szellemi képességeimnek a konkrét utasítást megadva;
- a számonkérés formáját és időpontját megállapítva.

(Nagyon kell arra vigyázni, hogy a megvalósítás folyamatának tevékenységeit kellő részletességgel állítsuk össze, az egyes tevékenységek átfutási idejét reálisan állapítsuk meg, az egyes tevékenységek egymásutánisága és összefüggése – a lehetőség szerint – tisztázott és világos legyen. – Mindezek alapján a megvalósítás folyamata akár ábrázolható is lehet.)

Transzcendens dialógus.

Bensőséges beszélgetés a Szentháromságos Istennel:

- az Atyától kérve a végrehajtáshoz szükséges transzcendens energia-bőséget;
- a Fiútól kérve a végrehajtáshoz szükséges információ-bőséget;
- a Lélektől kérve – az irányítás mellett – a cselekvés szabadságát, hogy mindig önként, szabadon választva haladhassunk a végrehajtás útján.

1. sz. Melléklet. A DÖNTÉS-ELŐKÉSZÍTÉS ÉS DÖNTÉS – SZABAD VÁLASZTÁS – PROBLÉMAKÖRE A KERESZTÉNY NAGYKORÚSÁG JEGYÉBEN.

BEVEZETÉS: A II. Vatikáni Zsinat óta keresztény nagykorúságról beszélünk, de hitbeli tudásunk, vallási életünk és keresztény erkölcsi magatartásunk – jó részt – továbbra is a régi kategóriák szerint és zsinat-előtti szinten mozog. – Talán csak az a különbség, hogy nagyon sokan kihullottak a régi „látszat-keresztények” közül. Voltak ugyanis, akik karriert reméltek a vallástól való elszakadás révén, mások nem bírták az elmúlt félévszázad nyomását. – A vallási életet élők közül az 50 éven felüliek, bár öntudatban és a kegyelmi élet gyakorlásában sokat fejlődtek, sajnos, nagyon keveset törődtek – vagy törődhettek? – az alattuk levő korosztályokkal. Az 50 év alattiak jó részét, a jelenlegi szülőket és fiatal nagyszülőket teljesen lekötötte az anyagiakért való küzdelem, elmaradtak a templomból, gyermekeik vallási életével szinte semmit sem törődtek. A fiatalok egy része, bár rengeteg jóindulatot és őszinte törekvést mutat, ugyanakkor „konfúz” fogalmakat hoztak magukkal, és sokan valami „hiperszenzuális” élményt keresnek a vallás keretén belül. Mindez nem nevezhető keresztény nagykorúságnak.

A keresztény nagykorúságnak elsődleges ismérve az értelmi alapon és szabad választáson nyugvó, az egyházi tanító-hivatallal összhangban levő döntések és azok megvalósításának sorozata. – Ezt követi a döntések során kialakult keresztény meggyőződés és magatartás, melyet kísér, vagy nem kísér érzelmi megnyilvánulás és élmény, az már az egyén pszichikai adottságaitól és az isteni kegyelemtől függ. De feltétlen velejárója a krisztusi-közösséghez való tartozás megélése. – Ez három fokozatban történik.

– Krisztusi élet-közösség: „Ahol ketten-hárman összegyűlnek az én nevemben, én ott vagyok velük...”

– Krisztusi ige-közösség: „Az én szavam élet és igazság...”, vagyis az Ige hallgatása az élet- és igazság-közösség Krisztussal.

– Krisztusi asztal-közösség: „Aki eszi az én testemet, és issza az én véretem, az énbennem vagyon és én őbenne...”, vagyis a Krisztusi asztal-közösség egyszerre élet-, ige- és igazság-közösség Krisztussal.

Ez a teljes Körösség Krisztussal az igazi keresztény nagykorúság, melynek a döntés – szabad választás – értelmi és akarati folyamata nélkülözhetetlen tartozéka. – A következőkben ezzel kívánunk foglalkozni – természetesen a teljesség igénye nélkül – az alábbi gondolatmenet szerint:

1. A döntés-előkészítés, mint információs-folyamat.
2. A döntés-előkészítés, mint kibernetikai-folyamat.
3. A döntés – szabad választás – folyamata.
4. A megvalósítás, mint a döntés-előkészítés és döntés cél-oka.
5. A megvalósítás ellenőrzési-folyamata.
6. A döntés folyamatának metodikája.

(Elnézést kérek, hogy a keresztény tudományban és vallásos irodalomban alig használt fogalmakkal is dolgozom – így információelméleti, kibernetikai megfontolások. – De abban sincs semmi kivetnivaló, hogy a lelkiélet egyik klasszikusához, Loyolai Szent Ignáchoz nyúlok vissza, aki hallatlan érzékkel tárgyalja a lelkiélet legfontosabb folyamatait, pl. a döntés-előkészítés és a szabad-választás folyamatát.)

1. A döntés-előkészítés, mint információs-folyamat.

Az ember életútján – hasonlóan a közúti közlekedéshez – adódnak út-elágazások, út-kereszteződések, amikor dönteni kell arról, hogy milyen irányban történjen az út folytatása. – A közlekedésben ezt a döntést megkönnyítik az autó-térképek, útjelző-táblák; az emberi életben azonban a döntést – az út folytatásának a megválasztását – komoly tevékenységek sorozatának kell megelőznie. Ezt a tevékenység-sorozatot nevezzük döntés-előkészítési folyamatnak. Milyen tevékenységekből áll a döntés-előkészítés folyamata?

Először: A különféle alternatívák felállítása. Ez azt a horizontális értelmi tevékenységet jelenti, melynek segítségével képes az ember az adott helyzetben – ezt nevezhetjük: döntési csomópontnak – a lehetőségeket gyakorlati és elméleti szempontból felismerni és megfogalmazni.

Másodszor: Az alternatívák vertikális vizsgálata. Ez az az értelmi tevékenység, melynek segítségével kiszűri az ember a mélyebben-fekvő, alapvető alternatívákat. Tehát a gyakorlati és elméleti alternatívák mögött – és mélyén – a természettudományos alternatívák keresését és vizsgálatát jelenti.

Harmadszor: Az alternatívák felmérése és motiválása. Ez ugyancsak értelmi tevékenység, mely az előzmények oldaláról közelíti meg és indokolja az alternatívák mindkét fajtáját.

Negyedszer: Az alternatívák behelyezése a lét- és értékrendbe. Itt ontológiailag és etikailag közelítjük és ragadjuk meg az alternatívákat, primátust adva a természettudományos alternatíváknak.

(Megjegyzés: Az alternatívák természettudományos szempontból az alaptörvényszerűségeket jelentik. – /Természettudományos alapalternatíva tehát a Heisenberg-féle „kvantum-tér-elmélet”; a Gell-Mann-féle „kvark-elmélet”; a von Weizsecker-féle „SU-2 szimmetria-elmélet”/ – A közönséges szóhasználatban – és ide kell számítani a filozófiai szóhasználatot is – az alternatíva a kettő vagy több lehetőséget, a kölcsönhatás két vagy többféle lefutási lehetőséget jelenti. – Az alternatívák közé kell sorolnunk – és nem is akármilyen mértékben – a transzcendenciával kapcsolatos alternatívákat. Ha ugyanis a teljes-emberi döntések előkészítését kívánjuk megfogalmazni, akkor a transzcendenciával kiegészült integrális emberi-létet s ennek minden jelentős alternatíváját figyelembe kell venni.)

A döntés-előkészítés – fentiek alapján – teljes egészében értelmi folyamat. Baj az, ha ezt a tudati folyamatot a biológiai szubsztrátum természeti jelenségei: az érzéki benyomások, vagy az érzelmek döntően befolyásolják. Természetesen a biológiai szubsztrátum jelenségeinek bejátszása a döntés-előkészítés folyamatába, mint általában valamennyi tudati folyamatba, teljesen kiküszöbölhetetlen. Ezért szükséges az állandó és szigorú értelmi kontroll a döntés-előkészítés egész folyamatában. – Itt válik nyilvánvalóvá a transzcendentális és természet-tudományos alapalternatívák primátusa, ezeknél ugyanis szinte elképzelhetetlen az érzéki és érzelmi befolyásoltság.

Miért kell elsődlegesen információs-folyamatnak tekinteni a döntés-előkészítést? Mert a döntés-előkészítés

- az információk gyűjtése és értelmezése; (ide tartozik az esetleges kódrendszer felismerése, az információk dekódolása);
- az információknak – a célnak megfelelő – rendezése és tárolása;
- az információknak – a célnak megfelelő – felhasználása;
- az információknak szükség szerinti átadása és továbbítása;
- az információ tárolása, felhasználása, átadása során az információ tartalmának megvédése, illetve a hibák felismerése és kiszűrése;
- az információk – szükség szerinti – továbbfejlesztése az információ természetének megfelelően.

Ezek mind bizonyos információelméleti ismereteket tételeznek fel. Ezért a döntés-előkészítés első lépéseként információelméleti előkészítést igényel, nem ugyan a szó matematikai értelmében, hanem pszichológiai és etikai értelemben feltétlenül. Hozzá számítva az integrális-humanista, vagyis transzcendens magatartást.

Itt szeretném felhívni a figyelmet a transzcendens-információra, melyet a BIBLIA, főleg a KRISZTUSI EVANGÉLIUM hordoz magában, s melyet a tudatos és megfelelően értelmezett felhasználása nélkül – a legmagasabb információelméleti képzettség mellett és ellenére – elképzelhetetlen számunkra a „nagykorú” keresztény döntés-előkészítés. Ezáltal válik döntés-előkészítésünk teljes-értékű információs-folyamattá.

2. A döntés-előkészítés, mint kibernetikai-folyamat.

A következők megértése céljából vezessük be és értelmezzük a kibernetikai-rendszer fogalmát.

- Kibernetikai-rendszer: Alapkoncepció felépülő, alaptörvények szerint működő, célra-irányult tevékenységet végző, meghatározott nagyságrendet elérő elemek olyan rendezett halmaza, melyben érvényesül a szabályozás és vezérlés, az önkontroll és önfejlesztés, a hierarchia, valamint a belső és külső kommunikáció.

Minden kibernetikai-rendszerben a vezérlésnek lényeges jellemzője és szükséges feltétele a döntéshozatal-folyamata. Ez – természetesen – feltételezi a döntés-előkészítést, végső kifejtésben pedig tartalmazza a döntést – a szabad választást –, mindezt azonban a kibernetikai-rendszer megfelelő célra-irányultságával. Ez azt jelenti: a döntés-előkészítés és döntés a megvalósításban kap értelmet.

Természetszerűleg a döntés-előkészítés elsősorban információs-folyamat. Ezért lényeges az, hogy valódi információk, a döntés tárgyára vonatkozó objektív információk birtokába jussunk. Ezen információs-folyamat során – a kibernetikai rendszernek megfelelően, mivel a döntés a megvalósításban kap értelmet – a vizsgálódásnak ki kell terjednie

- a megvalósítás lehetőségeire;
- a várható eredményekre;
- mindezek várható következményeire.

Ez már több mint az egyszerű információs-folyamat, mivel a lehetőségek és várható következmények extrapolációjával – előre és kifelé történő vetítésével – kísérli meg a rendszer célra-irányítását.

A döntés-előkészítés akkor lesz igazán része a kibernetikai folyamatnak, ha

- a teljes rendszert, jelen esetben a teljes-embert;
- egész léttartalmával: létével, sorsával, felelősségével és küldetésével;
- minden szubtranszcendens és transzcendens relációjával;
- egész – ugyancsak szubtranszcendens és transzcendens – célrendszerével figyelembe veszi, és megvalósításában előmozdítja.

3. A döntés-folyamata.

Mielőtt magáról a döntésről – szabad választásról – beszélünk, és azt meghatároznánk, vezessük be és értelmezzük a paraméter, a szabadságfok, a kényszerfeltétel és maga a szabadság fogalmát.

Paraméter: a rendszer állapothatározója, mely adott időpontban – a megfigyelés időpontjában – állandónak tekinthető.

Szabadságfok: azoknak az adatoknak a száma, amelyek szükségesek és elégségesek ahhoz, hogy a rendszer állapothatározóit jellemezni tudjuk.

Kényszerfeltétel: valamely rendszer állapotváltozását korlátozó kényszer megfogalmazása. Minden egyes kényszerfeltétel csökkenti a rendszer szabadságfokainak számát.

Szabadság: jelenti egyrészt a kényszerfeltételektől való minél nagyobb mentességet, másrészt az állapothatározók minél szabadabban történő meghatározását, vagy azoknak megválasztását.

Minden prébiológiai, biológiai és pszichikai rendszer rendelkezik szabadságfokokkal, azokat korlátozó kényszerfeltételekkel, s mindezeknek megfelelően bizonyos fokú szabadsággal. (Nemcsak a szubtranszcendens rendszerek, hanem – nagy valószínűséggel – a transzcendens rendszerek is rendelkeznek szabadságfokokkal s azoknak megfelelő szabadsággal.)

Emberi életünkben legjelentősebb kényszerfeltételt a léleknek a testhez – a biológiai szubsztrátumhoz – való kötöttsége jelenti, de ugyancsak kényszerfeltétel lehet környezetünk, foglalkozásunk, stb. – Így teljes szabadságról földi életünkben valójában nem is beszélhetünk.

Értelmünkkel azonban felismerhetünk különböző alternatívákat, és ezek között – többé-kevésbé szabadon – választhatunk.

Választás-szabadsága: A tudati struktúraszint azon képessége, mellyel a tudatos létező – kényszerfeltételektől bizonyos fokig mentesen – dönthet
– a közel egyenlő valószínűségű események közül az egyik bekövetkezése mellett;
– az egymástól eltérő valószínűségű események közül a kisebb valószínűséggel rendelkező bekövetkezése mellett;
– az érvényben levő természettörvénnyel való szembefordulás és tartós szembehelyezkedés mellett.

Ez a választás-szabadság, vagyis döntés, emberi mivoltunknak legértékesebb birtoka, ennek folyamatát megismerni, ezzel helyesen és felelősséggel élni, ez az, amiért érdemes embernek lenni.

A döntés – választás – folyamata a következő:

- értelmi tevékenység az alternatívák vizsgálatára és értékelésére;
- értelmi tevékenység az objektíve és ontológiailag értékesebb alternatíva kényszerfeltételeinek csökkentésére, mindinkább történő kiküszöbölésére;

- értelmi tevékenység a szabadságfok-szám növelésére, az állapothatározók szabadon történő megválasztásához;
- pszichikai – értelmi és érzelmi – tevékenység az objektíve és ontológiailag értékesebb alternatívára történő „ráhangolódás” érdekében;
- a teljes-ember – minden állapothatározójával – mozgósítása az objektíve és ontológiailag értékesebb alternatíva élményszerű megragadására;
- szabadon történő döntés, vagyis választás;
- értelmi tevékenység a választott alternatíva eszköz-rendszerének meghatározására;
- utasítás kiadása a teljes-ember számára a döntés megvalósításához: a megvalósítás folyamatának megindítása.

A döntés – szabad választás – tehát: Értelmi alapon működő, a teljes-embert – minden állapothatározójával együtt – mozgósító folyamat, mely a döntés-előkészítés eredményeit felhasználva, a végrehajtás mozgásállapot-változásán keresztül a teljes-embert szubtranszcendens vagy transzcendens – vagy mind a kettő – új energiaállapotba viszi.

Ez a meghatározás egyben választ ad a döntés milyenségére.

- A döntés-előkészítéstől és az alternatíva –felismeréstől függően lehet: előkészítetlen, vagy előkészített; megalapozatlan, vagy megalapozott; részleges, vagy teljes.
- Az alternatívák objektív és létrendbeli – ontológiai – értékelésétől függően lehet: szubjektív, vagy objektív; egyéni, vagy közösségi; jó, rossz, vagy közömbös; pusztán értelmi, vagy a teljes-embert mozgósító; szubtranszcendensre, vagy transzcendensre vonatkozó.
- A végrehajtás eszközzel szemponjtájából – a döntés-előkészítéshez hasonlóan – lehet: előkészítetlen, vagy előkészített; megalapozatlan, vagy megalapozott; részleges, vagy teljes; naiv, vagy reális.

A döntés – szabad választás – emberi életünk leglényegesebb folyamata, ezzel foglalkozni és teljes részletességgel megismerkedni – helyes döntéseink érdekében – legfontosabb feladataink egyike, ha éppen nem a legfontosabb.

4. A megvalósítás, mint a döntés-előkészítés és a döntés cél-oka.

A következőkben kizárólag a teljes-ember, mint kibernetikai rendszer, önmagára vonatkozó döntéseinek megvalósításáról kívánunk beszélni.

A megvalósítás, mint a döntés-előkészítés és döntés cél-oka, a döntés kibernetikai-folyamatának jelentős része. Mint részfolyamat, általában a visszacsatolás révén jön létre, amikor is az ember induló gondolati- vagy fizikai-tevékenységének állapothatározóit – az u. n. „input-paramétereket” – változtatjuk meg, illetve módosítjuk. Természetesen lehetséges a gondolkodás, vagy cselekvés teljes alapkiindulását megváltoztatni, de ez nagyon ritka eset. (Pl. Saul megtérése.)

A döntés megvalósításának és a megvalósításhoz szükséges módosításoknak leggyakoribb formái a következők:

- szabályozási beavatkozás, amikor úgy alakítjuk az induló tevékenység formáját, intenzitását, stb. – paraméter-módosítás formájában – hogy lehetőleg a döntés-előkészítés során megállapított következmény legyen elérhető;
- vezérlési beavatkozás, amikor más indítékot adunk az induló tevékenységnek, hogy ez által az eredetileg megállapított eredmény legyen elérhető;
- önkontroll területén történő beavatkozás, amikor a tevékenység folyamatát és rész-eredményeit megfelelő speciális szempontok szerint ellenőrizzük, s ennek eredményeként hajtjuk végre a szabályozási, vagy vezérlési beavatkozást;
- önfejlesztési beavatkozás, mely a megváltozott feltételrendszernek és körülményeknek megfelelően módosítja a tevékenység folyamatát, s ez által kedvezőbb vagy gyorsabb eredményt ér el;
- hierarchikus beavatkozás, amikor az ontológiai lét- és értékrendnek megfelelővé tesszük a folyamat beindítását vagy lefutását, amennyiben ez az előzőekben nem, vagy csak kevésbé teljesül;
- kommunikációs beavatkozás, ha a folyamat indulása, lefutása és az eredmény megállapítása során kommunikációs-zavar jelentkezik, (pl. torzulások; kódolási, dekódolási vagy értelmezési zavarok, stb.) akkor a kibernetikai rendszer belső-, vagy külső-kommunikációjába kell szabályozási vagy vezérlési formában beavatkozni, a megfelelő visszacsatolást módosítani.

A megvalósítás is csak akkor lesz igazán része a teljes kibernetikai-folyamatnak, ha

- a teljes rendszert, vagyis a teljes-embert;
- egész léttartalmával: létével, sorsával, felelősségével és küldetésével;
- minden – szubtranszcendens és transzcendens – relációjával;
- egész – ugyancsak szubtranszcendens és transzcendens – célrendszerével figyelembe veszi, valamint
- minden szubtranszcendens és transzcendens energiát igénybe vesz az induló tevékenység, a folyamat lefutása, az eredmény ellenőrzése és értékelése folyamán.

5. A megvalósítás ellenőrzési-folyamata.

A kibernetikai-rendszer egyik jelentős részrendszere az ellenőrzési-folyamat.

Ellenőrzés: Az a folyamat, mely a végrehajtó-rendszer egyes fázisaiban mintát vesz le az addig elért eredmény alapján, és azt összehasonlítja az adott helyzetben és időpontban elérendő eredménnyel. Amennyiben az ellenőrzés eredménye kielégítő, engedi továbbfutni a folyamatot. Ellenkező esetben megállapítja az eltérés mértékét és okát, s a folyamatot – az elérendő cél érdekében – megfelelő beavatkozással módosítja.

Az ellenőrzés résztvétevényiségei tehát a következők:

- minta-levétel, melyhez az ellenőrzés részfolyamatába be kell épülniük az egyes fázisok helyes eredményeinek, csak így lehet majd a levett mintát összehasonlítani, és az eltérést megállapítani;
- minta-ellenőrzés és összehasonlítás, mely szubtranszcendens és transzcendens ember-voltunk megfelelő fázisainak ismeretéből és a minta adott értékeinek való megfelelésségéből származik;

- rész-értékelés, mely valójában még igen messze van a végső értékeléstől, de bizonyos következtetések levonására, az esetleges szükséges beavatkozásokra, visszacsatolás-módosításra alkalmas;
- a módosítás szükségességének vagy szükségtelen voltának megállapítása, mely a rész-értékelés pozitív vagy negatív eredményéből következik, melynek megfelelően az ellenőrző-rendszer pozitív- vagy negatív-visszacsatolást alkalmaz a szabályozási rendszerben;
- a módosítást követő ellenőrzés azt állapítja meg, hogy helyes vagy helytelen, elegendő vagy kevés volt a visszacsatolás-módosítás.

Az ellenőrző részrendszer működése igen fontos a kibernetikai-rendszerben, így a döntés-előkészítés, döntés és megvalósítás folyamatában is. Ennek a segítségével lehet – szükség szerint – gyorsítani vagy lassítani a végrehajtó-rendszer működését, biztosabban megvalósítani a döntés tárgyát képező folyamatot. – Az ellenőrző-rendszer nélkülözhetetlen mindeütt, ahol döntés-előkészítés, döntés és megvalósítás történik, legyen az tanulás, tanítás, valamilyen mesterségbeli munka, tervezés, kivitelezés, irányítás és vezetés. – Vagy – transzcendens vonatkozásban – szentségek felvétele, szentségekhez való járuláshoz felkészülés, ima és elmélkedés, bűnök elleni küzdelem és erénygyakorlat, halálra való felkészülés, stb. Mindezek kibernetikai folyamatok, s ezeknek nélkülözhetetlen kelléke az ellenőrző-rendszer. – S mindezekhez – a rendszerhez is, az ellenőrzéshez is – Krisztus biztosítja a szubtranszcendens és transzcendens energiákat.

x x x

Összefoglalás:

A döntés-előkészítés és döntés – szabad választás – kiegészítve a megvalósítással, ember-voltunk legjelentősebb szubtranszcendens és transzcendens tevékenysége, keresztény nagykorúságunk legjelentősebb megnyilvánulása. Természetesen csak abban az esetben, ha szabályos, minden igényt kielégítő információs- és kibernetikai-folyamatokra épül, melyben a teljes-ember, egész léttartalmával, minden szubtranszcendens és transzcendens relációjával, teljes-emberi célrendszerével részt vesz, s az egész folyamat során minden rendelkezésre álló szubtranszcendens és transzcendens energiát felhasznál. – Vagyis: teljes-embervoltunk és a kegyelmi-rendebe épült emberségünk bekapcsolódik a döntés-előkészítés, döntés és szabad választás folyamatába.

6. A döntés-folyamatának metodikája.

Nem lényegtelen az emberi folyamatok szabályozása, vezérlése, ellenőrzése és bizonyos metodika kidolgozása, illetve ennek a metodikának alkalmazása. Természetesen mindig tudatában kell lennünk annak, hogy a metodika valójában modell-alkotás, mert nem a konkrét egyedekre vonatkozik, hanem – az egyedi jegyeiktől elvonatkoztatva – azokat az általános törekvéseket tartalmazza, melyek segítségével az ember megindulhat és eligazodhat az egyedi, csupán személyre szabott problémák feldolgozásánál is.

A döntés-előkészítés folyamatában – a szent-ignáci elvek szerint – az alternatívák felállításánál abból az alapvető kérdésből kell kiindulni: „Tenni valamit, vagy nem tenni?” – Második alternatíva-csoport: „Ha tenni, akkor mit és miért?” – Harmadik alternatíva-csoport: „Hogyan?...”

A fentiekben vázolt kérdés-csoportok feltevése azonban már metodikát igényel. Az általánosan használt – lényegesen leegyszerűsített – emberi metodika a következő kérdés-csoportokat tartalmazza:

- Miért tegyek, vagy miért ne tegyek valamit?
- Miért ezt tegyem, és miért ne más a többi lehetőségek közül?
- Így vagy úgy tegyem ezt, azt vagy amazt?

A szent-ignáci modell szerint nem elegendő csupán ilyen kérdéseket feltenni, csupán ilyen válaszokat és a válaszoknak ilyen indokolását keresni. – Az alternatív-lehetőségek mindegyikénél további kérdés-feltevés szükséges:

- Mi szól mellette, és miért?
- Mi szól ellene, és miért?

A kapott válaszokat elemezni, összehasonlítani és értékelni kell, csak az ilyen döntés-előkészítés képezheti a választás alapját. Az elemzésnek, összehasonlításnak és értékelésnek – természetesen – tartalmaznia kell mindazt, amit a döntés-előkészítés információelméleti és kibernetikai mibenlétéről mondtunk:

- az alternatívák felállítását;
- az alternatívák megközelítését az előzmények és a következmények oldaláról;
- az alternatívák horizontális és vertikális vizsgálatát, valamint a lét- és értékrendben való elhelyezkedését;
- figyelembe kell venni a biológiai szubsztrátummal rendelkező teljes-embert, egész lét-tartalmával, minden – szubtranszcendens és transzcendens – relációjával, valamint egész – szubtranszcendens és transzcendens – célrendszerével.

A döntés folyamatában magában szükséges a kényszerfeltételek csökkentése, és azoknak a kényszerfeltételek körének lehetséges leszűkítése, melyeket a döntés-előkészítés során nem tudunk kiküszöbölni. Továbbá elengedhetetlen a teljes-ember ráhangolása magára a választásra, a konkrét helyzet és a döntés élményszerű megragadása, valamint a teljes-embernek és összes – szubtranszcendens és transzcendens – képességeinek mozgósítása az utasítás kiadásához a döntés végrehajtására.

Ez a szent-ignáci modell szerint a következő lépésekben történhet.

Első fokozat: A döntés-előkészítés birtokában azt kell mérlegelnie az embernek: vajon milyen döntést ajánlana annak a számára idegen embernek, aki hasonló helyzetben, hasonló problémával fordulna hozzá? – Ez az – elsődlegesen pszichikai megfontolás – még a döntés-előkészítést is kiegészítheti, a döntést – minden esetre – megfontoltabbá teszi.

Második fokozat: Az embernek lehetőleg hiperkritikus helyzetben – halálos veszélyben, vagy halálos ágyán – kell önmagát elgondolnia, és úgy mérlegelni az alternatívákat: vajon ebben a helyzetben melyik választás lenne számára a megnyugtató? – Sok helytelen döntés nem születne meg.

Harmadik fokozat: Olyan szempontból vizsgálja meg a problémát az ember, hogy általa nagyra-becsült és szeretett személy – legjobb, ha a történelmi Krisztus, az ember-testvér – hasonló helyzetben, jelen alternatívák ismeretében, hogyan döntene? – Sok helytelen döntést helyes választás váltana fel ilyen megfontolás alapján.

Végső fokozat: A TRANSZCENDENS-LÉTTELJESSÉG: ISTEN, és a Háromszemélyű Istenség tagja: KRISZTUS, a Testvér-Isten színe előtt vizsgálja meg az ember a kérdést, és döntését az Ő segítségükkel, kegyelmi energiák hatása alatt hozza meg. – A döntésnek ez a leghelyesebb és leghatásosabb módja, így válik teljessé a természet és a természetfeletti egysége a választásban.

BEFEJEZÉS: Ma elég sokan úgy vélik, még a lelki-vezetők és komoly lelkiéletet élni akarók közül is, hogy a XVI. század nagy vallásos klasszikusai – Avilai Szent Teréz, Keresztes Szent János, Loyolai Szent Ignác – alig-alig tudnak valamit nyújtani a modern-kor rohanó, agyonhajszolt, elidegenedett embere számára. Sokkal egyszerűbb, megnyugtatóbb, főleg érzelmileg kiegyensúlyozóbb valami szükséges a mai embernek, – érvelnek, – nem pedig azok a nyomasztóan súlyos, fél-misztikus és misztikus igazságok, azok átélése, amit ők képviselnek.

Itt valami tévedés áll fenn! – Magam Szent Ignác lelkigyakorlatait elmélkedtem át a mai ember mentalitásának, körülményeinek, szorongásainak és sebzettségének figyelembe vételével. S megdöbbenően tapasztaltam, hogy – ha a lelkigyakorlatok gondolatait és kifejezéseit a mai ember nyelvére és gondolkodásmódjára fordítjuk le – választ kapunk a legégetőbb kérdéseinkre, s ezek a válaszok messze meghaladják azokat a lehetséges válaszokat, melyeket a pszicho-analitika és pszicho-terápia valaha is képes volt produkálni.

Ebben a gondolatban nyújtom át a döntés-előkészítés és döntés problematikáját szíves felhasználásra, a keresztény nagykorúság jegyében. S bizton remélem, hogy az egyéni lelkihaszon mellett a keresztény közösségi élmény erősödését is szolgálja, melyre legalább olyan nagy szükség van jelen századunk elején, – ha nem nagyobb, – mint a nagy szenteket termő XVI. században.

2. Melléklet. A CORPUS CHRISTI INTEGRUM TANA.

(Kiegészítés a Transzcendentális Tájékoztató Gyakorlatokhoz.)

A CORPUS CHRISTI MYSTICUM – a „Krisztusi Titokzatos Test” – tanítása csupán az egyik oldalról történő megközelítést tartalmazza a Testvér-Isten és az Emberiség kapcsolatának: éspedig a transzcendens megközelítési módot. – Amikor a Testvér-Isten és az Emberiség kapcsolatát keressük, akkor az „integer” – legalább is a számunkra elérhető „legteljesebb” – megközelítési és megfogalmazási módot kell kutatnunk és – a lehetőség szerint – megtalálnunk. Ezt kísérlem meg – KERKAI JENŐ jezsuita Atya, főnökünk és barátunk, lelkiatyánk és sorstársunk gondolatai alapján – a következőkben, a rendszerelmélet segítségével, részletesen megfogalmazni és előadni.

Első rész: Előkészítés és az alapelvek megfogalmazása.

1. A fejlődés szubtranszcendens megközelítése és megfogalmazása.

1. 1. A fejlődés, mint energetikai folyamat.

A fejlődés a lét és léttartalom folyamatos fokozását, tehát a kölcsönható képesség megvalósulásában, valamint a relációk számában és minőségében való állandó emelkedést jelenti. Ez azonban csak a rendszerbe vitt folyamatos és fokozatos szabadenergia hatás és annak aktualizálódása által történhet. Így a fejlődés – valójában – energetikai folyamatokban gyökerezik. Azonban valóra-válása, a lét aktivitásában és a relációk számában történő növekedése mindig újabb és újabb olyan energia-állapotváltozás következménye, amely energetikai folyamatban jobban növekszik a rendszer szabadenergiája, mint entrópia-tartalma. – Ilyen energetikai állapotváltozások révén emelkedik a rendszer magában a létben és léttartalomban, válik struktúrává, majd mind magasabb-rendűvé a struktúrák között. – A struktúrává válás, illetve magasabb-rendű struktúrává történő átalakulás egyúttal energetikai rendszerek egységesülését, majd mind komplexebbé váló, rendezett egységesülését igényli. – Ezzel ellentétben: az entrópia-tartalom fokozódó és erősödő növekedése mind az egységesülésnek, mind pedig a rendeződésnek útját állja, először viszonylagos egyensúlyt – stabilizálódást – majd lebomlást – létben, léttartalomban és relációk számában történő csökkenést – eredményez.

A fejlődés energetikai-elve a következőképpen fogalmazható meg:

Minden olyan folyamat, amely a rendszer szabadenergia-tartalmát növeli, egyben növeli a rendszer továbbfejlődési valószínűségét; azok a folyamatok pedig, amelyek a rendszer entrópia-tartalmát növelik, egyben növelik a stabilizálódás, illetve a lebomlás valószínűségét. – Ez a fejlődés azonban – az energia kvantáltsága miatt – nem folytonos, hanem diszkrét, vagyis az újabb – fejlettebb – struktúrák ugrásszerűen jönnek létre.

1. 2. A fejlődés, mint információelméleti folyamat.

A biológiai struktúraszinten – a pusztalét struktúraszintjén, a polipeptideknél már megjelent – mindig nagyobb jelentőséget kap az információelméleti szabadenergia-hatás- és entrópia-elve. Az információ és kommunikáció megjelenése, az információknak kódolása, átvitele, dekódolása és értelmezése, eleve jelentős energiahatást tételez fel, és ennek az energiahatás-

nak függvényében válik az információ átvihetővé, felfoghatóvá és értelmezhetővé. Az információk számának, vagy az átvitel sebességének fokozása, az információk rendezett tárolása és értelmezhetősége ugyancsak többletenergiát igényel. – Ez az energia-igény csak fokozódik a tudati struktúraszintbe történt átlépés után: részben biológiai, részben pszichikai energiák állandó és fokozott igénybevételével. – Tudati fejlődés, a tudati struktúraszinten történő emelkedés és rendeződés elképzelhetetlen állandó és fokozott információelméleti szabadenergia hatás nélkül. – Ugyanakkor – energetikai folyamatról lévén szó – az információelméleti entrópia-tartalom fokozódása és erősödő növekedése mind az információ és kommunikáció növekedésének, mind a rendeződésnek útját állja, először viszonylagos egyensúlyt, majd lebomlást: tudati létben, léttartalomban és relációkban való csökkenést eredményez.

A fejlődés információelméleti elve a következőképpen fogalmazható meg:

Minden olyan információs folyamat, amely a tudati létstruktúra információ-tartalmát és annak rendezettségét növeli, egyben növeli a rendszer fejlődési-valószínűségét; azok az információs folyamatok pedig, amelyek a rendszer állapotvalószínűségét, információelméleti entrópia-tartalmát növelik, egyben növelik a stabilizálódás, illetve lebomlás valószínűségét. – A tudati fejlődésre vonatkozóan is érvényes az ugrásszerű változás törvényszerűsége, mivel az információelméleti folyamatokban sem folytonos, hanem diszkrét az állapotváltozás.

1. 3. A fejlődés, mint kibernetikai folyamat.

Már a biológiai struktúraszinten megjelennek és mind nagyobb jelentőséget kapnak a kibernetikai struktúrák, melyek teljes kibontakozásukat a tudati struktúraszinten nyerik el. – Természetesen a kibernetikai folyamatok – szabályozás és vezérlés, önkontroll és önfejlesztés – egyúttal energetikai- és információs-állapotváltozások, így érvényesülnek bennük az energetikai és információelméleti törvényszerűségek: elsősorban a szabadenergia hatás és az entrópia elve. Vagyis a kibernetikai struktúrák fejlődése: létben, léttartalomban és a relációk számában történő növekedése, illetőleg csökkenése annak a függvénye, hogy a rendszerben a szabadenergia-tartalom fokozódik-e vajon jobban, mint az entrópia-tartalom. – (Mondhatjuk úgy is: vajon – ezeknek megfelelően – a pozitív-visszacsatolással fokozódik-e a rendszer hatékonysága, vagy a negatív-visszacsatolás révén csökken?) – Ez a kibernetikai struktúráknál a fejlődés kritériuma.

A fejlődés kibernetikai elve a következőkben fogalmazható meg:

Minden olyan kibernetikai folyamat, amely a kibernetikai rendszer részrendszereinek, és azok által a teljes rendszernek létállapotát, rendezettségét, a rendszerek harmonikus együtt-működését és a teljes rendszer hatásfokát növeli, egyben növeli a rendszer fejlődési-valószínűségét; azok a kibernetikai folyamatok pedig, amelyek gyengítik a részrendszereket, azok együtt-működését és a teljes rendszer hatásfokát a belső entrópia-tartalom növekedése révén, egyben növelik a kibernetikai rendszer stabilizálódásának, illetve lebomlásának valószínűségét. – A fejlődésre vonatkozóan itt is érvényes az ugrásszerű változás törvényszerűsége.

2. A fejlődés transzcendens megközelítése és megfogalmazása.

Ha a szubtranszcendencia oldaláról közelítjük meg és szemléljük a fejlődést, azt kell megállapítanunk, hogy csak bizonyos határok között növelhető a léttartalom, annak aktivitása és a relációk száma. Adott egy bizonyos határ: „a transzcendentális rendszerek szintje, melyen a végső abszolútumok és a le nem tagadható megismerhetetlenek” foglalnak helyet, mondja

K. Boulding matematikus, a rendszerelmélet egyik megalapítója. – Ezt a határt a szubtranszcendenciában eleve adott kényszerfeltételek szabják meg, melyeket kiküszöbölni nem tudunk.

A transzcendencia oldaláról közelítve meg a problémát, azt kell mondanunk, hogy a fejlődés dinamizmusa növelhető ezen a határon túl, mert megvan a módja és lehetősége az adott kényszerfeltételek bizonyos mértékű feloldásának, – nem ugyan a szubtranszcendencia oldaláról, – hanem a transzcendens lehetőségek felhasználása révén. – Mik ezek a transzcendens lehetőségek?

– Először: a transzcendens lét és léttartalom. – Bár a transzcendenciának pontosan az a lényege, hogy tapasztalati és logikai ismereteinket meghaladja, azonban a transzcendens információ – vagyis: a kinyilatkoztatás – révén jelentős ismeretekkel bírunk. Így a transzcendens létet a transzcendens kölcsönható-képességben, a léttartalmat pedig ennek a kölcsönható-képességnek aktivizálódásában – valóra-válásában – kell meghatároznunk.

– Másodszor: a transzcendens relációk, melyek az aktivizált léttartalom érvényességi-körét – extenzióját – jelentik. Tehát a transzcendens létezőnek más transzcendens létezők, vagy a szubtranszcendencia felé megnyilvánuló kapcsolataiban, kapcsolat-tartásában fogalmazhatunk meg.

– Harmadszor: a transzcendens energiahatás elve, melynek révén a transzcendens léttartalom emelkedik, a relációk száma nő. – S ez a transzcendens energiahatás kiterjedhet – és ki is terjed – a szubtranszcendenciának és transzcendenciának érintkezési felületére: a tudatos és szabad személyiséggel rendelkező emberre. – Itt azonban meg kell jegyezni, hogy a transzcendens energiahatással párhuzamosan jelentkezik a transzcendens entrópia-elv is, mely a tudatos és szabad szellemi létezőket alacsonyabb transzcendentális szintre: a léttartalom és a relációk csökkenése, a rendezetlenség irányába viheti, amennyiben a transzcendens entrópia-tartalom növekszik bennük. – Így a transzcendens energetikai tételek – a szubtranszcendens energetikai tételekhez hasonlóan, mintegy azok transzformációjaként – a fejlődési valószínűség forrásai.

– Negyedszer: ez a transzcendens energiahatás lesz képes számunkra – emberek számára – a szubtranszcendens kényszerfeltételeket bizonyos mértékig feloldani, a fejlődés dinamizmusa előtt újabb távlatokat nyitni, és magát a szubtranszcendenciát – a transzcendenciába bekapcsolva – magasabb létstruktúrába emelni.

A fejlődés transzcendens elvét a következőképpen kíséreljük megfogalmazni:

Olyan transzcendens folyamat, amely a szubtranszcendencia és transzcendencia érintkezési felületén levő – tudatos és szabad személyiséggel rendelkező – embert, minden jelentős állapothatározójával együtt, – transzcendens, vagyis kegyelmi energiák segítségével – transzcendens létállapotba emeli, transzcendens relációkkal kapcsolja más tudatos szabad személyiséggel rendelkező – emberekhez és transzcendens létezőkhöz. – Ennek a fejlődésnek dinamizmusa azt jelenti, hogy a transzcendens energiák hatékony felhasználása révén a TELJESSÉG-STRUKTÚRÁJA felé irányul, és Őt mindinkább – főleg az üdvösség-állapotában – megközelíti a tudatos és szabad erkölcsi személyiséggel rendelkező ember. – A fejlődés transzcendens folyamatában a legjelentősebb segítséget az ember számára a transzcendens információ-elfogadás – a kinyilatkoztatásba vetett hit – felhasználása jelenti. – Ugyanakkor a transzcendens entrópia-tartalom növekedése a stabilizálódás, illetve a visszafejlődés valószínűségével bír. – A tudatos transzcendens entrópia-állapot: a BŰN.

3. A fejlődés körfolyamat jellege.

Ha a fejlődést a TELJESSÉG-STRUKTÚRÁJA felől próbáljuk megközelíteni, akkor olyan körfolyamatként fogalmazhatjuk meg, melyben a fejlődés a TELJESSÉG-STRUKTÚRÁJA felől indul ki, és – végső fokon – ÖREÁ irányul.

A körfolyamat egyes részfolyamatai a következők:

– A TELJESSÉG-STRUKTÚRÁJA maga az állandóan ható szereket-energia, – (ne feledjük: a szeretet-elve maga az egységesülés-elve) – ez az állandóan ható és kiáradó szeretet-energia hozza létre a transzcendens és szubtranszcendens létet, és ebbe a létbe – mint alap-törvény-szerűséget – belevési a fejlődés-elvét.

– A szubtranszcendens struktúraszintek – s azon belül a struktúrák – ebből a szeretet-energiából annyit és olyan formában fogadnak be, amennyit és amilyen formában a szubtranszcendens energiaszintek – kényszerfeltételeik ellenére – szabadságfokaiknak megfelelően befogadni képesek. – Egyébként ugyanez történik a transzcendens létsíkon a transzcendens struktúráknál is.

– A szubtranszcendenciában – a szabadenergia hatás következtében, a rendszerekbe vitt állandó többlet-energia révén, – megindul a fejlődés: a rendszerek létben, léttartalomban és relációkban, azok rendezettségében állandóan növekednek, és mindig magasabb fejlettségi szintet képviselő egységesült rendszerek jönnek létre. Az energetikai struktúrákra információs, majd kibernetikai struktúrák épülnek, míg az élettelen és élő rendszerek fölött megjelenik a legmagasabb szubtranszcendens struktúra: a tudati lét struktúrája.

– A tudati-lét struktúrájának képviselője: az ember, a tudatos és szabad személyiség. A tudati struktúraszint – emelkedésével – létrehozza a kultúrát – (a tudati szint fejlődésének eredményeként a különböző tudományokat, azok tárgyasulását, s mindezeknek intézményekben való megjelenését). – Majd létrehozza a társadalmat – (a tudati szint fejlődésének eredményeként a történelmi és szociológiai tudományokat, azok tárgyasulását, mindezek intézményekben való megjelenését). – Továbbá megjelenik a gazdasági-élet – (a tudati szint további fejlődésének eredményeként a gazdasági és közgazdasági tudományokat, azok tárgyasulását, és mindezek intézményekben való megjelenését, melyek aztán biztosítják magának az emberi életnek, a kultúrának és a társadalomnak anyagi-gazdasági alapjait).

– A tudati-lét struktúraszintjének – és azon az erkölcsi strukturáltságnak – megjelenésével a szubtranszcendencia és a transzcendencia találkozása megtörténik, az ember a szubtranszcendencia és a transzcendencia felületén helyezkedik el, és az ember, mint tudatos és szabad erkölcsi személyiség, transzcendens léttartalmat, relációkat, cél- és eszközrendszert kap.

– A TELJESSÉG-STRUKTÚRÁJA – kiáradó szereket-energiájával – az embert vonzza maga felé, ezáltal a biológiai szubsztátum kényszerfeltételei számára feloldási lehetőséget biztosít. És hogy megmutassa: mennyire fontos szeretete számára az ember, a TUDAT-TELJESSÉG – a TELJESSÉG-STRUKTÚRÁJÁNAK részese – vállalja az emberi létet, az emberi sorsot, az emberi felelősséget és az emberi küldetést, vagyis a fejlődést. – A fejlődés dinamizmusának fokozásához transzcendens-energiákat – kegyelmeket – bocsát az ember rendelkezésére, melyek segítségével az egész – szubtranszcendenciába ágyazott – emberi életet transzcendens szintre emeli, és Magához rendeli.

Így értelmezhető a fejlődés, mint körfolyamat, mely a TELJESSÉG-STRUKTÚRÁJÁBÓL indul, a szubtranszcendencián keresztül az emberhez vezet, akit aztán a transzcendencia útján keresztül visszavisz a TELJESSÉG-STRUKTÚRÁJÁNAK boldog részesévé.

(Megjegyzés: Modell és a modell leképezése.

Modellnek valamely rendszer – rendszerek – olyan általános megfogalmazását nevezzük, mely tartalmazza a rendszer – rendszerek – legalapvetőbb elemeit, azok legfontosabb állapot-határozóival, továbbá az elemek között érvényes törvényszerűségeket, valamint azokat a relációkat, melyek a rendszer – rendszerek – elemeit összekapcsolják, illetve magát a rendszert – rendszereket – más hasonló rendszerrel – rendszerekkel – egyesítik.

Legfontosabb modellek: a matematikai, fizikai és rendszerelméleti modellek.

– Matematikai-modell: Mivel a matematika adott axiómarendszerének axiómái a benne szereplő elemeket és az azok közötti relációkat csak implicit módon definiálják – (belső összefüggésekben és ki nem mondott relációk formájában határozzák meg) – éppen ezért, ha ténylegesen találunk olyan matematikai megfogalmazásokat és explicite – kifejezett módon történő – leírható kapcsolatokat, melyek a megadott axiómarendszert kielégítik, akkor a matematikai megfogalmazások ezen rendszerét – kapcsolataikkal együtt – az adott axióma-rendszer modelljének nevezzük.

– Fizikai-modell: A bonyolult fizikai rendszerek egyszerűsített, bizonyos fókig idealizált – vagyis elvont – mása, amely matematikailag szabatosan leírható és – többé-kevésbé híven – tükrözi a vizsgált rendszer bizonyos – (nem teljes!) – fizikai sajátosságait, törvényszerűségeit és összefüggéseit: ezt az egyszerűsített rendszert nevezzük fizikai-modellnek. Ez a modell tehát nem azonosítható magával a vizsgált rendszerrel, de annak teljesebb megismerését segíti elő.

– Rendszerelméleti-modell: Az objektív valóságnak – természeti jelenségnek – olyan absztrakt, vagyis az egyediségtől elvonatkoztatott – matematikailag vagy logikailag megfogalmazott – képe, mely tartalmazza:

a lét lehetőségét és aktivitásának feltételeit, a léthez tartozó érvényességi körrel;

az alapvető összefüggéseket, kiemelve a döntő törvényszerűségeket és relációkat;

az állapot-határozókat – paramétereket – azok kényszerfeltételeivel és szabadságfokaival;

s mindezek segítségével az adott struktúra szabatosan, általánosan és egyértelműen leírható, megfogalmazható.

Modell-leképezés: Az a transzformáció – mint halmazelméleti művelet – melynek segítségével a modell, mind a matematikailag, mind a logikailag szabatosan és egyértelműen megfogalmazott modell, az egyik struktúraszintről a másik struktúraszintre átvihető anélkül, hogy alapösszefüggéseiben módosulást szenvedne. Ez a leképezés általában egyirányú és művelettartó – vagyis: homomorf – leképezés.

A modell-leképezés szükséges és elégséges feltételei:

– szabatosan és egyértelműen megfogalmazott modell;

– struktúraszintek, melyről és melyre a leképezés történik;

– leképezési függvény, melynek alapján történik a transzformáció.

További megfontolásaink során a rendszerelméleti-modellnek valamely leképezési függvény alapján történő transzformációjáról fogunk beszélni, kifejezetten az emberi struktúraszintre.)

4. A TUDAT-TELJESSÉG, mint a Teremtés excellens-modellje.

Mindenek előtt azt kell megállapítanunk, hogy a TUDAT-TELJESSÉG részese a TELJESSÉG-STRUKTÚRÁJÁNAK, mint a Második Isteni Személy, aki az Első Isteni Személlyel – az ÉLET-TELJESSÉGGEL – és a Harmadik Isteni Személlyel – a SZABADSÁG-TELJESSÉGGEL – együtt a szereket egységesült létállapotában alkotja a TELJESSÉG-STRUKTÚRÁJÁT: a Háromságos Egy Istent.

Kísérjük meg véges emberi tudásunkkal – a rendszerelmélet segítségével – megközelíteni a Háromságos Egy Istent.

– Energetikai megközelítésben: Az ATYA, mint az Első Isteni Személy, maga a kölcsönható képesség – benne az önmagával való kölcsönhatásra lépés – aktivitásának teljessége léttartalom és relációk vonatkozásában; energetikai vonatkozásban pedig a transzcendens energiák teljessége, tehát az abszolút dinamizmus a működő, ható és kifogyhatatlan energiák tekintetében, belső energiaátalakulások nélkül, tehát az entrópia-elvtől és entrópia-tartalomtól abszolút mentesen.

– Információelméleti megközelítésben: A Fiú – az IGE – mint a Második Isteni Személy, maga az információ teljessége, az információk végtelen mennyisége, tökéletes minősége és abszolút rendezettség vonatkozásában, valamint az összes lehetséges alternatíva ismerete tekintetében; természetesen információelméleti entrópia-tartalomtól abszolút mentesen.

Kibernetikai megközelítésben: A LÉLEK, mint a Harmadik Isteni Személy, maga az autonómia teljessége, kényszerfeltételektől abszolút mentesen, az általunk elképzelhetetlen – végtelen – szabadságfok-számmal, az abszolút ÖNMEGHATÁROZÁS és teljesen szabad választás, szabályozás, vezérlés és döntés tekintetében; természetesen kibernetikai entrópia-tartalomtól abszolút mentesen.

Tehát a TUDAT-TELJESSÉG, mint a TELJESSÉG-STRUKTÚRÁJÁNAK részese, a számunkra rendelkezésre álló – véges – megközelítési módon excellens-modell: a TELJESSÉG-STRUKTÚRÁJÁNAK megjelenési módja és mértéke az emberiség részére. A TELJESSÉG-STRUKTÚRÁJÁNAK a kezdeti kiáradása: a Teremtés; valamint a Teremtés alapelveinek megvalósítása: a Fejlődés, mind a TUDAT-TELJESSÉG mértéke szerint történt, illetve történi folytonosan, mint az EXCELLENS-MODELL leképezése.

„Kezdetben volt az IGE, és az IGE Istennél volt és Isten volt az IGE. Ő volt kezdetben Istennél. Minden Ő általa lett, és nélküle semmi sem lett, ami lett. Benne élet volt, és az élet volt az emberek világossága. A világosság a sötétségben világít, de a sötétség nem fogta fel azt... Az igazi világosság, mely minden embert megvilágít, a világba jött. A világban volt, a világ Ő általa lett, mégsem ismerte fel Őt a világ. Tulajdonába jött, de övéi nem fogadták be. Mindannak azonban, aki befogadta, hatalmat adott, hogy Isten fiává legyen, annak, aki hisz benne... Mindnyájan az Ő teljességéből merítettünk, kegyelmet kegyelemre halmozva... A kegyelem és az igazság Jézus Krisztussal valósult meg.” (János 1. 1-17. részletek.)

„Ő a láthatatlan Isten képmása, minden teremtmény elsőszülöttje. Benne teremtett mindent a mennyben és a földön... Mindent általa és érte teremtett. Ő előbb van mindennél, és minden benne áll fönn.” (Kolosszei levél 1. 15-17.)

Előző megfontolásaink, valamint a jánosi- és páli-megfogalmazás alapján – úgy vélem – elégséges alappal jelenthetjük ki a következőket:

– A TUDAT-TELJESSÉG, vagyis a Második Isteni Személy a Teremtés és a Fejlődés Excellens-modellje.

– Az Excellens-modell leképezése – a Teremtés révén – az anyagi valóságra, vagyis a szubtranszcendens struktúraszintre is megtörtént, amennyiben ezt a szubtranszcendens struktúrák befogadni képesek.

– A tudati struktúraszintre történő leképezés függvénye: az Excellens-modellnek a teljes – szubtranszcendens és transzcendens állapotathározóval rendelkező – emberrel való megfelelésség; természetesen annyiban, amennyiben a struktúraszint befogadni képes. – Röviden – és lényegbe vágóan – talán azt mondhatnánk Jézus Krisztus – a megtestesült és emberré lett IGE – tanítása és példája alapján, hogy a leképezés függvénye: a szolgálat és szeretet parancsa.

Második rész: A CORPUS CHRISTI INTEGRUM TANA.

(Megjegyzés: Metódusunk a rendszerelméleti leképezés művelete. Vagyis: az Excellens-modell és annak alapösszefüggéseit transzformáljuk a különböző struktúraszintekre. Éppen ezért ne várjon senki szépen szerkesztett, irodalmi fordulatokban gazdag megfogalmazásokat tőlem. – Meg kell vallanom: matematikus-fizikus, számítástechnikai-rendszerszervező és a bölcsélet-tudományok doktora vagyok, és a rendszerelmélettel foglalkozom. – Így csak a rendszerelmélet száraz nyelvét tudom beszélni. A leképezés formája pedig minden struktúraszint esetében azonos. – Ugyanakkor – megjegyzés formájában – minden résznél idézem az utóbbi idők –szerintem – egyik legfontosabb és legmeggrázóbb pápai megnyilatkozásnak: a „Populorum Progressio” enciklikának vonatkozó részeit.)

1. A CORPUS CHRISTI TRANSCENDENTALE – másként: Corpus Christi Mysticum – mint a transzcendens-szintre történő leképezés.

A transzcendentális-szintre – emberi vonatkozásban – a következőkben három szempont szerint történik Excellens-modellünknek – Krisztusnak, az emberré lett Második Isteni Személynek – leképezése: energetikai-, információelméleti- és kibernetikai-szempontok alapján. – A szokványos leképezéstől annyiban különbözik jelenlegi leképezésünk, hogy – míg a leképezésben, mint halmazelméleti-műveletben, nem jelenik meg maga a modell a leképezett struktúra tagjaként, addig – a mi mostani leképezésünkben az Excellens-modell, a Második Isteni Személy, számunkra emberek számára Krisztus, a Testvér-Isten, a származtatott transzcendens struktúrának részévé és első tagjává válik.

Energetikai szempontból – a származtatott emberi struktúra – mint energetikai-egység jelenik meg, melyet a szeretet-energia – a kegyelem – kapcsol egyetlen egységgé Krisztussal: az energia-teljességet birtokló Testvér-Istennel, valamint minden ember-testvérrel. Ebben az energetikai-egységben egyáltalán nem mindegy, hogy ki és milyen energia-állapotban van: a magasabb energiaszintet képviselő tagok állapota az egész energetikai-egységet magasabb szeretet-energiaszint felé segíti; viszont a tudatos szeretet-entrópia állapotban – a bűnben levő – tagok az alacsonyabb energiaszint felé viszik az egész egységet. – Az energetikai-egység feje maga Krisztus, a Testvér-Isten, aki bőséges kiáradásban bocsátja az egész egység és minden tagja számára a szeretet-energiákat. – Joggal nevezhetjük tehát Corpus Christinek,

mert az energetikai egység feje Krisztus, tagjai pedig mindazok az emberek, akik a transzcendens energetikai-fejlődésben tudatosan részt vállalnak.

Információelméleti szempontból – az energetikailag származtatott emberi transzcendens struktúra – mint információs-egység jelenik meg, melyet a transzcendens-információ – a Kinyilatkoztatás – kapcsol egyetlen egységgé Krisztussal: az Információ- Teljességet birtokló Testvér-Istennel, kiben a transzcendens-információ teljessé és véglegessé vált, valamint minden ember-testvérrrel. Ebben az információs-egységben egyáltalán nem mindegy, hogy ki, mennyi és milyen információ birtokában van, hogyan érti, értelmezi és használja fel, adja tovább a Kinyilatkoztatás transzcendens-információit. A magasabb transzcendens információs szint képviselői magasabb transzcendensszint felé segítik az egész információs-egységet; viszont az alacsonyabb szint – különösen a téves, vagy hamis transzcendens-információ – birtokosai ezt az információs-egységet alacsonyabb transzcendensszint felé viszik. – Az információs-egység feje maga Krisztus, a Testvér-Isten, aki bőséges kiáradásban bocsátja az egész egység és minden tagja számára a transzcendens-információt. – Joggal nevezhetjük tehát Corpus Christinek, mert az információs-egység feje Krisztus, tagjai pedig mindazok az emberek, akik a transzcendens információs-szint fejlődésében tudatosan részt vállalnak.

Kibernetikai szempontból – a származtatott emberi transzcendens struktúra – mint autonóm-egység jelenik meg, melyet a transzcendens kibernetikai folyamatok – szabályozás és vezérlés, önkontroll és önfejlesztés, kommunikáció és hierarchia – kapcsolnak egyetlen egységgé Krisztussal, az autonómia-teljességét birtokló Testvér-Istennel, kiben a transzcendens kibernetikai folyamatok teljessé váltak, és valamennyi ember-testvérrrel. Ebben az autonóm-egységben egyáltalán nem mindegy, hogy ki és milyen kibernetikai állapotban van: a magasabb kibernetikai-szintet képviselő tagok állapota, mint pozitív-visszacsatolás, magasabb transzcendens-állapot felé segíti az egész kibernetikai-egységet; az alacsonyabb kibernetikai-szinten levők viszont – negatív-visszacsatolás révén – gyengítik az egész rendszert, a kibernetikai egység hatásfokát. – Az autonóm kibernetikai-egység feje maga Krisztus, a Testvér-Isten, aki bőséges kiáradásban – pozitív-visszacsatolásként – bocsátja az egész egység és minden tagja számára a szeretet-energiákat az egyén és közösség állandó, fokozódó és harmonikus kiteljesedéséhez. – Joggal nevezhetjük Corpus Christinek, mert az autonóm kibernetikai-egység feje Krisztus, tagjai pedig mindazok az emberek, akik a transzcendens kibernetikai-fejlődésben tudatosan részt vállalnak.

Energetikai-információelméleti- és kibernetikai-szempontból a származtatott emberi transzcendens struktúrát Krisztussal, a Testvér-Istennel, mint fejjel, joggal illelhetjük a

CORPUS CHRISTI TRANSCENDENTALE

elnevezéssel.

Mint maga Krisztus mondja az Utolsó-vacsorai búcsúbeszédében:

„Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők. Aki bennem marad és én őbenne, az bő termést hoz... Aki nem marad bennem, azt kivetik, mint a szőlővesszőt, ha elszárad... Ha bennem maradtok és tanításom is bennetek marad... azzal dicsőül meg Atyám, ha jó termést hoztok és tanítványaim lesztek...” (János 15. 5-8.)

Szent Pál pedig: „Mindent lába alá vetett és az egész Egyház fejévé tette őt: ez az ő teste és teljessége, aki mindent mindenben teljessé tesz. (Efezusi levél 1. 22-23.)

És másutt ugyanő: „Ő a testnek, az Egyháznak a feje.” (Kolosszei levél 1. 18.)

2. A CORPUS CHRISTI CULTURALE, mint az emberi kulturális szintre történő leképezés.

A tudati struktúraszint az embernek önmagára történő reflexiójával veszi kezdetét, kifejlődésében pedig – a tudati szabadenergia hatás elvének mindig teljesebb valóra-válása révén – a tudati létben, létállapotban, a relációk számának növekedésében és rendeződésében, a tudati struktúra komplexifikálódásában – rendezett összetevődésében – magasabb tudati egységek kialakulásában nyeri el kibontakozását. – Ennek a kibontakozásnak távlatait – a kulturáltság és társadalmasság magasabb fokát, majd a kozmikus-tudatra ébredés és a kozmo-reflexivitás állapotát – még csak homályosan sejthetjük. Egyet azonban bizonyosan tudunk: minél magasabb-rendű a tudati struktúraszint állapota, annál magasabb-rendű transzcendentális élet épülhet rá. Hitünk meggyőződése szerint ugyanis: „Gratia supponit, perficit et elevat naturam”, vagyis: „A kegyelem feltételezi, tökéletessé teszi, és kegyelmi szintre emeli a természetet”.

Most a tudati struktúraszint kulturális rétegét kívánjuk közelebről megvizsgálni, és erre kíséreljük meg Excellens-modellünket, Krisztust – az emberré lett Második Isteni Személyt – leképezni.

(Megjegyzés: Először azonban tisztáznunk szükséges a kulturális réteggel kapcsolatos alapfogalmainkat.

– Civilizáció: A prébiológiai és tudati struktúraszint közös-része – vagyis metszete, mint halmazelméleti művelet, – melyben a tudati struktúraszint visszahat a prébiológiai struktúraszintre, és létrehozza azokat a termékeket, terméksorozatokat, egyszersmind ezek használatának azt a folyamatát, melynek segítségével az ember külső életkörülményeit mindig rendezettebbé, eszközeit pedig hatékonyabbá, életformáját mindig könnyebbé és kényelmesebbé tudja tenni.

– Technikai-kultúra: A civilizáció alapját képező alkalmazott tudományok rendszere, azok tárgyi formában történő megjelenése, intézményesült egysége, melynek segítségével a prébiológiai struktúraszint – mondhatnám úgy is, hogy a „puszta-lét” struktúraszintje – a tudati struktúraszint eszközrendszerének részévé válik, és magasabb létállapotba kerül.

– Kultúra: A tudati struktúraszint létezőinek, azokról és minden – a tudat által hozzáférhető – szubtranszcendens létezőről szóló alaptudományok rendszere, azok tárgyi formában megjelenő és intézményesült egysége, melyek segítségével a tudati struktúraszint – adott fejlettségi fokán – eszköz- és célrendszer vonatkozásában teljesebbé válhat. – Kétféle kultúrát különböztethetünk meg:

= általános emberi kultúrát, mely a teljes emberiséget érintő kultúr-termékeket tartalmazza, tekintet nélkül népi hovatartozásukra;

= sajátos népi kultúra, mely egyes népcsoportokon belül kifejlődött kútúr-termékeket tartalmazza, s mely ezeknek a népcsoportoknak sajátos értékét képviseli.)

A kultúra tehát – az emberi tudat és tudományok oldaláról tekintve – az emberi tudás összességét, a tudományok összefüggő rendszerét, azoknak tárgyi formában és intézményesült keretek között történő megjelenését jelenti. – Természetesen az emberi tudati struktúra adott fejlettségi és rendezettségi szintjén. – Ugyanakkor magában hordja a fejlődés dinamikus lehetőségét a tudati struktúraszint állandó emelkedése és rendeződése formájában.

Leképezésünk a kultúra szintjére – az előzőekben tárgyalt transzcendens-szinthez hasonlóan – ugyancsak három megközelítésben történik.

Energetikai megközelítésben – a származtatott emberi kultúr-szint – jelenti a tudati energetikai-egységet, melyben a tudás és a bölcsesség, az elemzés, értékelés és magyarázat – a szeretet-energiákból forrasozva – egyetlen egységgé kapcsol Krisztussal: a bölcs és jó Mester ember-Testvérrel és a tudati-energiák abszolút forrását birtokló Testvér-Istennel, valamint minden ember-testvérrel. Ebben az energetikai-egységben egyáltalán nem mindegy, hogy ki és milyen energetikai állapotban van: a magasabb energiaszintet képviselő tagok állapota magasabb humánumot képviselő kultúr-szint felé segítik az egész energetikai-egységet; míg a tudati entrópia-állapotban levők a fejlődésben visszatartják azt. A tudati energetikai-egység feje maga Krisztus, az ember-Testvér és Testvér-Isten, aki bőséges kiadásban bocsátja az egész egység és minden tagja számára a szeretet-energiák tudati struktúraszintre leképezett egyik formáját: a tudati és pszichikai energiákat. Joggal nevezhetjük tehát Corpus Christinek, mert az energetikai-egység feje Krisztus, tagjai pedig mindazok az emberek, akik a tudati energetikai-fejlődésben tudatos részt vállalnak a mély humanizmussal teli kultúr-fejlődéshez.

Információelméleti megközelítésben – a származtatott emberi kultúr-szint – jelenti a tudati információs-egységet, melyben a kultúrára vonatkozó kapott, megszerzett és átadott információ egyetlen egységgé kapcsol Krisztussal, a szubtranszcendens és transzcendens információ-teljességet egyaránt birtokló Testvér-Istennel és minden ember-testvérrel. Ebben az információs-egységben egyáltalán nem mindegy, hogy ki, milyen és mennyi objektív és reális információ birtokában van, hogyan dekódolja, értelmezi, használja fel és adja tovább a kapott és rendelkezésére álló kultúr-információkat: a magasabb kultúr-információsszint birtokosai magasabb kultúr-nívó felé segítik az egész információs-egységet; az alacsonyabb – főleg téves és hamis – kultúr-információ birtokosai ezt az információs-egységet alacsonyabb kultúr-nívó felé viszik. – Az információs-egység feje maga Krisztus, aki – birtokában lévén az összes szubtranszcendens és transzcendens információnak, – bőségesen bocsátja az egész egység és minden tagja számára azokat a szubtranszcendens – és pszichikai információkat, melyek szükségesek és elegendőek az állandó kultúr-fejlődéshez. – Joggal nevezhetjük tehát Corpus Christinek, mert a kultúr-információs egység feje Krisztus, tagjai pedig mindazok az emberek, akik a mély humanizmussal teli kultúr-fejlődésben tudatosan részt vállalnak.

Kibernetikai megközelítésben – a származtatott emberi kultúr-szint – jelenti a kulturális kibernetikai autonóm-egységet, melyben a kulturális kibernetikai folyamatok – a szabályozás és vezérlés, az önkontroll és önfejlesztés, a kommunikáció és a hierarchia – egyetlen egységgé kapcsolnak Krisztussal, a szubtranszcendens és transzcendens autonómia teljességét birtokló Testvér-Istennel, valamint minden ember-testvérrel. Ebben az autonóm kultúr-egységben egyáltalán nem mindegy, hogy ki és milyen kibernetikai állapotban van: a magasabb kulturális kibernetikai állapotban levő tagok állapota, mint pozitív-visszacsatolás, segíti az egységet a magasabb kultúr-nívó eléréséhez az emberi kultúr-fejlődés előbbre-hozatala útján; az alacsonyabb kibernetikai szinten levők viszont – negatív-visszacsatolás formájában – gyengítik az egész kulturális kibernetikai-egység hatásfokát, késleltetik a harmonikus kultúr-kiteljesedést. – Az autonóm kulturális kibernetikai-egység feje maga Krisztus, a Testvér-Isten, aki bőséges kiadásban – szubtranszcendens és transzcendens pozitív-visszacsatolás formájában – bocsátja az egész egység és minden tagja részére a szubtranszcendens és transzcendens energiákat az emberi kultúra harmonikus fejlődéséhez, felgyorsításához és kiteljesítéséhez. – Joggal nevezhetjük tehát Corpus Christinek, mert az autonóm kulturális kibernetikai-egység feje Krisztus, tagjai pedig mindazok az emberek, akik az emberi kulturális kibernetikai-egység fejlődésében tudatosan részt vállalnak.

Energetikai, információelméleti és kibernetikai szempontból a származtatott emberi kulturális struktúrát Krisztussal, az ember-Testvérrel és Testvér-Istennel, mint fejfel joggal illethetjük a
CORPUS CHRISTI CULTURÁLE
e/nevezéssel.

Megjegyzés: A kulturális problémára és azok megoldási lehetőségére kívánok néhány példát idézni a „Populorum Progressio” kezdetű pápai enciklikából. (VI. Pál. 1967. március 26.)

„Isten terve mindenkinek azt írja elő, hogy fejlődjék; ugyanis az egész élet: hivatás. Születése alkalmával mindenki megkapta képességei és tehetségei csíráját, ezt kell termővé érlelnie. A kibontakozás a környezettől kapott nevelés és az egyéni erőfeszítés gyümölcse, ami lehetővé teszi, hogy mindenki betájolódjék a teremtője által felkínált célja felé. Az intelligencia és a szabadság birtokában éppen úgy felelős fejlődéséért, mint üdvösségéért. A nevelők és a környezet olykor segítik, máskor hátráltatják az embert. De bármilyen hatások érik is, sikerét vagy kudarcát ki-ki magának köszönheti, mert ha csak értelme és akarata erejét veti is latba, fejlődhet emberségben, értékesebb lehet, többé válhat.” (I. 2. 15.)

„A fejlődés feladata egyáltalán nem tetszőleges. Mint ahogy az egész teremtés a Teremtőre irányul, a szellemi teremtménynek is az a feladata, hogy önként Isten, az igazság kútfeje, a legfőbb jó felé irányítsa életét. Ilyen formán az emberi fejlődés képezi kötelességeink foglalatát. Mi több, az emberi természet eme harmóniája, amit a személyes és felelős erőfeszítés tesz gazdagabbá, arra hivatott, hogy önmagán túl teljesebben be. Az ember az életet adó Krisztusba ojtva eljut a kibontakozás magasabb fokára, a transzcendens humanizmushoz, mely megadja a lehető legnagyobb teljességet. Ez a személyi fejlődés legmagasabb célja.” (I. 2. 16.)

„A szellemi éhség semmivel sem kevésbé fájdalmas, mint a testi éhség: aki nem ismeri a betűt, az szellemi táplálék hiányában szenved. Ha valaki tud írni-olvasni, ha szakmai képesítést szerezhet, akkor visszanyeri önbizalmát és ráébred arra, hogy együtt haladhat a többiekkel... Az íni-tudás a társadalmi integráció első tényezője, azon kívül, hogy gazdagítja a személyiséget, a társadalom számára kiváltságos eszköze a haladásnak és a fejlődésnek. Csak örülhetünk annak, hogy az egyéni kezdeményezés, a közhatalmak és a nemzetközi szervezetek jó munkát végeznek ezen a téren. Ők a fejlődés első számú munkásai, mert arra képesítik az embert, hogy vállalhassa önmagát.” (I. 3. 35.)

„A szakmai szervezetek felelőssége a nevelés feladataira is kiterjed, amit be tudnak tölteni, és be is kell tölteniük. A felvilágosító munka és a szakmai képzés útján sokat tehetnek azért, hogy mindenkiben elmélyüljön a közjó, s a belőlük fakadó kötelezettségek iránti érzék.” (I. 3. 38.)

„A kulturális intézmények tevékenysége és szerepe a fejlődés sikerre vitele érdekében nem csekély jelentőségű. Hacsak nem támadnak bölcs emberek – hangzik a Zsinat súlyos figyelmeztetése – a világ jövő sorsa forog veszélyben. És hozzáfűzi: Meg kell viszont jegyezni, hogy számos gazdaságilag szegény és bölcsességben nagyon is gazdag nép tekintetben rendkívül nagy segítséget tud nyújtani a többieknek. – Legyen gazdag vagy szegény, minden népnek megvan az őseitől örökölt kultúrája, vannak szellemi életének magasabb-rendű – művész, értelmi és vallási – megnyilvánulásai. Ezek igazi emberi értékeket tartalmaznak, súlyos hiba lenne tehát feláldozni őket az anyagiak kedvéért. Ha volna nép, amelyik ebbe beleegyezne, legjobbak énjét veszítené el, s azt áldozná fel a megélhetésért, amiért egyáltalán élni érdemes.” (I. 3. 40.)

„A teljes humanizmust kell előmozdítani. Mi egyéb az, ha nem a teljes ember és minden ember integrális fejlődése? A lezárt, önmagát a lelki értékektől és ezek forrásától, Istentől elzárkózó humanizmus győzelmi esélyei látszólag nagyobbak. Kétségtelen, hogy az ember Isten nélkül is meg tudja magának szervezni a földet, de Isten nélkül csak az ember ellen tudja megszervezni. A kizárólagos humanizmus – úgy tűnik – embertelen humanizmus. Tehát csak az az igazi humanizmus, amely elismerve az emberi élet igazi eszméjét megadó hivatást, nyitva áll az Abszolútum felé. Az ember semmi esetre sem lehet a legfőbb értékek zsinórmértéke, magát csak úgy valósíthatja meg, ha túllép önmagán.” (I. 3. 42.)

„A testvériséget a kultúrák, és az emberek párbeszéde teremti meg. A fejlődés nagy vállalkozása a közös erőfeszítéssel végzett munka során akkor hozza közelebb egymáshoz a népeket, ha a kormányoktól és a képviselőktől a legegyszerűbb szakértőkhöz mindenkiket testvéri szeretet lelkesít, s az az őszinte vágy hajt, hogy felépítse a szolidáris világ kultúráját. Akkor majd olyan párbeszéd indul meg, amelynek középpontjában nem a termelés vagy a technika, hanem az ember áll.” (II. 3. 73.)

„Ha igaz az, hogy a világ azért beteg, mert hiányzik belőle a gondolat, hívó szavunkat az elmélyedés embereihez intézzük: a bölcssekhez, legyenek bár katolikusok, keresztények, istenhívők, vagy az abszolútumra, az igazságra és az igazságosságra szomjazók: minden jóakarató tudóshoz szólunk. Krisztus példája nyomán bátorodunk nyomatékosan kérni benneteket: keressetek és találtok, nyissátok meg azokat az utakat, amelyek egymás megsegítéséhez, a szívek kitágításához és a testvéribb élethez vezetnek a valóban egyetemes emberi közösségben.” (II. 3. 85.)

3. A CORPUS CHRISTI SOCIALE, mint az ember társadalmi szintjére történő leképezés.

A tudati struktúraszintre vonatkozóan – természetesen – továbbra is irányadóak mindazok, melyeket előző pontunk bevezetésében mondtunk, az t. i., hogy a tudati szabadenergia hatás törvényének mindig teljesebbé válása révén mindinkább magasabb tudati egységek formájában nyeri el kibontakozását az emberi tudat. – A következőkben a tudati struktúraszint társadalmi rétegét kívánjuk közelebről megvizsgálni, és erre kíséreljük meg Excellensmodellünket: az emberré lett Második Isteni Személyt, az ember-testvért és Testvér-Istent leképezni.

(Megjegyzés: Először azonban tisztázandók a következő fogalmak.

– Egyén és közösség: Az ember tudatos és szabad személyiség, akinek elsődleges kötelessége a saját magában levő lét-lehetőségek minél teljesebb kibontakoztatása, szubtranszcendens és transzcendens kiteljesedése, éppen ezért felelősséggel elsősorban önmagáért tartozik. – Ugyanakkor minden kötelezettsége teljesítésében nem hagyatkozhat csupán önmagára, szüksége van a közösségre, a közösség egybehangolt munkájára. Ezért kötelezettségei és felelőssége önmaga határain túlterjednek.

– Az ember, mint közösségi lény: Az ember létében, lét-lehetőségei aktualizálásában, relációiban, mindezek fokozásában: vagyis a fejlődésben, rászorul embertársai segítségére és támogatására. Ennek megfelelően a viszonyosság – a kölcsönös egymásrautaltság – relációja áll fenn az ember és közössége között. Ezért nevezhető – és nevezendő – az ember közösségi lénynek. – A család, az óvoda, az iskola, a munkahely, a kerület, a város, az ország mind-mind az embernek egyre táguló közösségét jelenti szubtranszcendens vonatkozásban. Ehhez

járul az ember transzcendentális közösségi volta. – /Ha szemléletesek kívánunk lenni: az embert koncentrikus körök sokasága veszi körül; kiegészítve transzcendens vonatkozásokkal: koncentrikus gömbhéjak sokasága formájában./ – Az ember azonban nem csupán élvezője közösségi-lény voltának – egy darabig: igen, – többirányú kötelezettsége és felelőssége származik ebből a helyzetéből, melyet a társadalom számon kér rajta, és mulasztásaiért felelősségre vonja.

– A családról néhány szót: Az alapvető emberi közösség, mely két tudatos és szabad személyiség – egy férfi és egy nő – életre szóló szerződésén, a házasságon nyugszik; feladata: az Isten és egymás szeretetén túl az Istentől kapott gyermekek vállalása és felnevelése; a családi kapcsolat anyagi és szellemi biztosítása. – A család képezi az alapsejtjét minden emberi közösségnek, így a népnek, nemzetnek, társadalomnak, és Isten egyházának is.

– Társadalom: Az emberi rész-közösségek szervezett egysége, mely feltétel-, cél- és eszközrendszer tekintetében – a közjó érdekében – mozgósítja a közösségi energiákat, megszervezi a közösségi munkamegosztást és értékelosztást, örködik a közösség érdekei felett, ezért – az ember alapvető szabadságjogait mindig szem előtt tartva – korlátozza az egyéni szabadságot ugyancsak a közjó érdekében, a közjó érdekei ellen vétőket pedig – tettük súlyosságának arányában – megfelelő büntetésben részesíti. – /Természetesen vannak társadalmak, amelyek fenti kritériumoknak csak többé-kevésbé, vagy egyáltalán nem felelnek meg, mint pl. az erőszakkal elnyomó diktatúrák társadalmi. – Jelen meggondolásaink során azonban nem társadalom-kritikát kívánunk előterjeszteni./ – Vizsgálódásaink során a társadalomra vonatkozó – előzőekben előterjesztett – meghatározásunk képezi további haladásunk alapját.)

A társadalom – az emberi tudat oldaláról tekintve – a társadalmi tudat összességét, a történelmi és társadalmi tudományok összefüggő rendszerét, azok tárgyi formában és intézményesült keretek között való megjelenését jelenti. Természetesen mindenkor az emberi tudat adott fejlettségi és rendezettségi szintjén. Ugyanakkor magában hordva a fejlődés dinamikus lehetőségét a tudati szint állandó emelkedése és rendeződése formájában.

Leképezésünk a társadalmi szintre – az előzőekhez hasonlóan – ugyancsak három megközelítésben történik.

Energetikai szempontból – a származtatott emberi társadalmi szint – azt a tudati energetikai egységet jelenti, melyben a társadalmi jogos igény – a szabadsággal és az igazságossággal – egyetlen egységgé kapcsol minden ember-testvért Krisztussal, az ember-testvérről és Testvér-Istennel, aki a szubtranszcendens és transzcendens energia-teljesség birtokában van, ugyanakkor „terheinket Ő hordozta, és sebeinket Ő viselte”. Ebben az energetikai-egységben egyáltalán nem mindegy, hogy ki és milyen tudati-társadalmi energiaállapotban van: a magasabb energiaszintet képviselő tagok állapota magasabb humánusot képviselő társadalmi struktúra felé segíti az egész energetikai-egységet; míg a tudati entrópia-állapotban levők a társadalmi fejlődésben visszatartják azt. – Mint a szent-páli megfogalmazás mondja: „Ha szenved az egyik tag, valamennyi együtt szenved vele, s ha tiszteletben van része az egyik tagnak, vele örvend valamennyi. Ti Krisztus teste vagytok és egyenként tagjai.” (1. Kor 12. 26-27.) – Az energetikai-egység feje maga Krisztus, az ember-testvér és Testvér-Isten, aki bőséges kiáradásban bocsátja az egész egység és minden tagja számára a szeretet-energiáknak a tudati struktúraszint által befogadható formáját: a tudati-társadalmi energiákat. – Joggal nevezhetjük tehát Corpus Christinek, mert az energetikai-egység feje Krisztus, tagjai pedig mindazok az emberek, akik – energetikai fejlődés résén – tudatos részt vállalnak a mély humanizmussal teli társadalmi fejlődéshez.

Információelméleti szempontból – a származtatott emberi társadalmi szint – jelenti a társadalmi információs-egységet, melyben a társadalomra vonatkozó megszerzett, átadott és átélt információ egyetlen egységgé kapcsol Krisztussal, a – társadalmi problémákat ismerő – ember-testvérrel és a szubtranszcendens és transzcendens információ-teljesség birtokában levő Testvér-Istennel, valamint minden ember-testvérrel. – Ebben az információs-egységben egyáltalán nem mindegy, hogy ki, milyen és mennyi objektív és reális információnak, megismert és átélt megrázó élmény-anyagnak van birtokában; hogyan ismeri fel, értelmezi és adja tovább a birtokában levő és kapott társadalmi-információkat: a magasabb és reálisabb társadalmi-információs szint birtokosai magasabb társadalmi struktúra felé segítik az egész információs-egységet. Ugyanakkor az alacsonyabb, – főleg a téves, hamis, önző érdekeket képviselő – társadalmi-információ birtokosai ezt az információs-egységet alacsonyabb társadalmi szint felé viszik, vagy próbálják irányítani. Az információs-egység feje maga Krisztus, a – társadalmi-problémák mélységeit ismerő – ember-testvér, és azok feloldására hatalommal rendelkező Testvér-Isten, aki bőséges kiáradásban bocsátja az egész egység és minden tagja számára a szubtranszcendens és transzcendens információkat, amelyekkel egyedül lehet csak véglegesen megoldani az emberiség – mondhatni – legégetőbb problémáit. – Joggal nevezhetjük tehát Corpus Christinek, mert az információs-egység feje Krisztus, tagjai pedig mindazok, akik – az önzésből önmaguk fölé emelkedve – tudatos részt vállalnak a mély humanizmuson alapuló és azzal átítatott társadalmi fejlődésben.

Kibernetikai szempontból – a származtatott emberi társadalmi szint – jelenti a társadalmi kibernetikai-egységet, melyben a társadalmi kibernetikai folyamatok – a szabályozás és vezérlés, az önkontroll és önfejlesztés, a kommunikáció és hierarchia – egyetlen-egységgé kapcsolnak Krisztussal, – a társadalmi egyenlőségért és autonómiáért küzdő – ember-testvérrel, – a szubtranszcendens és transzcendens autonómia teljességét birtokló – Testvér-Istennel, valamint minden ember-testvérrel. – Ebben az autonóm társadalmi-egységben egyáltalán nem mindegy, hogy ki és milyen kibernetikai állapotban van: a magasabb társadalmi kibernetikai strukturális szinten levő tagok állapota, mint pozitív visszacsatolás, segíti az egységet magasabb társadalmi szint elérésére az emberi társadalmi fejlődés előbbrehozatala útján; míg az alacsonyabb kibernetikai szinten levők – negatív visszacsatolás formájában – gyengítik az egész társadalmi kibernetikai egység határfokát, késleltetik a harmonikus társadalmi kiteljesedést, sőt visszafordíthatják az egészséges társadalmi fejlődést. – Az autonóm társadalmi kibernetikai-egység feje maga Krisztus, az ember-testvér, aki maga is tapasztalta az emberi megalázottság és kizsájtottság állapotát, de Testvér-Isten mivoltában bőséges kiáradásban bocsátja az egész egység és minden tagja számára a szubtranszcendens és transzcendens energiákat pozitív visszacsatolás formájában, melyek szükségesek és elegendőek a társadalmi problémák feloldási lehetőségeinek felismerésére, és a fejlődés folyamatában történő megoldására. – Joggal nevezhetjük tehát Corpus Christinek, mert a társadalmi kibernetikai-egység feje Krisztus, tagjai pedig mindazok, akik az egyéni- és a szűk csoportérdeket megtagadva, a szolgálat szellemét vállalva, ugyanakkor az emberiség – főleg az elesettek, kizsájtottak, az erőszaknak kiszolgáltatottak – iránti szeretettől áthatva tudatosan részt vállalnak a humanizmusba ágyazott társadalmi fejlődésben.

Energetikai, információelméleti és kibernetikai szempontból a származtatott emberi struktúrát – társadalmi viszonylatban – Krisztussal, az ember-testvérrel és Testvér-Istennel, mint fejjel, joggal illelhetjük a

CORPUS CHRISTI SOCIALE

elnevezéssel.

Megjegyzés: A társadalmi problémákra és azok szociológiai és közéleti vonzatára néhány példát kívánok idézni a „Populorum Progressio” enciklikából.

„Kitörni a nyomorból, biztosabb megélhetéshez jutni, egészségesen élni és biztos állásban dolgozni; elnyomás nélkül és az emberi méltóságot megalázó helyzetektől mentesen nagyobb felelősséggel rendelkezni; képzetebbnak lenni; egy szóval többet tenni, többet tudni és birtokolni, hogy így önmaga több lehessen: íme, ezek a mai ember vágyai. Ugyanakkor az élet sokakra olyan körülményeket kényszerít, amelyek között a jogos vágyak nem többek pusztán ábrándnál. Pedig a közel-múltban nemzeti függetlenségre jutott népek szükségét érzik, hogy politikai függetlenségüket autonóm és méltó társadalmi és gazdasági növekedéssel párosítsák, mert csak így biztosíthatják polgáraik teljes emberi kibontakozását, és foglalhatják el az őket megillető helyet a népek együttesében.” (I. 1. 6.)

„Mi az, ami kevesebb az emberinél? A lét-minimummal sem rendelkezők anyagi szorultsága, és azok erkölcsi hiányosságai, akiket megmérgezett az önzés. Az emberinél kevesebb: az elnyomó rendszer, amely a vagyonnal, vagy a hatalommal való visszaélés, a dolgozók kizsákmányolása, vagy az igazságtalan kereskedelmi egyezségek szülőtte. Emberi: kiemelkedni a nyomorból és rendelkezni azzal, ami szükséges, elhárítani a társadalmi bajokat, bővíteni az ismeretet, elsajátítani a kultúrát. És még emberibb: mind jobban megtisztelni mások emberi méltóságát, tájékozódni a lemondás és önzetlenség szelleme felé, együtt munkálkodni a közös jón és azt akarni, hogy béke legyen. Még ennél is emberibb: a legfőbb értékek elismerése, és Istené, aki minden érték forrása és végcélja. És végül és legfőképpen emberi: a hit, a jóakarattal elfogadott isteni ajándék, és az egység annak a Krisztusnak a szeretetében, aki mindnyájunkat meghív, hogy vegyünk részt gyermekként az élő Isten, a mindenség Atyja életében.” (I. 2. 21.)

„ Sietni kell: túlságosan sok ember szenved, és egyre fokozódik a helyzeti különbség azok között, akik haladnak, és azok között, akik egy helyben vesztegelve visszafejlődnek. De ami megoldásra vár, azt harmonikusan kell végrehajtani, különben megbillen a nélkülözhetetlen egyensúly. Pl. a meggondolatlanul rögtönzött földreform, elvétheti célját, az erőszakos iparosítás felbomlaszthatja a még nélkülözhetetlen struktúrákat, nyomort teremt, ami viszont visszafejleszti az emberiséget.” (I. 3. 29.)

„Biztosan vannak olyan helyzetek, melyek igazságtalan volta égbe kiált. Ha teljes népek élnek mindenükből kiforgatva olyan alárendelt helyzetben, amelyben tilos minden egyéni kezdeményezés és felelős cselekvés, amelyben lehetetlen a kulturális haladás, a társadalmi és politikai életben való részvétel, erős a kísértés arra, hogy erőszakkal vessenek véget az emberi méltóságon esett sérelemnek. – Márpedig mindenki tudja, hogy a forradalmi felkelés, – leszámítva ama nyilvánvaló és huzamos önkényuralom esetét, amely súlyos sérelmet ejt az alapvető emberi jogokon, és veszélybe sodorja a közösség javait is, – újabb igazságtalanságok szülőanyja, más irányba billenti ki az egyensúlyt, és újabb rombolást idéz elő. A valóságos bajt nem lehet még nagyobb bajjal orvosolni.” (I. 3. 30-31.)

„Értse meg mindenki: bátran szembe kell nézni a jelenlegi helyzettel, meg kell birkózni igazságtalanságaival, s azt is le kell győzni. A fejlődés merész, gyökeresen megújító átalakulást kíván. A sürgős reformokat késedelem nélkül végre kell hajtani. Vegye ki ebből részét mindenki nagylelkűen, főként azok, akik tanultságuk, helyzetük és hatalmuk révén többet tehetnek.” (I. 3. 32.)

„A csupán egyéni kezdeményezés nem képes biztosítani a fejlődés sikerét. Nem szabad megkockáztatni, hogy a gazdagok tovább gazdagodjanak, s még hatalmasabbak legyenek, szentesítve ezzel a szegények nyomorúságát, s tetézve az elnyomottak szolgátságát. Programok kellene, amelyek bátorítják, serkentik, összehangolják, pótolják és kiegészítik az egyének és közbülső testületek tevékenységét. A közhatalom feladata viszont az, hogy kiválogassa, sőt előírja a követendő és elérendő célokat, a hozzájuk vezető utat, és az ő dolga, hogy ösztönözze a közös ténykedésben résztvevő összes erőket.” (I. 3. 33.)

„A fajgyűlölet a kolonializmus korában gyakran gyúlt a gyarmatosítók és bennszülöttek között, gátolta a termékeny kölcsönös megértést és a tényleges igazságtalanságok következményeként megannyi gyűlölködést idézett elő. Még ma is akadályozza a kedvezőtlenebb helyzetben levő nemzetek együttműködését, sőt egy-egy állama keretein belül is felszítja a megosztást és gyűlöletet, ha az egyének és a családok azt tapasztalják, hogy az emberi személyt megillető elévülhetetlen jogokat lábbal tiporva fajuk vagy bőrük színe alapján igazságtalanul kivételes rendszabályokat foganatosítanak velük szemben.” (II. 2. 63.)

„A világ beteg. Nem az a baja, hogy esetleg kiapadtak az erőforrások, vagy, hogy egyesek kaparintják meg azokat. A baj az, hogy nincs testvériség az emberek között.” (II. 3. 66.)

A családról: „Az ember csak a saját társadalmi környezetében lehet igazán önmaga, ebben pedig a család játssza a vezető szerepet... A természetes, monogám és szilárd családnak olyannak kell lennie, mint amilyennek az isteni terv elgondolta, s a kereszténység megszentelte. Legyen tehát az a hely, ahol különböző nemzedékek élnek együtt, s ezek kölcsönös támogatásban részesítik egymást a teljesebb bölcsesség megszerzésére, és a személyi jogoknak a társadalmi élet egyéb követelményeivel való összeegyeztetése érdekében.” (I. 3. 36.)

„Nincs emberi méltóság a házassághoz és a gyermek-nemzéshez való elidegeníthetetlen jog nélkül. Végző soron a helyzetet teljesen ismerő szülőknek kell eldönteniük, hány gyermeket akarnak. Felelősséggel tartoznak viszont Istennek, önmaguknak, már megszületett gyermekeiknek, és annak a közösségnek, amelynek tagjai, s követniük kell lelkiismeretük szavát, amit a hitelesen értelmezett isteni törvénynek és az Istenbe vetett bizalomnak kell áthatnia és ébren tartania.” (I. 3. 37.)

„Mindnyájan szolidárisak vagyunk... Ütött a cselekvés órája: megannyi ártatlan csecsemő további élete, megannyi szerencsétlen család emberi szintre emelkedése, a világ békéje és a civilizáció jövője forog kockán. Minden embernek és minden népnek vállalnia kell a felelősséget.” (II. 3. 80.)

Befejezés: „Államférfiak, rátok vár, hogy a hathatósabb világ-szolidaritás érdekében mozgósítsátok a közösségeiteket, és mindenek előtt meggyőzzétek őket, hogy a fejlődésért és a világ békéjéért csökkenteni kell a fényűzést és a pazarlást. – Nemzetközi szervezetek küldöttei, töleitek függ, hogy az erők veszélyes és meddő szembenállása átadja-e helyét annak – az emberiség fejlődését szolgáló – barátságos, békés és önzetlen együttműködésnek, amely mindenki előtt megnyitja a kibontakozás útját.” (II. 3. 84.)

4. CORPUS CHRISTI OECONOMICUM, mint az emberi gazdasági szintre történő leképezés.

A gazdasági struktúraszint az a komplex egyesülése a tudati struktúraszintnek a prébiológiai és biológiai struktúraszinttel, melyben a tudat visszahat az élettelen és élővilágra, és létrehozza azokat az alapvető feltételeket, melyek biztosítják az emberi élet, az emberi kultúra, az emberi társadalom létét, létfenntartását, létének aktualizálódását és a létben való kiteljesedését. Ezen túlmenően – az ember számára – részben biztosítja a transzcendencia kiteljesedését is, mivel az embernél a transzcendencia a szubtranszcendenciára épül.

Most ezt a gazdasági struktúraszintet kívánjuk közelebből megvizsgálni, s arra kíséreljük meg Excellens-modellünk: a Második Isteni Személy leképezését.

(Megjegyzés: A tárgyalás előtt azonban tisztáznunk kell több fogalmat, s a lehetőség szerint szabatosan megfogalmaznunk azokat.

Ipari-technika: A tudati és prébiológiai struktúraszint közös része, – metszete, mint halmazelméleti művelet, – melynek révén az emberi tudás visszahat a prébiológiai szintre, létrehozva – az alkalmazott tudományok segítségével – mindazokat a folyamatokat és eszközöket, melyek az ember, gép, anyag és energia kapcsolatban megvalósítják az emberi élet fenntartásához, fejlődéséhez és kiteljesítéséhez szükséges ipari termékeket és technikai eszközöket.

Mezőgazdaság: A tudati és biológiai struktúraszint közös része, amelynek révén az emberi tudat visszahat a biológiai struktúraszintre, létrehozva – az alkalmazott tudományok segítségével – mindazokat a folyamatokat, melyek az ember, természet és energia kapcsolatban megvalósítják az emberi élet fenntartásához, fejlesztéséhez és kiteljesítéséhez szükséges mezőgazdasági termékeket. – Itt meg kell jegyezni, hogy a modern mezőgazdaság nem csupán a tudati- és biológiai-struktúraszint kapcsolatát tartalmazza, hanem az iparral és a technikával jelentős kölcsönhatásba került a gépesítés és kemizálás révén. Így valójában a gazdasági élet legkomplexebb együttesét jelenti az ember, természet, gép, anyag és energia kapcsolatának formájában.

Gazdasági munka: Célra-irányult, koncentrált fizikai és szellemi energia-befektetés az alkalmazott tudományos kutatás, munka- és rendszerszervezés, technikai megvalósítás, ipari és gazdasági termék-előállítás, a gazdasági növekedés és fejlődés, s ezáltal az emberi kiteljesedés érdekében.

Gazdasági élet: A tudati struktúraszint, valamint a prébiológiai és biológiai szint szervezett egysége, mely a közösség anyagi java érdekében – feltétel-, cél- és eszközrendszer tekintetében – mozgósítja a közösségi energiákat, – vagyis a célra-irányult emberi és gépi munkát, – megszervezi a közösségi munkamegosztást és értékelosztást, örökdió a közösség gazdasági érdekei felett, ezért az alapvető emberi szabadságjogokat, mint a munkához-, megélhetéshez-, bizonyos egyéni kezdeményezéshez-, szakmai képzéshez és fejlődéshez-, stb. való jogokat szem előtt tartva és biztosítva, de bizonyos mértékig korlátozza az egyéni szabadságot ugyancsak a közösség anyagi és erkölcsi java érdekében.)

A gazdasági élet tehát – az emberi tudás oldaláról tekintve – tartalmazza a gazdaságra vonatkozó ismeret és tudás összességét, a gazdasági-, közgazdasági-szervezési-, technikai tudományok összefüggő rendszerét, azoknak tárgyi formában és intézményesült keretek között való megjelenését a termelés és elosztás területén, valamint a célra-irányult fizikai és szellemi gazdasági munkát. Természetesen az emberi tudás és technika adott fejlettségi és rendezettségi szintjén. Ugyanakkor magában hordva a fejlődés dinamikus lehetőségét a tudati és technikai szint állandó emelkedése és rendeződése formájában.

Leképezésünk a gazdasági-élet struktúraszintjére – az előzőekhez hasonlóan – ugyancsak három megközelítésben történik.

Energetikai megközelítésben – a származtatott gazdasági-élet struktúrája – komplex energetikai egységet jelent, melyben az emberi élet alapját képező gazdasági folyamatokra céltudatosan irányuló prébiológiai-, biológiai- és tudati-energiák egyetlen-egységgé kapcsolnak minden ember-testvért Krisztussal, a názáreti ácsként élénk lépő ember-testvérrrel és a fizikai-szellemi munkát egyaránt megbecsülő és értékelő Testvér-Istennel, aki a szubtranszcendens és transzcendens energiák teljességét birtokolja. – Ebben az energetikai-egységben egyáltalán nem mindegy, hogy ki és milyen energia-állapotban van: a magasabb fizikai és tudati energiaszintet képviselő tagok, akik ezt az energiát a közösség anyagai javainak jobb előállítására és igazságosabb elosztása felé segítik, magasabb – a humanizmust jobban szolgáló – gazdasági struktúra felé segítik az egész energetikai-egységet. Ugyanakkor a fizikai-tudati entrópia-állapotban levők az egész humánusot szolgáló fejlődést visszatartják, sőt – mint az emberiség története sajnálatos módon igazolja – visszafordíthatják, s bizony, gyakran vissza is fordítják – (csak utalok az utóbbi évtizedek gyakorlatára) – az emberiség fejlődését. – Az energetikai-egység feje maga Krisztus, az ember-testvér és Testvér-Isten, aki teljes kiáradásban bocsátja az egész-egység és minden tagja részére a szeretet-energiákat – gazdasági szintre leképezhető formában – bőségét: az anyag-termelő, feldolgozó, formáló fizikai- és tudati-energiákat. – Joggal nevezhetjük tehát Corpus Christinek, mert az energetikai-egység feje Krisztus, tagjai pedig mindazok az emberek, akik a haszonlesésen és harácsoláson, az önző egyéni- és csoport-érdeken felülemelkedve a gazdasági-élet energetikai fejlődésében tudatos rész vállalnak az igaz humánusot szolgáló gazdasági fejlődéshez.

Információelméleti megközelítésben – a származtatott gazdasági-élet struktúraszintje – jelenti a gazdasági és közgazdasági információs-egységet, melyben a gazdasági-életre vonatkozó megszerzett, kapott, az igazi humanizmus szerint értelmezett és így továbbadott információ egyetlen-egységgé kapcsol minden ember-testvért Krisztussal, a gazdasági élet problémáit saját életében megtapasztalt ember-testvérrrel, és a szubtranszcendens és transzcendens információs-egység birtokában levő Testvér-Istennel. – Ebben az információs-egységben egyáltalán nem mindegy, hogy ki, milyen és mennyi objektív és reális információnak, pozitív élmény-anyagnak van a birtokában, hogyan dekódolja, értelmezi, használja fel és adja tovább a birtokában levő megszerzett és kapott, a gazdasági életre vonatkozó információkat. A magasabb és reálisabb információs-szint birtokosai magasabb gazdasági struktúraszint felé segítik az egész információs-egységet; az alacsonyabb, – főleg a téves, hamis, önző érdeket képviselő – gazdasági információk birtokosai ezt az információs-egységet degradálják, züllesztik, alacsonyabb információs-szint felé viszik, vagy próbálják irányítani, részben vagy egészben. – Az információs-egység feje maga Krisztus, a gazdasági-élet mélységeit és ellentmondásait ismerő ember-testvér, és azok humánusban és transzcendenciában történő feloldására hatalommal rendelkező Testvér-Isten, aki bőséges kiáradásában bocsátja az egész-egység és minden tagja számára a szubtranszcendens és transzcendens információkat, melyek nélkül lehetetlen megoldani a kiáltó gazdasági ellentéteket, ellentmondásokat, válságokat, a humánus jelenleg legégetőbb problémáit. – Joggal nevezhetjük tehát Corpus Christinek, mert a gazdasági információs-egység feje is Krisztus, aki „kiüresítette önmagát, és a szolga alakját vette fel”, tagjai pedig mindazok, akik az önzésből önmaguk fölé emelkedve, szellemi és fizikai erőfeszítéssel tudatos részt vállalnak az igazi humanizmussal átítatott, de annak alapját is képező, a közösség anyagi javát és a javak igazságos elosztását szolgáló gazdasági-élet fejlődésében.

Kibernetikai megközelítésben – a származtatott gazdasági-élet struktúraszintje – jelenti a gazdasági kibernetikai-egységet, melyben a gazdasági-élet kibernetikai folyamatai – szabályozás és vezérlés, önkontroll és önfejlesztés, kommunikáció és hierarchia – egyetlen egységgé kapcsolnak minden ember-testvért Krisztussal, a minden anyagiasságon felül-emelkedő, de igazságot hirdető és minden igazságtalansággal szembe forduló ember-testvérral, a szubtranszcendens és transzcendens autonómia-teljességet birtokló Testvér-Istennel. – Ebben az autonóm gazdasági-egységben nem mindegy, hogy ki és milyen kibernetikai állapotban van: a magasabb szellemi és/vagy fizikai kibernetikai szinten levő tagok állapota – mint pozitív-visszacsatolás – segíti és erősíti az egységet magasabb gazdasági szint elérésére mind a termelés, mind az elosztás vonalán, a fejlődés előrehozatala útján. Az alacsonyabb kibernetikai szinten levők viszont – negatív-visszacsatolás formájában – gyengítik az egész gazdasági kibernetikai-egység hatáskörét, félreviszik azt, késleltetik a harmonikus gazdasági-élet kiteljesedését, visszafordítják az egészséges és az emberi fejlődésnek megfelelő gazdasági fejlődést. – Az autonóm kibernetikai-egység feje is Krisztus, az ember-testvér, aki saját maga is tapasztalta az emberi szívtelen és önző anyagiasságot és a munka fáradtságos, de fölemelő voltát, Testvér-Isten mivoltában pedig bőséges kiáradásban bocsátja az egész-egység és minden tagja számára a szubtranszcendens és transzcendens energiákat pozitív-visszacsatolás formájában, mely energiák szükségesek és elengedhetetlenek a gazdasági struktúra súlyos problémáinak objektív és reális felismeréséhez, a feloldási lehetőségek felkutatásához és a fejlődés folyamatában történő feloldásához. – Joggal nevezhetjük tehát Corpus Christinek, mert a gazdasági kibernetikai-egység feje maga Krisztus, tagjai pedig mindazok, akik az egyéni és szűk csoport-érdeket megtagadva, a szolgálat szellemét vállalva, ugyanakkor az emberiség – főleg az éhezők, alultápláltak, kizsákmányoltak, az anyagilag teljesen kiszolgáltatottak – iránti szeretettől áthatva tudatosan részt vállalnak a humanizmusba ágyazott, de ugyanennek a humanizmusnak lényeges alapját is képező, gazdasági fejlődésben.

Energetikai, információelméleti és kibernetikai megközelítésben a származtatott emberi gazdasági struktúraszintet, Krisztussal, az ember-testvérral és Testvér-Istennel, mint fejjel, joggal illelhetjük a

CORPUS CHRISTI OECONOMICUM

elnevezéssel.

Megjegyzés: A gazdasági-élet problémáival kapcsolatban idézzünk néhány jellemző példást a már előzőekben is idézett „Populorum Progressio” enciklikából.

„Ha valaki semmi egyebet nem akar szerezni, csak vagyont, az nemcsak az emberi lét növekedésének vet gátat, hanem szembekerül az ember igazi nagyságával is: akár nemzetekről van szó, akár személyekről, fősვნყყყყ az erkölcsi fejletlenség legkézzelfoghatóbb bizonyítéka.” (I. 2. 19.)

„Ha a föld azért van, hogy mindenki számára biztosítsa a megélhetés lehetőségét, és mindenkit ellásson a haladás eszközeivel, akkor mindenkinek megvan a joga, hogy megtalálja rajta, ami számára szükséges... Minden egyéb jog ennek rendelődik alá, még a tulajdon és a szabad kereskedelem joga is.” (I. 3. 22.)

„A közjó érdeke olykor kisajátítást tesz szükségessé. Mégpedig olyankor, ha egy birtok a közös jólét kerékkötőjévé válik, azzal, hogy túlságosan nagy, hogy hiányosan művelik meg, vagy parlagon hagyják, következésképp a népesség nyomorba süllyed, és az ország érdekei jelentős kárt szenvednek.” (I. 3. 24.)

„A gazdasági növekedés és az emberi haladás elengedhetetlen feltétele az iparosodás, ami egyaránt jele és tényezője a fejlődésnek. Az ember intelligenciáját és munkáját kitartóan latba vetve lassanként kicsikarja a természettől annak titkait, nagyobb hasznot húz a természet gazdagságából. Ennek során nemcsak fegyelemhez szoktatja képességeit, hanem kifejlődik érzéke a kutatás és feltalálás, a kiszámított kockázat, a merész vállalkozás, a nagylelkű kezdeményezés és a felelősség érzet iránt is.” (I. 3. 25.)

„Az új társadalmi körülményekre – sajnos – egy olyan gazdasági rendszer épült fel, mely a hasznot tekinti a gazdasági haladás lényegi indítékának, a szabad-versenyt a gazdasági élet legfőbb törvényének, és megfellebbezhetetlen jogot lát a termelőeszközök korlátlan, társadalmi kötelezettségektől mentes magántulajdonában... Ezeket a visszaéléseket nem lehet eléggé elítélni, újra és újra ünnepélyesen kijelentve: a gazdasági élet arra való, hogy az embert szolgálja.” (I. 3. 26.)

„A termelés növelését célzó programoknak – végső soron – csak annyiban van létjogosultságuk, amennyiben az embert szolgálják. Arra való, hogy csökkentsék az egyenlőtlenséget, leküzdjék a megkülönböztetést, felszabadítsák az embert a szolgaságból, és képessé tegyék arra, hogy saját maga váljék jobb anyagi helyzete, erkölcsi haladása és szellemi kibontakozása felelős tényezőjévé. A fejlődés szó azt mondja ki, hogy a társadalmi haladásra éppúgy gondot kell fordítani, mint a gazdasági növekedésre... Csakis az ember ad értelmet a gazdaságnak is, a technikának is, mindennek őt kell szolgálnia.” (I. 3. 34.)

„Manapság senki sem hunyhat szemet a fölött a tény fölött, hogy teljes földrészek népességét gyötri az éhség; hogy megszámlálhatatlanul sok a hiányosan táplált gyermek, ezért javarészüket elpusztul, még mielőtt felnőne, de veszély leselkedik a többiek testi növekedésére és értelmi fejlődésére is; ezek a tények nagy kiterjedésű vidékeket ítélnak komor csüggedésre és kilátástalanságra.” (II. 1. 45.)

„Nem lesz elég sem a magánemberek, sem a nemzetközi intézmények adományai, sem az ajándékok vagy kölcsönök. Nemcsak arról van szó, hogy le kell győzni az éhséget, nem is arról, hogy meghátrálásra kell kényszeríteni a szegénységet. A nyomorúság ellen vívott, égetően szükségtelen harc még elégtelen. Arról van szó, hogy fel kell építeni azt a világot, melyben – tekintet nélkül fajra, vallásra, nemzetiségre – mindenki teljes emberi életet élhet, amelyben mentesül attól a szolgaságtól, amit mások, vagy még a csak félig-meddig leigázott természeti erők raknak az ember vállára, azt a világot, amelyben a szabadság nem lesz üres szó.” (II. 1. 47.)

„A fejletlen országok növekvő ínsége láttán természetesnek kellene tekinteni, hogy a fejlett országok termésük egy részét rááldozzák az előbbieknél szükségleteinek kielégítésére, de ugyanúgy azt is, hogy nevelőket, mérnököket, technikusokat és tudósokat képezzenek, akik tudásukat és szakértelmüket a gyengén fejlettek szolgálatába állítják.” (II. 1. 48.)

„A szabadpiac játékszabályai nem irányíthatják tovább a nemzetközi kapcsolatokat... Nem igazságos, ha az egyik ország helyzete túlságosan eltér a másiktól. A piacon szabadon kialakuló árak méltánytalan eredményeket szülnék. Be kell tehát látni: kétségtelen, hogy a liberalizmus alapelve nem szabályozhatja a kereskedelmet.” (II. 2. 54.)

„A békéhez vezető fejlődés útján ezek a mérföldkövek: az egymás közelében lakó népek kölcsönös támogatását rögzítő megállapodások; szélesebb-körű egyezmények a gyengébben

fejlettek megsegítésére; a segítők és megsegítettek összehangolt programokat tartalmazó nagyobb horderejű szerződésai.” (II. 3. 77.)

„Ti, akik meghallottátok a szenvedő népek jajkiáltásait, és azon dolgoztok, hogy válaszoljatok rájuk, ti mindnyájan a jó és helyes fejlődésnek vagytok a küldöttei, mely nem az önző és önmagáért szerzett gazdagság, hanem az ember szolgálatában álló bőség, a mindenkinek naponta szétosztott kenyér, az ember-testvériség forrása, és jele a Gondviselésnek.” (II. 3. 86.)

5. A CORPUS CHRISTI INTEGRUM.

Ha össze akarjuk foglalni az eddigieket, akkor a következőket állapíthatjuk meg.

Először: A Teremtő Atya az egész teremtést a Második Isteni Személy, az IGE – vagyis a TUDAT-TELJESSÉG – mértéke, mintája, Excellens-modellje szerint alkotta. Ámde a teremtésnek része – mégpedig a Megtestesülésből tudjuk, hogy lényeges része – az ember, akinek lét- és értékrendbeli helyét a Teremtő a szubtranszcendencia és transzcendencia találkozásánál jelölte ki. Tehát az embert, szubtranszcendens és transzcendens léttartalmával, képességeivel, a képesség-kiteljesítés kötelezettségével és az önfelülmúlás igényével a Teremtő Atya a Tudat-teljesség mértéke, mintája, Excellens-modellje szerint teremtette. – Mint ahogy János Evangéliumában olvashatjuk: „Minden Ő általa lett, és nélküle semmi sem lett, ami lett.” (Jn 1. 3.)

Másodszor: Az ember összefüggő – mondhatni: áthidaló – egységet alkot a szubtranszcendencia és transzcendencia határán: kegyelmi élet, szellemi élet, kultúra, társadalmi élet, gazdasági élet, – egymásra és egymásba épülve – teljes – integer – egységgé kiegészítve egymást. Ezek mind részei a Teljes Krisztusi Testnek, melyek – struktúraszintjüknek és képességeiknek megfelelően – többfélék. De ha bármelyiket figyelmen kívül hagyjuk, vagy kizárjuk, magát a teljes Testet csonkítjuk meg. – Mint Szent Pál mondja:

„A test ugyan egy, de sok tagja van. A testnek ez a sok tagja mégis egy test. Így Krisztus is... Mindnyájunkat egy Lélek itatott át. A test nem egy tagból áll, hanem sokból.” (1. Kor 12. 12-13.)

„Ha a láb azt mondaná is: nem vagyok kéz, nem tartozom a testhez, – mégis a testhez tartozik. Ha a test csupa szem volna, hol maradna a hallás? Ha meg csupa hallás, hol maradna a szaglás? Isten határozta meg minden egyes tag feladatát a testben, tetszése szerint. Ha valamennyi egy tag volna, hol maradna a test? Ám sok a tag, de a test csak egy.” (1. Kor 12. 14-20.)

Harmadszor: Minden ember képességeinél, hivatásánál és tudatos törekvéseinél fogva a Teljes Krisztusi Test valamely részéhez tartozik. Abban kell szívvel-lélekkel, tudatosan részt vállalnia, benne állnia és munkálkodnia, mint ahogy ugyancsak Szent Pál mondja: „A lelki adományok különfélék, de a Lélek ugyanaz. a szolgálatok is különfélék, de az Úr ugyanaz.” (1. Kor 12. 4-5.)

Vagy mint a Populorum Progressio enciklikában olvassuk:

„Az ember csak abban a mértékben igazán ember, amennyiben tettei uraként és értékük bírójaként maga szövi haladása szálait, összhangban azzal a természettel, amit Teremtőjétől kapott, és amelynek lehetőségeit és igényeit szabadon vállalja.” (I. 3. 34.)

Negyedszer: A Teljes Krisztusi Test igény tart valamennyi tagjának céltudatos munkájára. A tagok viszont kel, hogy együtt dolgozzanak, nincs kivételes tag és nincs kivételes munka. – Gondoljunk Menenius Agrippa meséjére, melyben a test tagjai fellázadnak a következő szavakkal:

„Nem igazság az, hogy mi mindig csak dolgozunk, fáradozunk, a kéz kapát fog, a láb hordja a testet, a száj és a fogak rágnak, és így tovább mindegyikünk, és a mi munkánk és fáradságunk gyümölcsét a gyomor tétlenül élvezzi, az ott van csak a középben, nem csinál semmit, nincs gondja semmire, csak szó nélkül befalja mindazt a jót, amit mi többiek verejtékes munkával szereztünk.”

Menenius Agrippa szubtranszcendens meséjének tanulsága, hasonló Szent Pál transzcendens tanításához:

„Ne mondja a szem a kéznek: nincs rád szükségem; – vagy a fej a lábnak: nincs rád szükségem. Ellenkezőleg: a gyöngébbnek látszó tagok sokkal szükségesebbek... Isten azért szerkesztette meg a testet, és azért részesítette az alacsonyabb-rendű tagot nagyobb tisztességben, hogy a testben ne támadjon meghasonlás, hanem a tagok törődjenek egymással. Ha szenved az egyik tag, valamennyi együtt szenved vele, és ha tiszteletben van része az egyik tagnak, vele örvend valamennyi.” (1. Kor 12. 21-26.)

Ötödször: Aki tudatosan részt vállal és tudatosan benne áll és benne munkálkodik bármely Krisztusi Testben, az részese a Teljes Testnek, akár tud róla, akár nem. A Teljes Krisztusi Test bármely rész-teste nem lehet ellentétben a többi rész-tesztel, és nem lehet ellentmondásban a Teljes Testtel. Aki jó szándékkal, szívvel-lélekkel tudatosan dolgozik bármely területen, az nemcsak azt a területet építi, hanem az egészet.

„Ti Krisztus teste vagytok és egyenként tagjai.” – mondja Szent Pál. (1. Kor 12. 27.)

A Populorum Progressio enciklikában pedig VI. Pál pápa a következőket közli velünk:

„A több emberséghez vezető út erőfeszítést és áldozatot követel, de a testvéri szeretetből vállalt szenvedés maga is olyan szilárd alépítmény, amely képes hordozni az egész ember-család haladását. A keresztények tudják, hogy a Megváltó áldozatával egyesülve hozzájárulnak Krisztus Testének, Isten egybegyűjtött népének felépítéséhez.” (II. 3. 79.)

És jegyezzük meg jól: itt alapvetően hangsúlyt kap Isten népének kulturális, szociális, gazdasági életével kapcsolatos valamennyi problémája is.

Hatodszor: A transzcendencia fogja át és emeli fel az egész emberi életet, hatja át a humanizmust, kapcsolja be a szubtranszcendenciát a transzcendenciába. Igaz és teljes – integer – humániumtól áthatott kultúra, társadalom, gazdasági élet csak a transzcendenciában kapja meg értelmét. – Így a Corpus Christi Culturale, Sociale, Oeconomicum csak a Corpus Christi Transcendentale révén válik teljessé és koronázza meg, együtt alkotják a

CORPUS CHRISTI INTEGRUM,

vagyis a Teljes Krisztusi Testet, a Teremtő Isten akaratát és célját az emberrel.

„A kegyelem és az igazság Jézus Krisztussal valósult meg.” (János 1. 17.)

BEFEJEZÉS.

A CORPUS CHRISTI INTERGUM tanáról szóló gondolatainkat – legmeggyőzőbb módon – Krisztus szavaival fejezhetjük be. Azokkal a szavakkal, amelyek minden tanítvány és küldött számára szolgálnak a világ végéig, és amelyek az öröm szavaival fejeződnek be. – Annak az örömnél a szavaival, amely kell, hogy eltöltse mindazokat, akik a CORPUS CHRISTI INTEGRUM-ban benne állnak, azért dolgoznak minden tudásukkal, erejükkel és minden kegyelemmel, és – éppen ezért – benne boldogok.

„Én vagyok az igazi szőlőtő, Atyám a szőlőműves. A szőlővesszőket, amelyek bennem gyümölcsöt nem hoznak, lemetszik rólam, a gyümölcsöket viszont megtisztítják, hogy még többet teremjenek...

Maradjatok bennem, akkor én is bennetek maradok. Amint a szőlővessző sem tud gyümölcsöt hozni önmagától, ha nem marad a szőlőtőn, úgy ti sem, ha nem maradtok bennem. Aki bennem marad és én őbenne, az bő termést hoz. Hiszen nélkülem semmit sem tehettek. Aki nem marad én bennem, azt kivetik és elszárad...

Ha bennem maradtok és tanításom tibennetek, kérjétek, bármit akartok: megkapjátok. Az dicsőíti meg Atyámat, ha sok gyümölcsöt hoztok, és így tanítványaim leszek. Amint engem szeret az Atya, úgy szeretlek én is titeket. Maradjatok meg szeretetemben...

Ezeket azért mondom nektek, hogy az én örömöm legyen tibennetek és örömetök ezzel teljes legyen.” (János 15. 1-11.)

SUME DOMINE ET SUSCIPE...

Fogadd el, Uram, szabadságomat, fogadd el egészen,
Vedd értelmemet, akaratomat és emlékezetem.

Mindazt, amim van, és ami vagyok, Te adtad ingyen,
Visszaadom, Uram, visszaadom: legyen Tied minden.

Legyen fölöttük korlátlan a rendelkezésed.
Csak egyet hagyj meg ajándékuul: szeretni Téged.

Csak a szeretet maradjon enyém, a kegyelemmel,
S minden, de minden gazdagság enyém, más semmi sem kell.

(Loyolai Szent Ignác)